ገበታዋሪያ፥የንባብ፡መማሪያ።(ደስታ፡ተክለ፡ወልድ።)

ሽፋን-ፊት 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 ሽፋን-ዠርባ

ገበታ ዋሪያ ፥ የንባብ ፡ መማሪያ ።

(ይድረስ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ዦግኖችና ፡ ወጣቶች(ወንዶችና ፡ ሴቶች ፡ ልጆች) ።

ዐጭር ፡ ያማርኛ ፡ ጓስና ፡ ርባታ ፡ ከነፊደሎቹ ፤

ገና ፡ ካልታተመው ፡ ከታላቁ ፡ ጓስ ፡ ባጭር ፡ ቃል ፡

ተለቅሞ ፡ የወጣ ።

ተረቶችና ፡ ታሪኮችም ፥ ግጥሞችም ፡ አንዳንድ ።

ከደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ ዘብሔረ ፡ ወግዳ ፡

በቅዱስ ፡ አልዓዛር ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ — ድሬ ፡ ዳዋ ።

፲፱፻፳፯ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ።

1935.

፩ኛ ፡ መጣፍ ።

I. S. L.

ገበታ ዋሪያ ፡ የንባብ ፡ መማሪያ ።

ዐዊ ር ፡ ያማርኛ ፡ ባስና ፡ ርባታ ፡ ከነፊደሎቹ ፤

ገና ፡ ካልታተመው ፡ ከታላቁ ፡ ግስ ፡ ባዊ ር ፡ ቃል ፡

ተለቅሞ ፡ የወጣ ።

ተረቶችና ፡ ታሪኮችም ፡ ግጥሞችም ፡ አንዳንድ ።

ከደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ ዘብሔረ ፡ ወግዳ ፡

በቅዱስ ፡ አልዓዛር ፡ ማተሚያ ፡ ቤት ፡ — ድሬ ፡ ዳዋ ።

፲፱፻፳፰ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ።

1935.

፫ኛ ፡ መጠፍ ።

እገበታ ፡ ባይቀርብ ፡ ልጅ ፡ ከዋቆች ፡ ጋራ ፤ ይኸ ፡ ገበታዋሪያ ፡ ለልጆች ፡ ተሠራ ። ዐዋቆች ፡ ቢጥሉት ፡ ገበታዋሪያን ፤ ልጆች ፡ ተሰብስበው ፡ ሲያነሡት ፡ አየን ። ከገበታዋሪያ ፡ የሚበልጥ ፡ ሲሳይ ፡ ስንኳን ፡ በምድርና ፡ የለም ፡ በሰማይ ። ገበታዋሪያትን ፡ የረገጠ ፡ ሰው ፤ ሳይጠግብ ፡ ይኖራል ፡ ዘላለም ፡ ሲርበው ። ይኸቺን ፡ መጣፍ ፡ ከጣፍኋት ፡ በኋላ ፡ የፊደሉን ፡ አገባብ ፡ ያረሙልኝና ፡ ርባታዉን ፡ የጣፉልኝ ፡ አለቃ ፡ ኪዳን ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ ፡ ናቸው ።

መ ቅ ድ ም ።

ይኸቺን ፡ መጣፍ ፡ የጣፍኹበትና ፡ የፊደሉ ፡ አገባብ ፡ የታረመበት ፡ ዋናው ፡ ምክንያት ፡ አራት ፡ ነው ። ፩ኛው ፤ **ቀዳማዊ ፡ ኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ** ፡ የንግሊዝን ፡ ባንክ ፡ በገዙ ፡ ጊዜ ፡ እንግሊዞች ፡ ወዲኽ ፡ ባንኩ ፡ የናንተ ፡ ከኾነ ፡ ለባንክ ፡ ሥራና ፡ ለማንኛውም ፡ ለመንግሥታችኹ ፡ ጕዳይ ፡ ውልም ፡ ለመዋዋል ፡ ቢኾን ፡ ቋንቋችኹን ፡ ማደስና ፡ ማከናወን ፡ ፊደላችኹን ፡ ማረም ፡ ማዘጋጀት ፡ ያማርኛን ፡ ግስ ፡ ማውጣት ፡ የቀድሞዉን ፡ የልማድ ፡ ጥፈት ፡ መተው ፡ ሥራን ፡ ኹሉ ፡ በፊደላችኹና ፡ በቋንቋችኹ ፡ መጣፍና ፡ መሥራት ፡ ይገባችኋል ፡ እያሉ ፡ እንግሊዞቹ ፡ መክሩን ፡ ብሎ ፡ ከማካሪዎች ፡ አንዱ ፡ ስለ ፡ ነገረኝ ፡ ነው ። ይኸንንም ፡ የሚመስል ፡ ነገር ፤ የድሬ ፡ ዳዋ ፡ ጉምሩክ ፡ ጣፊ ፡ ላንዲት ፡ ግእዝ ፡ ካማርኛ ፡ የምታውቅ ፡ ጀርመናዊት ፡ ሴት ፡ በፈረንሳይ ፡ ቋንቋ ፡ ደረሰኝ ፡ ጥፎ ፡ ቢሰጣት ፡ ጉምሩኩ ፡ የፈረንሳይ ፡ ነውን ፡ ሙሴ ፡ (Monsieur) ደዜም ፡ Deuxième) ኮማንዳ ፡ (Commandant) ለማለት ፡ ከዋየል ፡ በላይ ፡ የማይነበብ ፡ ትርፍ ፡ ጨምረኽ ፡ ፰ና ፡ ፲ፊደል ፡ ከምትጥፍ ፡ ይልቅ ፡ የናንተ ፡ ፊደል ፡ አይቀለጥፍምን ፤ የናንተ ፡ ፊደል ፡ የፈረንጅ ፡ የፈረንጅ ፡ ፊደል ፡ የናንተ ፡ ቢኾን ፡ መለስ ፡ ብላችኹ ፡ አታዩትም ፡ ነበር ፡ አለችው ። ባስበ ፡ ተፈሪ ፡ ግን ፡ ካማርኛ ፡ በቀር ፡ በሌላ ፡ ቋንቋ ፡ እንዳይጣፍ ፡ መከልከሉን ፡ ልጅ ፡ ስይፉ ፡ በቃላቸው ፡ ነግረዉኛል ። ይኸም ፡ ሥራ ፡ የብልጉ ፡ የበጅሮንድ ፡ ተክላዋሪያት ፡ መኾኑን ፡ አልጠራጠርም ። ፪ኛው ፤ ሦስት ፡ ያገራችን ፡ ልጆች ፡ በድሬ ፡ ዳዋ ፡ ያለው ፡ የፈረንሳዮች ፡ ዐኪም ፡ ሥራ ፡ እንዲሰጣቸው ፡ ወደ ፡ ቤቱ ፡ ቢመጡ ፡ ኹሉንም ፡ በጥፈት ፡ ከፈተናቸው ፡ በኋላ ፡ የፊደል ፡ አገባብ ፡ እያውቁምና ፡ የጥፈት ፡ ሥራ ፡ ሊሠሩ ፡ አይገባቸውም ፡ ብሎ ፡ ኹለቱን ፡ ልጆች ፡ መለሳቸው ፡ የሚሉ ፡ ወሬ ፡ ብሰማ ፡ ባገራችንም ፡ የግእዝንና ፡ ያማርኛን ፡ ፊደል ፡ አገባብ ፡ ሳያውቁ ፡ እንዳሳባቸው ፡ የሚጥፉ ፡ ሰዎች ፡ ከሥራ ፡ የሚከለከሉበት ፡ ጊዜ ፡ ምናልባት ፡ ሳይመጣ ፡ አይቀርምና ፤ ጣፎችና ፡ ወጣቶች ፡ ኹሉ ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ እንዲጠንቀቁ ፡ ብዬ ፡ ነው ። ፫ኛው ፤ ከዕለታት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ወዳዲሳበባ ፡ ደብዳቤ ፡ ለመላክ ፡ ድሬ ፡ ዳዋ ፡ ባቡር ፡ መቆሚያ ፡ ገብቼ ፡ ሳለኹ ፡ ከጣፎች ፡ አንዱ ፡ በጣፈው ፡ ወረቀት ፡ አድራሻ ፡ ላይ ፡ (ይድረስ ፡ ለክቡር ፡ እቶ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ይድረስ ፡ ለክቡር ፡ ዓቶ) ፡ ብሎ ፡ የጣፈዉን ፡ አየኹና ፡ ምንው ፡ ወንድሜ ፤ በአልፋ ፡ አ ፡ ግእዝ ፡ የሚጣፈዉን ፡ በዐይኑ ፡ ዐ ፡ ራብዕ ፡ ጣፍኸው ፡ ብዬ ፡ ብጠይቀው ፡ አልተወሰንምና ፡ ምናለበት ፡ በማንኛውስ ፡ ብጥፈው ፡ ብሎ ፡ መለሰልኝ ። ፬ኛው ፤ በፈረንጅ ፡ ተማሪ ፡ ቤት ፡ የሚማሩ ፡ ልጆች ፡ ካንዳንዶቹ ፡ በቀር ፡ የግእዝን ፡ ትምርት ፡ አገባብ ፡ የማያውቁ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ አስተማሮቻቸው ፡ ይኸ ፡ ቃል ፡ ባማርኛ ፡ ምን ፡ ይባላል ፡ ብለው ፡ ሲጠይቋቸው ፡ ስም ፡ የለውም ፡ እያሉ ፡ ይመልሱላቸዋል ። ከነዚኽም ፡ አንዱ ፡ ተማሪ ፡ አባይን ፡ ያላየ ፡ ምንጭ ፡ ያመሰግናል ፡ እንዲሉ ፤ ሴትንና ፡ ወንድን ፡ ለይቶ ፡ የሚያስረዳ ፡ አገባብ ፡ (ዝርዝር) ፡ በግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ አለ ፡ ወይ ፡ ብሎ ፡ ጠየቀኝ ፤ እኔም ፡ ለጥያቄው ፡ መልስ ፡ ብሰጠው ፡ እንግዲኽ ፡ ወዲኽ ፡ ያስተማሮቼን ፡ ጥያቄ ፡ ኹሉ ፡ በግእዝ ፡ አለ ፡ ይኖር ፡ ይኾናል ፡ እላለኹ ፡ እንጂ ፡ ስም ፡ የለውም ፡ ብዬ ፡ አልናገርም ፡ አይለምደኝም ፡ አለኝ ። (ያገርን ፡ ቋንቋ ፡ ሳይማሩ ፡ የውጪ ፡ አገር ፡ ቋንቋ ፡ መማር ፡ እንዳይገ

ባ ፡ በዚኽ ፡ ይታወቃል ። ማን ፡ ፈረንጅ ፡ ነው ፡ ያገሩን ፡ ቋንቋ ፡ ሳይማር ፡ የባዕድ ፡ ቋንቋ ፡ የሚማር ፤ ምን ፡ ሕፃን ፡ ነው ፡ የናቱን ፡ ጡት ፡ ሳይጠባ ፡ እንጀራ ፡ የበላ ። **ቀዳማዊ ፡ ኀይለ ፡ ሥላሴ** ፡ ባልጋ ፡ ወራሽነት ፡ ሳሉ ፡ ፀጤ ፡ ምኒልክ ፡ ተማሪ ፡ ቤት ፡ ገብተው ፡ ለተማሮቹ ፡ ኹሉ ፡ የምክር ፡ ቃል ፡ (በብከት) ፡ ሲናገሩ ፡ ያገሩን ፡ ቋንቋ ፡ ያልተማረ ፡ ቤቱን ፡ በድቡሽት ፡ ላይ ፡ የሠራ ፡ ሰውን ፡ ይመስላል ፡ ብለዋል ፤ ለውቀቱ ፡ መሠረት ፡ የለውም ፡ ማለት ፡ ነው) ።

የክፍልና ፡ የምዕራፍ ፡ ማስታወቂያ ።

ይኽች ፡ መጣፍ ፡ ባ፭ ፡ ክፍል ፡ ትከፈላለች ። መዠመሪያው ፡ ያማርኛ ፡ ግስ ፡ ነው ፤ እሱም ፡ ባ፬ ፡ ምዕራፍ ፡ ይከፈላል ። ፪ኛው ፡ ርባታ ። ፫ኛው ፡ ተረትና ፡ ምሳሌ ፡ ታሪክም ። ፬ኛው ፡ ግጥም ፤ እሱም ፡ በ፪ ፡ ምዕራፍ ፡ ይከፈላል ። ፭ኛው ፡ ፀደራ ። በዚኽም ፡ ግስ ፡ ፪ጥቅም ፡ ይገኝበታል ። ያበገደን ፡ ተራ ፡ ማወቅ ። የፊደልንና ፡ የቃልን ፡ አገባብ ፡ መጠንቀቅ ። ከዚኽ ፡ አስቀድሞ ፡ የሚጣፈው ፡ ጥፈት ፡ ኹሉ ፡ ከተለመደው ፡ ካንዳንድ ፡ ቃል ፡ በቀር ፡ በአልፍ ፡ እና ፡ በሆይ ፡ ሀ ፡ በሳቱ ፡ ሰ ፡ ነው ፤ እንጂ ፡ በሐውት ፡ ሐና ፡ በንርም ፡ ኀ ፡ በኹኺኻኼኽኾ ፡ በዐይኑ ፡ ዐና ፡ በሠውት ፡ ሠ ፡ አይጣፍም ፡ ነበር ። ዛሬ ፡ ግን ፡ በመዝገበ ፡ ፊደል ፡ ባ፲፮ኛው ፡ ገጽ ፡ እንደ ፡ ተነገረ ፡ ቃሉ ፡ እየተመረመረ ፡ እንዳገባቡ ፡ ኹኖ ፡ በነዚኽ ፡ ኹሉ ፡ ተጥፏል ፡ (ታትሟል) ። የሀሐኀና ፡ የጸፀ ፡ ግስ ፡ በግእዝ ፡ ብዙ ፡ ሲኾን ፡ ባማርኛ ፡ ማነሱ ፡ ለአፀና ፡ ለጠጨ ፡ ለለ ፡ ተለወጠ ፡ ነው ። ኹለት ፡ ፊደል ፡ ኹኖ ፡ መዠመሪያዉና ፡ መድረሻው ፡ ራብዕ ፡ የኾነ ፡ ግስ ፡ ኹሉ ፡ በግእዝ ፡ አፀና ፡ ሀሖን ፡ ያሉበት ፡ ነው ። ይኸውም ፡ **ብእሰ ፡ ገዐረ ፡ መሀለ ፡ መሐረ ፡ አኀዘ ። ገብአ ፡ ሠርዐ ፡ በርሀ ፡ ጸብሐ ፡ በዝኀ** ፡ ያለዉን ፡ ባለ ፡ ጋረ ፡ ማለ ፡ ማረ ፡ ያዘ ። ገባ ፡ ሠራ ፡ በራ ፡ ጠባ ፡ በዛ ፡ ማለቱን ፡ ያሳያል ። ሌሎችም ፡ እንደነዚኽ ፡ ተለዋዋጮች ፡ ወይም ፡ ተወራራሾች ፡ የኾኑ ፡ በና ፡ መ ፡ ገና ፡ ቀ ፡ ዘና ፡ ሰ ፡ ጠና ፡ ተ ፡ ናቸው ። (ማስረጃ) በና ፡ መ ፡ ሲወራረሱ ፤ ዘንመ ፡ ዝናም=ዘነበ ፡ ዝናብ ። ዘመን=ዘበን ። ንምር=ነብር ። ቀማ ፡ ቀማኛ=ቀበኛ ። ገና ፡ ቀ ፡ ሲወራረሱ ፤ ወገጠ=ወቀጠ ። ዘገጠ=ዘቀጠ ። ዘና ፡ ሰ ፡ ሲወራረሱ ፤ ምዝጋና=ምስጋና ። ዘረ=ሸረ ። ጠና ፡ ተ ፡ ሲወራረሱ ፤ ወተረ=ወጠረ ፡ ይላል ። ሌላም ፡ ይኽን ፡ የመሰለ ፡ ብዙ ፡ አለ ። በሺዋና ፡ በጐንደር ፡ በያውራጃው ፡ ኹሉ ፡ ላለው ፡ ፀማርኛም ፡ ብዙ ፡ ልዩነትና ፡ መለዋወጥ ፡ አለው ። (ማስረጃ) ሺዎች ፡ ረጠበ ፡ ተረጠበ ፡ የሚሉትን ፡ ጐንደሮች ፡ ቀለተ ፡ ተቀለተ ፡ ይሉታል ። ጐመዠ=ሰየ ። ቅል ፡ ጥልቂት=ቋንጆል ፡ ሽክና ። ምጣድ ፡ አክንባሎ=ምገን ፡ ሞግድ ። ቀሠም=ቀለም ። ወገል=ከርፈስ ። በሶ-ብላ=ዘቃ-ቅቤ ። ቀንበር=ወስኮ ፡ የመሰለው ፡ ኹሉ ። የንጨትም ፡ ስም ፡ በያገሩ ፡ እንደዚኹ ፡ ነው ። (ፀማርኛን ፡ ጠባብ ፡ ነው ፡ ያሉ ፡ ይስታሉ) ።

የግእዝና ፡ ያማርኛ ፡ ፊደል ፤ አንዳንዱ ፡ ኅርመት ።

አ በ ገ ደ ሀ ወ ዘ ሐ ኀ ጠ የ ከ ለ መ ነ ሠ ዐ ፈ ጸ ፀ ቀ ረ ሰ ተ ጰ ፐ ።

ጐ ጀ ዠ ኈ ጨ ኰ ኸ ኘ ቈ ሸ ቸ ።

ያገራችን ፡ ፊደል ፡ ራሱን ፡ የቻለ ፡ ነው ። አገራችንም ፡ እንደዚኹ ፡ በ፫ ፡ ክፍል ፡ ራሷን ፡ የቻለች ፡ ናት ፤ በማዕድን ፡ ባትክልት ፡ በንስሳ ። በውቀትም ፡ ራሷን ፡ የምትችልበት ፡ ጊዜ ፡ ይመጣ ፡ ይኾናል ። ፈላስፋው ፡ ሰሎሞን ፡ (በ ፡ ጊዜ ፡ ለኵሉ ፤ ለኹሉ ፡ ጊዜ ፡ አለው) ፡ ብሏልና ። ልጆቿም ፡ ርስ ፡ በርሳቸው ፡ ካልተጣሉ ፡ በቀር ፡ በወንድነት ፡ ራሳቸውን ፡ የቻሉ ፡ ናቸው ። ጠላታቸውም ፡ ኹል ፡ ጊዜ ፡ ተስፋ ፡ የሚያደርገው ፡ ርስ ፡ በርሳቸው ፡ መጣላታቸውን ፡ ነው ። የጥሉም ፡ መሠረት ፡ ብዙ ፡ ሲኾን ፡ መደበኛው ፡ ሃይማኖት ፡ ይባላል ፨

⁂

ሰባት፡ ሰባቱ፡ ከግእዙና፡ ከማርኛው፡ ራብዕ፡ ድርበች፡ ጋራ፡ እንጕጕሎቹም፡ ሳይቀሩ።

ተራ፡ ቍጥሩና፡ ስሙ።	(ግእዝ)	(ካዕብ)	(ሣልስ)	(ራብዕ)	≈	(ኃምስ)	(ሳድስ)	(ሳብዕ)
፩፡ አልፍ፡	አ	ኡ	ኢ	ኣ	—	ኤ	እ	ኦ
፪፡ ቤት፡	በ	ቡ	ቢ	ባ	ቧ	ቤ	ብ	ቦ
፫፡ ገምል፡	ገ	ጉ	ጊ	ጋ	—	ጌ	ግ	ጎ
» »	ጐ	»	ጒ	ጓ	—	ጔ	ጕ	»
፬፡ ድልት፡	ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ዷ	ዴ	ድ	ዶ
» »	ጀ	ጁ	ጂ	ጃ	ጇ	ጄ	ጅ	ጆ
፭፡ ሆይ፡	ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	—	ሄ	ህ	ሆ
፮፡ ዋዌ፡	ወ	ዉ	ዊ	ዋ	—	ዌ	ው	ዎ
፯፡ ዛይ፡	ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዟ	ዜ	ዝ	ዞ
» »	ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዧ	ዤ	ዥ	ዦ
፰፡ ሐውት፡	ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	—	ሔ	ሕ	ሖ
፱፡ ኀርም፡	ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	—	ኄ	ኅ	ኆ
» »	ኈ	»	ኊ	ኋ	—	ኌ	ኍ	»
፲፡ ጠይት፡	ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጧ	ጤ	ጥ	ጦ
» »	ጨ	ጩ	ጪ	ጫ	ጯ	ጬ	ጭ	ጮ
፲፩፡ የማን፡	የ	ዩ	ዪ	ያ	—	ዬ	ይ	ዮ
፲፪፡ ካፍ፡	ከ	ኩ	ኪ	ካ	—	ኬ	ክ	ኮ
» »	ኰ	»	ኲ	ኳ	—	ኴ	ኵ	»
» »	ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ዃ	ኼ	ኽ	ኾ
፲፫፡ ላዊ፡	ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሏ	ሌ	ል	ሎ
፲፬፡ ማይ፡	መ	ሙ	ሚ	ማ	ሟ	ሜ	ም	ሞ
፲፭፡ ነሐስ፡	ነ	ኑ	ኒ	ና	ኗ	ኔ	ን	ኖ
» »	ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኟ	ኜ	ኝ	ኞ
፲፮፡ ሠውት፡	ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሧ	ሤ	ሥ	ሦ

፲፯ ፡ ዐይን ፡	ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	—	ዔ	ዕ	ዖ
፲፰ ፡ ፈፍ ፡	ፈ	ፉ	ፊ	ፋ	ፏ	ፌ	ፍ	ፎ
፲፱ ፡ ጸደይ ፡	ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጿ	ጼ	ጽ	ጾ
፳ ፡ ፀጸ ፡	ፀ	ፁ	ፂ	ፃ	—	ፄ	ፅ	ፆ
፳፩ ፡ ቆፍ ፡	ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	—	ቄ	ቅ	ቆ
» »	ቈ	»	ቊ	ቋ	—	ቌ	ቍ	»
፳፪ ፡ ርእስ ፡	ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሯ	ሬ	ር	ሮ
፳፫ ፡ ሳት ፡	ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሷ	ሴ	ስ	ሶ
» »	ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሿ	ሼ	ሽ	ሾ
፳፬ ፡ ታው ፡	ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቷ	ቴ	ት	ቶ
» »	ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቿ	ቼ	ች	ቾ
፳፭ ፡ ጰይት ፡	ጰ	ጱ	ጲ	ጳ	—	ጴ	ጵ	ጶ
፳፮ ፡ ፊ ፤ ፈ ፡	ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	—	ፔ	ፕ	ፖ

ቍጥር ፡ በፊደልና ፡ በአኃዝ ።

አ	በ	ገ	ደ	ሀ	ወ	ዘ	ሐ	ጠ	የ	ከ	ለ	መ	ነ	ሠ	ዐ	ፈ	ጸ	ቀ	ቄ	እ ።
፩	፪	፫	፬	፭	፮	፯	፰	፱	፲	፳	፴	፵	፶	፷	፸	፹	፺	፻	፲፻	፼ ።

ክፍል ፡ ፩ ።

ምዕራፍ ፡ ፩ ።

የኹለት ፡ ፊደል ፡ ግስና ፡ ቃል ።

(አ)	አገር ፡	(በ)	በላ ፡	ጎበ ፡	ገላ ፡
አአ ፡	አየ ፡	በበ ፡	በቃ ፡	ጐጓ ፡	ገል ፡
አኡ ፡	አለ ፡	በጋ ፡	በራ ፡	ጓጓ ፡	ጐላ ፡
አብ ፡	(ሀለወ)	በግ ፡	በሳ ፡	ጐዳ ፡	ገማ ፡
አባ ፡	አለ ፡ (ብሀለ)	በጎ ፡	ባሰ ፡	ጋዳ ፡	ገና ፡
አበ ፡	አል ፡	በጀ ፡	በተ ፡	ገዛ ፡	ገና ፡
አዶ ፡	አቶ ፡	በዛ ፡	በት ።	ገፊ ፡	ገሣ ፡
አጃ ፡	አቻ ፡	በጣ ፡	(ገ–ጎ)	ጋጠ ፡	ገፉ ፡
አም ፡	እት ።	በከ ፡	ገበ ፡	ጋየ ፡	ገራ ፡ (፪)

ጐራ ፣	ሆሆ ፣	(ሐ)	ጦለ ፣	ኹሉ ፣	(መ)
ጐሸ ፣	ሆይ ።	ሕማ ፣	ጮለ ፣	ኳለ ፣	ማገ ፣
ጐኸ ፣	(ወ)	ሐና ፣	ጠማ ፣	ኳላ ፣	ሻገር ፣
ጐሽ ፣	ዋበ ፣	ሐኔ ፣	ጣመ ፣	ኬለ ፣	መጣ ፣
ገታ ፣	ዋቢ ፣	ሐቅ ፣	ጦመ ፣	ኸነ ፣	ማጠ ፣
ጐቸ ፣	ወጋ ፣	ሐር ፣	ጠና ፣	ከፋ᾿ ፣	ማጥ ፣
ጋተ ።	ወደ ፣	(ኀ)	ጫነ ፣	ከፋ ፣	ሻጨ ፣
(ደ)	ዋጀ ፣	ኋላ ፣ ኋ	ጠፋ ፣	ካፋ᾿ ፣	መከ ፣
ደበ ፣	ውሃ ፣	(ጠ–ጨ)	ጣፈ ፣	ኰራ ፣	መላ ፣
ደጋ ፣	ዋዌ ፣	ጠባ ፣	ጣፋ ፣	ከሳ ፣	ሞላ ፣
ደጅ ፣	ወዛ ፣	(ጠበወ)	ጦፈ ፣	ኰሳ ፣	ማለ ፣
ዳዳ ፣	ወጣ ፣	ጠባ ፣	ጠቃ ፣	ካሰ ፣	መና᾿ ፣
ድዳ ፣	ዋጠ ፣	(ጠብሐ)	ጠራ ፣	ኳስ ፣	መና ፣
ዳዋ ፣	ወከ ፣	ጠባ ፣	ጣረ ፣	ኳሽ ፣	መራ᾿ ፣
ዳጠ ፣	ዋለ ፣	(ጸብሐ)	ጫረ ፣	ኳት ።	መራ ፣
ደላ ፣	ዋኘ ፣	ጠጋ᾿ ፣	ጦረ ፣	(ለ)	ማረ ፣
ዶለ ፣	ወሣ ፣	ጠዳ ፣	ጨሰ ፣	ላበ ፣	መሰ ፣
ደማ ፣	ወቃ ፣	ጠጀ ፣	ጣት ፣	ለጋ᾿ ፣	መሸ ፣
ደና᾿ ፣	ወራ ፣ (፪)	ጠጅ ፣	ጫት ።	ለጋ ፣	ማሰ ፣
ዳነ ፣	ወሬ ፣	ጣደ ፣	(የ)	ላገ ፣	ሻሸ ፣
ዳኘ ፣	ወር ፣	ጣገር ፣	የበ ፣	ለዛ ፣	መታ ፣
ደፋ ፣	ዋሰ ፣	ጦዘ ፣	ያዘ ፣	ላጠ ፣	ሞተ ።
ደቃ ፣	ዋሸ ።	ጠጣ ፣	ይኸ ፣	ላጨ ፣	(ነ)
ደራ ፣ (፪)	(ዘ–ዠ)	ጣጣ᾿ ፣	ይፋ ፣	ለየ ፣	ነበ ፣
ዳረ ፣	ዘበ ፣	ጣጣ ፣	የት ።	ለካ ፣	ነጋ ፣
ዶሮ ፣	ዘጋ ፣	ጦጣ ፣	(ከኰኸ)	ላከ ፣	ነዳ ፣
ዳሰ ፣	ዛገ ፣	ጫጨ ፣	ካበ ፣	ላላ ፣	ናደ ፣
ዳስ ፣	ዠዠ ፣	ጠዬ ፣	ከበ ፣	ለማ ፣	ነው ፣
ዳት ።	ዛለ ፣	ጮኸ ፣	ከዳ ፣	ላመ ፣	ነዛ ፣
(ሀ)	ዘና᾿ ፣	ጠላ ፣	ከደ ፣	ለፋ ፣	ነጣ ፣
ሂአ ፣	ዛቀ ፣	(ጸልአ)	ኼደ ፣	ለቃ ፣	ነጨ ፣
ሄደ ፣	ዘራ ፣	ጠላ ፣	ከካ ፣	ላቀ ፣	ናጠ ፣
ሀሀ ፣	ዘረ ፣	(ጠለ)	ኰኳ ፣	ላሰ ፣	ናጫ ፣
ሀሁ ፣	ዛተ ።	ጣለ ፣	ከላ ፣	ላች ።	ነካ ፣

ነሣ ፡
ነፋ ፡
(ነፍሐ)
ነፋ ፡
(ነፈየ)
ነጻ ፡ ጠ
ነቃ ፡
ናቀ ፡
ናረ ፡
ኖረ ፡
ናሰ ፡
ነት ፡
ናቸ ።
(ሠ)
ሠበ' ፡
ሥብ ፡
ሣበ ፡
ሠጋ ፡
ሠዋ ፡
ሣለ ፡
ሠም ፡
ሠኔ ፡
ሠኘ ፡
ሣሣ ፡
ሠራ ።
(ዐ)
ዐባ ፡
ዐጣ ፡
ዐጨ ፡
ዐጤ ፡
ዐማ ፡
ዓሣ ፡
ዐራ ፡
ዐሸ ።

(ፈ)
ፋገ ፡
ፈጀ ፡
ፈጨ ፡
ፈከ ፡
ፈላ ፡
ፋመ ፡
ፋፋ ፡
ፈቃ ፡
ፋቀ ፡
ፈራ ፡
ፋረ ፡
ፈሳ ፡
ፈታ ።
(ጸ)
ጸጋ ፡ ጠ
ጸዳ ፡ ጠ
ጸጥ ፡ ለ
ጸመ ፡ ጠ
ጸና ፡ ጠ
ጸፈ ፡ ጠ
ጸረ ፡ ጠ
(ፀ)
ፀር ፡ ጠ
(ቀ–ቈ)
ቀበ' ፡
ቀበ ፡
ቀጋ ፡
ቈጋ ፡
ቀዳ ፡
ቈዳ ፡
ቃገሀ ፡
ቀጣ ፡
ቃጣ ፡

ቀጨ ፡
ቈጨ ፡
ቋጨ ፡
ቀጯ ፡
ቈየ ፡
ቋያ ፡
ቀላ ፡
ቈላ ፡
ቀማ ፡
ቃመ ፡
ቆመ ፡
ቀና ፡
ቀቀ ፡
ቆቀ ፡
ቀረ ፡
ቈራ ፡
ቃረ ፡
ቈቻ ፡
ቃተ ፡
ቃታ ።
(ረ)
ረባ ፡
ራበ ፡
ረጋ ፡
ረዳ ፡
ራደ ፡
ረጨ ፡
ሮጠ ፡
ረከ ፡
ራቀ ፡
ራራ ፡
ሮሮ ፡
ረሳ ፡
ራሰ ፡

ራስ ፡
ርሱ ፡
ረታ ።
(ሰ–ሸ)
ሰባ ፡
ሳበ ፡
ሳባ ፡
ሸባ ፡
ሳጋ' ፡
ሳጋ ፡
ሰው ፡
ሸዋ ፡
ሰጠ ፡
ሰጥ ፡
ሸጠ ፡
ሻጠ ፡
ሰየ ፡
ሰከ ፡
ሰላ ፡
ሳለ ፡
(ሰሐለ)
ሳለ ፡
(ሰዐለ)
ሾለ ፡
ሰማ ፡
ሸማ ፡
ሳመ ፡
ሾመ ፡
ሰኞ ፡
ሸነ ፡
ሸኘ ፡
ሰፋ ፡ (፪)
ሰፍሐ፡ሰፈየ፡
ሾቀ ፡

ሰራ ፡
ሻረ ፡
ሾረ ፡
ሸሸ ፡
ሰቻ ፡
ሸተ ፡
ሳተ ።
(ተ–ቸ)
ተባ ፡
ቱባ ፡
ተጋ ፡

ተወ ፡
ተካ ፡
ቸከ ፡
ተላ ፡
ቻለ ፡
ቻመ ፡
ተኛ ፡
ተፋ ፡
ተራ ፡
ቸረ ፡
ተቻ ።

ምዕራፍ ፤ ፪ ።

የሦስት ፡ ፊደል ፡ ግስና ፡ ጥሬ ፡ ዘር ።

(አ)
አበበ ፡
አበባ ፡
አባብ ፡
አበደ ፡
እብድ ፡
አባያ ፡
አቦል ፡
አበቀ ፡
እብቅ ፡
አበሰ ፡
አበሳ ፡
አበሻ ፡
አበተ ፡
አብታ ፡
አቤት ፡
አቤቱ ፡
አቤቶ ፡
አበት ፡

አገደ ፡
አገዳ ፡
አጐለ ፡
አገረ ፡
አጋር ፡
አግሬ ፡
እግር ፡
አገር ፡
አጐረ ፡
አደበ ፡
አደብ ፡
አደገ ፡
አደጋ ፡
አዳጋ ፡
እድግ ፡
አዳም ፡
እድሞ ፡
አደሰ ፡
አህያ ፡

አወከ ፣	አፈለ ፣	በደል ፣	በክት ፣	ቦቀረ ፣	ባተሌ ፣
አዘዘ ፣	አፈሌ ፣	በደነ ፣	በለገ ፣	በቀተ ፣	ቡችላ ፣
እሑድ ፣	አፈፈ ፣	በድን ፣	በልግ ፣	በረደ ፣	በተነ ፣
አየረ ፣	አፈፋ ፣	ቦደነ ፣	ባለገ ፣	በረዶ ፣	በትር ።
አየር ፣	አሮጌ ፣	ቡድን ፣	ባለጌ ፣	ብርድ ፣	(ገ—ጐ)
አከለ ፣	አረጀ ፣	በደረ ፣	ቢላዋ ፣	በረዘ ፣	ጐበበ ፣
አካል ፣	አረኽ ፣	ብድር ፣	በለዘ ፣	ቦርጭ ፣	ጐባበ ፣
እኩል ፣	አረኸ ፣	ቦደሰ ፣	ብልዝ ፣	በረከ ፣	ገበደ ፣
እኩያ ፣	አረነ ፣	ባዘነ ፣	ብልኅ ፣	ብራኪ ፣	ገበዘ ፣
እኽል ፣	አረቄ ፣	ቦዘነ ፣	በለጠ ፣	ብርክ ፣	ገበዝ ፣
አከረ ፣	አረተ ፣	ቦዘን ፣	ብልጥ ፣	ባረከ ፣	ጓብዝ ፣
አከተ ፣	አሸገ ፣	ባዘቀ ፣	ብልጫ ፣	በረቀ ፣	ጐበዘ ፣
አለለ ፣	አሰድ ፣	ባዜቃ ፣	በለጨ ፣	ብራቅ ፣	ጐበዝ ፣
አለሌ ፣	አሲድ ፣	ባዝራ ፣	በለጭ ፣	ብርቅ ፣	ጋበዘ ፣
እልፍ ፣	አሰጀ ፣	ባዘተ ፣	በለለ ፣	ባረቀ ፣	ጓብዝ ፣
አመመ ፣	አሸዋ ፣	ባዘቶ ፣	ቦለለ ፣	በረቋ ፣	ገበጠ ፣
እመም ፣	እስከ ፣	በጠጥ ፣	ባለቀ ፣	ቦረቀ ፣	ገበጣ ፣
አመነ ፣	አሰረ ፣	ባጠጠ ፣	በለስ ፣	በረረ ፣	ግብጣ ፣
አሚን ፣	አተለ ፣	ቧጠጠ ፣	በለሸ ፣	በረሰ ፣	ግብጠ ፣
አማን ፣	አተላ ፣	ባጠለ ፣	ብላሽ ፣	በረታ ፣	ጐበጠ ፣
አሜን ፣	አቴና ፣	በጨቀ ፣	በለተ ፣	በረት ፣	ጐባጣ ፣
አማረ ፣	አተረ ፣	ቦጨቀ ፣	ብልት ፣	ብረት ፣	ግብጥ ፣
አሻረ ፣	አተር ፣	በጠረ ፣	ብላታ ፣	ብርቱ ፣	ገበየ ፣
አሞራ ፣	አተተ ፣	ቧጨረ ፣	ቧልት ፣	በሰከ ፣	ገበያ ፣
አመት ፣	አቴቴ ።	በጠሰ ፣	በነነ ፣	በሰለ ፣	ገበሎ ፣
አሙቴ ፣	(በ)	በየደ ፣	ቦነነ ፣	ብስል ፣	ጐበኘ ፣
አንበ ፣	በገነ ፣	በየነ ፣	ባነነ ፣	በሰና ፣	ጕበኛ ፣
አንድ ፣	በገና ፣	ብይን ፣	በቀለ ፣	ብስና ፣	ጐባን ፣
እንደ ፣	በገረ ፣	ብክክ ፣	በቀል ፣	ብሳና ፣	ገበረ ፣
አነሰ ፣	ብጉር ፣	በከለ ፣	በቅሎ ፣	በሸቀ ፣	ገበሬ ፣
እኒሳ ፣	ቢጋር ፣	ባከነ ፣	በቄሎ ፣	በሰሰ ፣	ገበር ፣
አናት ፣	ቧገተ ፣	ባካና ፣	በቅል ፣	በተከ ፣	ገባር ፣
እናት ፣	ቧገታ ፣	ቡከን ፣	ባቄላ ፣	በተኘ ፣	ጐበረ ፣
አፈገ ፣	በደለ ፣	በከተ ፣	ብቅል ፣	ባተለ ፣	ገብስ ፣

ጋበሰ፣	ገሃድ፣	ገመድ፣	ገነዘ፣	ግርድ፣	ገሰረ፣
ገበታ፣	ገውዝ፣	ግምጃ፣	ጐነጠ፣	ጋረደ፣	ጐሰረ፣
ጓጐጠ፣	ገዎቻ፣	ጐመደ፣	ጐነጨ፣	ጋሬዳ፣	ገሰሰ፣
ጓጐለ፣	ገዘመ፣	ጐመድ፣	ጕንጭ፣	ጐረደ፣	ገሸሸ፣
ገገመ፣	ገዝም፣	ጐመዠ፣	ገነነ፣	ጐራዴ፣	ጋተለ፣
ጐጐመ፣	ገዠሞ፣	ገመጠ፣	ገናና፣	ገረዘ፣	ገተመ፣
ጋጋኖ፣	ገዘፈ፣	ገመለ፣	ገነኘ፣	ጕሬዛ፣	ገተም፣
ገገረ፣	ገዛፍ፣	ግመል፣	ጐነፈ፣	ገረጣ፣	ጐተነ፣
ጋገረ፣	ጓዙፍ፣	ገመነ፣	ጐኘረ፣	ግራጫ፣	ጕተና፣
ጋገራ፣	ገዘረ፣	ገመና፣	ገነታ፣	ግራጭ፣	ገተረ፣
ጓጐረ፣	ገዘተ፣	ጐመን፣	ገነት፣	ጐረጠ፣	ጐተራ፣
ገደበ፣	ገጠበ፣	ገመረ፣	ገሠጠ፣	ጐረጥ፣	ገተተ፣
ገደብ፣	ገጠጠ፣	ገመር፣	ጋፈጠ፣	ጕርጥ፣	ጓትቻ፣
ጐደበ፣	ገጣጣ፣	ጊሚራ፣	ጐፈየ፣	ጋረጠ፣	ጐተተ፣
ገደደ፣	ገጠመ፣	ገሞራ፣	ጕፋያ፣	ጋሬጣ፣	ጕትቻ።
ገዳዳ፣	ገጠረ፣	ጐመረ፣	ገፈፈ፣	ገረመ፣	(ደ–ጀ)
ጓደደ፣	ገጠር፣	ጐሞር፣	ገፈፋ፣	ግሩም፣	ደበበ፣
ገደለ፣	ገጨረ፣	ጕማሬ፣	ጋፈፈ፣	ግርማ፣	ድባብ፣
ገደል፣	ገየደ፣	ጐመራ፣	ጋፈፎ፣	ገረማ፣	ደቡብ፣
ገድል፣	ገለበ፣	ጐምር፣	ጐፋፋ፣	ጐረና፣	ደባይ፣
ጐደለ፣	ገለባ፣	ገመሰ፣	ገፈረ፣	ጐረሠ፣	ደበለ፣
ጐደሎ፣	ገለብ፣	ገመሳ፣	ገፈራ፣	ጕርሻ፣	ደባል፣
ገደመ፣	ጐለበ፣	ገሚስ፣	ጋፈረ፣	ጕርሦ፣	ደበል፣
ገዳም፣	ጋለበ፣	ገመተ፣	ጐፈረ፣	ገረፈ፣	ደበሎ፣
ጋድም፣	ገለጠ፣	ጓምት፣	ጐፈሬ፣	ጐረፈ፣	ድበላ፣
ጐድን፣	ገለለ፣	ጐምቱ፣	ጐፈር፣	ጐርፍ፣	ደበነ፣
ጕድኝ፣	ገለሌ፣	ገነበ፣	ገፈተ፣	ገረረ፣	ጀበነ፣
ገደፈ፣	ጐለለ፣	ግንብ፣	ገፈታ፣	ግራር፣	ጀበና፣
ጐደፈ፣	ገለማ፣	ገንዳ፣	ገፈት፣	ጕረሮ፣	ደበቀ፣
ጕድፍ፣	ጐለመ፣	ጐነደ፣	ግፍት፣	ገረሸ፣	ደበረ፣
ገደረ፣	ጕልማ፣	ጐናዴ፣	ጋፈተ፣	ግርሻ፣	ደብር፣
ጊደር፣	ጐለተ፣	ጐንዳ፣	ጐረበ፣	ጋሸበ፣	ዳበረ፣
ጊድራ፣	ጕልት፣	ጕንዶ፣	ገረደ፣	ገሰለ፣	ዶበረ፣
ጐደራ፣	ገመደ፣	ግንድ፣	ገረድ፣	ግስላ፣	ደበሰ፣

ደበሳ ፡
ዳበሰ ፡
ዳበሳ ፡
ደበተ ፡
ደጐባ ፡
ደገገ ፡
ደጋጋ ፡
ድግጣ ፡
ደገለ ፡
ደገላ ፡
ጀጐለ ፡
ጀጐል ፡
ደገመ ፡
ደግሞ ፡
ዳግም ፡
ደጐመ ፡
ደገነ ፡
ደጋን ፡
ደገፈ ፡
ደገፉ ፡
ደገሰ ፡
ደጐሰ ፡
ዳጐሰ ፡
ዳጕሳ ፡
ዳገት ፡
ደደብ ፡
ደደኸ ፡
ደደቀ ፡
ደደረ ፡
ደደር ፡
ደወለ ፡
ደወል ፡
ደወረ ፡
ደዘለ ፡

ደኸየ ፡
ደከከ ፡
ደከካ ፡
ደከመ ፡
ደከማ ፡
ድካም ፡
ዳከመ ፡
ደከነ ፡
ደከረ ፡
ደለበ ፡
ድልብ ፡
ጀልባ ፡
ደላጎ ፡
ዳልጋ ፡
ደለዘ ፡
ዱለገዘ ፡
ዳለጠ ፡
ደለኸ ፡
ደለለ ፡
ደለል ፡
ደለመ ፡
ደለማ ፡
ደለቀ ፡
ደለሰ ፡
ዱለተ ፡
ዱለት ፡
ጀለተ ፡
ደመጠ ፡
ድምጥ ፡
ድምፅ ፡
ዳመጠ ፡
ዳመጠ ፡
ደመመ ፡
ደመነ ፡

ደመና ፡
ደመቀ ፡
ደመረ ፡
ደመራ ፡
ድመት ፡
ደነበ ፡
ደነባ ፡
ደንብ ፡
ደነዘ ፡
ደነገዘ ፡
ድንክ ፡
ጀነነ ፡
ደነፉ ፡
ደነቀ ፡
ድንቅ ፡
ዳነተ ፡
ደፈጠ ፡
ደፈፀ ፡
ደፈነ ፡
ዳፈን ፡
ደፈቀ ፡
ደፈረ ፡
ደፋር ፡
ደፈር ፡
ደቀለ ፡
ደቀል ፡
ዲቃላ ፡
ደቀነ ፡
ዳቄነ ፡
ደቀቀ ፡
ደቂቃ ፡
ደቃቃ ፡
ድቃቂ ፡
ደረበ ፡

ደረባ ፡
ደርብ ፡
ደረገ ፡
ዳረገ ፡
ድርጎ ፡
ደረጀ ፡
ደረጃ ፡
ደረዘ ፡
ደርገዝ ፡
ደረጠ ፡
ድራማ ፡
ደረቀ ፡
ደረቅ ፡
ድርቄ ፡
ድርቅ ፡
ደረሰ ፡
ድርስ ፡
ደረተ ፡
ድሪቶ ፡
ደረት ፡
ደሰመ ፡
ደሰቀ ፡
ዳሰሰ ፡
ደሴት ፡
ደሰተ ፡
ደስታ ፡
ድስት ።
(ሀ)
ሀኬት ፡
ሀላዊ ፡
ሀንድ ።
(ወ)
ወበቀ ፡
ወበቅ ፡

ወበራ ፡
ወብራ ፡
ወገብ ፡
ወገበ ፡
ወገገ ፡
ወገግ ፡
ወገደ ፡
ወዳዳ ፡
ውጋዴ ፡
ወገዘ ፡
ወገገዘ ፡
ወገጠ ፡
ወገል ፡
ወገን ፡
ወገፈ ፡
ወገረ ፡
ወገራ ፡
ወገሬ ፡
ወገሸ ፡
ወጌሸ ፡
ወደበ ፡
ወደብ ፡
ወደደ ፡
ወዳጅ ፡
ወዳጃ ፡
ወደለ ፡
ወደል ፡
ውዲላ ፡
ወዴላ ፡
ወደመ ፡
ወደቀ ፡
ወዳቃ ፡
ውዳቂ ፡
ወደረ ፡

ወደር ፡
ወደሰ ፡
ውዳሴ ፡
ወዘገ ፡
ወዘመ ፡
ዋዜማ ፡
ዋኸርማ ፡
ውኸርሞ ፡
ወዘና ፡
ወዘፈ ፡
ዋገርቀ ፡
ወዘተ ፡
ወዘት ፡
ወጠጠ ፡
ወጠጤ ፡
ወጠለ ፡
ዋጠላ ፡
ወጠነ ፡
ወፀፈ ፡
ወፀፎ ፡
ወጠቀ ፡
ወጠረ ፡
ወየበ ፡
ወይበ ፡
ወየነ ፡
ወያኔ ፡
ወይራ ፡
ወከበ ፡
ወከከ ፡
ወከለ ፡
ወኪል ፡
ወከፈ ፡
ወከፍ ፡
ወለበ ፡

ዛተሎ ፣	ጨበጣ ፣	ጠደቀ ፣	ጨለፈ ፣	ጠናዛ ፣	ጭቅና ፣
ዝተት ።	ጨብጥ ፣	ጠዲቅ ፣	ጭልፋ ፣	ጭንጫ ፣	ጠቀራ ፣
(ሐ)	ጭብጦ ፣	ጥድቅ ፣	ጠለቀ ፣	ጭንጩ ፣	ጠቈረ ፣
ሕብር ፣	ጠበል ፣	ጠወረ ፣	ጣልቃ ፣	ጥንፍ ፣	ጠቋራ ፣
(ሐገገ)	ጠበቀ ፣	ጨዋታ ፣	ጨለቀ ፣	ጠነቀ ፣	ጠቋር ፣
ሔዋን ፣	ጠበቃ ፣	ጨውቴ ፣	ጭልቃ ፣	ጠንቅ ፣	ጥቍር ፣
ሕዝብ ፣	ጠበቀ ፣	ጠዘለ ፣	ጨላቃ ፣	ጨነቀ ፣	ጠቀሰ ፣
ሐይቅ ፣	ጥብቅ ፣	ጠጠረ ፣	ጠለሰ ፣	ጭንቅ ፣	ጥቅሻ ፣
ሐኪም ፣	ጥብቆ ፣	ጥጥር ፣	ጠለስ ፣	ጫንቃ ፣	ጥቅስ ፣
ሐምሌ ፣	ጠበረ ፣	ጨጨረ ፣	ጠመደ ፣	ጠነሰ ፣	ጣቄሰ ፣
ሐመር ፣	ጠበራ ፣	ጠጠተ ፣	ጥማድ ፣	ጥንስ ፣	ጣቍሳ ፣
ሖሞር ፣	ጨበረ ፣	ጠጠት ፣	ጠመዥ ፣	ጨፈገ ፣	ጠረበ ፣
ሕንጻ ፣	ጨበር ፣	ጠይብ ፣	ጠመመ ፣	ጣፈጠ ፣	ጠርብ ፣
ሕፃን ፣	ጨበሬ ፣	ጠየመ ፣	ጠማማ ፣	ጣፋጭ ፣	ጨረባ ፣
ሐረር ፣	ጠበሰ ፣	ጠይም ፣	ጣመኑ ፣	ጥፍጥ ፣	ጠረገ ፣
ሒሳብ ፣	ጠቦት ፣	ጠየፈ ፣	ጣመን ፣	ጣፊያ ፣	ጠረዘ ፣
ሐሰት ፣	ጥቦት ፣	ጠየቀ ፣	ጥሞና ፣	ጨፈነ ፣	ጥራዝ ፣
ሐተታ ።	ጠገገ ፣	ጥያቄ ፣	ጠመኔ ፣	ጨፈቀ ፣	ጠረን ፣
(ኀ)	ጠገግ ፣	ጠየረ ፣	ጠመቀ ፣	ጨፈቃ ፣	ጥርኝ ፣
ኀጥእ ፣	ጨገገ ፣	ጠያር ፣	ጠመቃ ፣	ጠፈረ ፣	ጠረፍ ፣
ኀጥር ፣	ጠገነ ፣	ጠየተ ፣	ጨመቀ ፣	ጠፈር ፣	ጨረፈ ፣
ኀይል ፣	ጠገን ፣	ጥይት ፣	ጨመቃ ፣	ጠፍር ፣	ጠረቀ ፣
ኀሊና ፣	ጥገን ፣	ጨከከ ፣	ጠመረ ፣	ጥፍር ፣	ጠረቃ ፣
ኀመር ፣	ጭጐኝ ፣	ጨከነ ፣	ጠሞረ ፣	ጨፈረ ፣	ጨረቀ ፣
ኀራጅ ፣	ጠገረ ፣	ጨካኝ ፣	ጨመረ ፣	ጭፈራ ፣	ጮረቃ ፣
ኀሩይ ፣	ጠገራ ፣	ጭክና ፣	ጭመራ ፣	ጭፍራ ፣	ጨረቋ ፣
ኀርም ።	ጨጐረ ፣	ጠኸኘ ፣	ጣመተ ፣	ጨቀየ ፣	ጨርቋ ፣
(ጠ–ጨ)	ጨጓራ ፣	ጠለዘ ፣	ጨመተ ፣	ጨቅላ ፣	ጨርቅ ፣
ጠበበ ፣	ጨጓሬ ፣	ጨለጠ ፣	ጭምት ፣	ጠቀመ ፣	ጭራቅ ፣
ጥበብ ፣	ጭገር ፣	ጠለለ ፣	ጠነባ ፣	ጥቅም ፣	ጠረረ ፣
ጠበበ ፣	ጠገተ ፣	ጠለመ ፣	ጥንብ ፣	ጠቄመ ፣	ጠራራ ፣
ጠባብ ፣	ጥገት ፣	ጨለመ ፣	ጠንጋ ፣	ጥቄማ ፣	ጨረር ፣
ጨበደ ፣	ጫገት ፣	ጨለማ ፣	ጥንግ ፣	ጨቄነ ፣	ጠረሰ ፣
ጨበጠ ፣	ጠደፈ ፣	ጠለፈ ፣	ጠነዘ ፣	ጭቍኝ ፣	ጥርስ ፣

ጨረሰ ፣	ከጀለ ፣	ከንቱ ፣	ከራር ፣	(ለ)	ልዝብ ፣
ጬራሽ ፣	ከጀላ ፣	ከንቻ ፣	ኰረተ ፣	ለበበ ፣	ላዘገ ፣
ጨረተ ፣	ከደነ ፣	ከንች ፣	ኰረት ፣	ልባብ ፣	ለዘዘ ፣
ጭረት ፣	ክዳን ፣	ከሠደ ፣	ኰርቻ ፣	ለበደ ፣	ለዛዛ ፣
ጭርት ፣	ከሀን ፣	ክሥዳ ፣	ከርታ ፣	ልብድ ፣	ላዘነ ፣
ጫረተ ፣	ከወነ ፣	ክሣድ ፣	ከሰበ ፣	ለበጠ ፣	ለሐጫ ፣
ጫረታ ፣	ከውር ፣	ከሠተ ፣	ከሰለ ፣	ለበጣ ፣	ለጠበ ፣
ጠሰቀ ፣	ከየደ ፣	ኩፋዳ ፣	ከሰል ፣	ለበመ ፣	ለጠብ ፣
ጣሰሰ ።	ኪዳን ፣	ከፈይ ፣	ከሰመ ፣	ለበቀ ፣	ለጠጠ ፣
(የ)	ከከመ ፣	ከፈለ ፣	ከሰም ፣	ለበቅ ፣	ለጠመ ፣
የገበ ፣	ኰኰኔ ፣	ክፍል ፣	ካስማ ፣	ለበሰ ፣	ሊጠን ፣
ይሁዳ ፣	ካከራ ፣	ኩፋሌ ፣	ኰሽም ፣	ልብስ ፣	ለጠፈ ፣
የዋሀ ፣	ከለበ ፣	ከፈነ ፣	ከሸነ ፣	ሌባቻ ፣	ለጠቀ ፣
የሎስ ፣	ከላበ ፣	ከፈን ፣	ከሸፈ ፣	ለገገ ፣	ለጠሰ ፣
ይተጌ ፣	ከልብ ፣	ኩፍኝ ፣	ከሰረ ፣	ልጋጋ ፣	ላከከ ፣
ይቶት ።	ከላዋ ፣	ከፈፈ ፣	ከሰሰ ፣	ለገደ ፣	ለከመ ፣
(ከኰኽ)	ከለለ ፣ (፪)	ኰፈፈ ፣	ኰሰሰ ፣	ለጐደ ፣	ለከፈ ፣
ከበበ ፣	ከለላ ፣	ኰፈሰ ፣	ኰሳሳ ፣	ለገጠ ፣	ለኰፈ ፣
ክበብ ፣	ከለል ፣	ከፈተ ፣	ከተበ ፣	ለጋጥ ፣	ለኰሰ ፣
ከበደ ፣	ከለፈ ፣	ከረበ ፣	ከተለ ፣	ለጐጠ ፣	ለከት ፣
ከባድ ፣	ኰለፈ ፣	ከረቦ ፣	ከተመ ፣	ለገመ ፣	ለኩቱ ፣
ክበድ ፣	ከሊፋ ፣	ከርቤ ፣	ከተማ ፣	ልግም ፣	ለመደ ፣
ከበረ ፣	ከለሰ ፣	ኸራዝ ፣	ኰቸመ ፣	ለጐመ ፣	ልማድ ፣
ከቢራ ፣	ኰላሽ ፣	ከረጫ ፣	ኳተነ ፣	ልጓም ፣	ለመጠ ፣
ክብር ፣	ከመረ ፣	ኰረጠ ፣	ከተፈ ፣	ለገሰ ፣	ለምጥ ፣
ከበሮ ፣	ክምር ፣	ከረየ ፣	ከተረ ፣	ለጋስ ፣	ላመጠ ፣
ከበሰ ፣	ከማች ፣	ኪራይ ፣	ከተራ ፣	ለገሸ ፣	ለመመ ፣
ክባስ ፣	ኩምት ፣	ከረመ ፣	ከቸረ ፣	ለደፈ ፣	ልማም ፣
ከበተ ፣	ከነዳ ፣	ክርን ፣	ከቸሮ ፣	ለደሰ ፣	ለመነ ፣
ከብት ፣	ክንድ ፣	ከርሥ ፣	ኰቸሮ ፣	ለውዝ ፣	ልመና ፣
ኩበት ፣	ኰነነ ፣	ከረፋ ፣	ከተተ ፣	ለወጠ ፣	ለፈደ ፣
ኸደደ ፣	ኵነኔ ፣	ኰረፈ ፣	ኸተት ፣	ለውጥ ፣	ለፈጠ ፣
ኹዳድ ፣	ከነፈ ፣	ከረረ ፣	ከቸቸ ፣	ለወሰ ፣	ልፋጭ ፣
ኹዳዴ ፣	ክንፍ ፣	ከራራ ፣	ከቻቻ ።	ለዘበ ፣	ለፈፈ ፣

ልፋፍ ፣	ማገጠ ፣	መጥን ፣	መናጢ ፣	ምረቃ ፣	ሜትር ።
ለቈደ ፣	ማጋጣ ፣	መጨኔ ፣	ሜንጠ ፣	መረቃ ፣	(ነ)
ለቅዳ ፣	ማገጥ ፣	መጠቀ ፣	መነጨ ፣	ምራቅ ፣	ነበበ ፣
ላቈጠ ፣	መገለ ፣	ሟጨረ ፣	ምንጭ ፣	ምርቅ ፣	ንባብ ፣
ለቀመ ፣	መጓል ፣	ሚያው ፣	መነነ ፣	መረረ ፣	ነበዘ ፣
ለቀማ ፣	መገን ፣	መይሳ ፣	ምናኔ ፣	መራራ ፣	ነቢይ ፣
ለቀቀ ፣	ማገረ ፣	ሟከከ ፣	መነን ፣	መረተ ፣	ናበለ ፣
ላቀቀ ፣	ማገር ፣	መከነ ፣	ሟነነ ፣	ምርት ፣	ነበረ ፣
ለቀሰ ፣	ሞገሰ ፣	መከን ፣	ሞናና ፣	ሟረተ ፣	ነብር ፣
ለቅሶ ፣	ሞገስ ፣	መከረ ፣	መነቀ ፣	ሟርት ፣	ነገበ ፣
ለሰነ ፣	ሞገተ ፣	መከር ፣	መንታ ፣	መሰገ ፣	ናጌብ ፣
ልሳን ፣	ሙግት ፣	ምክር ፣	መኒቻ ፣	ምሳጻ ፣	ነገደ ፣
ልሻን ፣	መደበ ፣	መከራ ፣	መሠጠ ፣	መሸገ ፣	ንግድ ፣
ለሰቀ ፣	መደብ ፣	መከር ፣	ምሥጥ ፣	ምሽግ ፣	ነጐደ ፣
ላሸቀ ፣	መዳብ ፣	ሞከረ ፣	መቀኘ ፣	መሰከ ፣	ነጐዴ ፣
ላሰሰ ፣	መደደ ፣	መከተ ፣	ምቀኛ ፣	መስክ ፣	ነጐድ ፣
ለተመ ፣	መደዳ ፣	መከታ ፣	ማቀቀ ፣	መሸከ ፣	ነገለ ፣
ልቴም ፣	መደዴ ፣	ሞከተ ፣	መቀስ ፣	መሰለ ፣	ነገሌ ፣
ላቲን ፣	ምድጃ ፣	ሙክት ፣	መቈት ፣	ምሳሌ ፣	ነጐለ ፣
ለተተ ፣	ሟደደ ፣	መለገ ፣	መረገ ፣	ምስል ፣	ነገሠ ፣
ለታታ ።	ሟደድ ፣	ማለገ ፣	ሞረደ ፣	ማሰነ ፣	ነጋሽ ፣
(መ)	ምድር ፣	ማላጋ ፣	ሞረድ ፣	መሲና ፣	ንጉሥ ፣
መገበ ፣	ሞጀረ ፣	ማለደ ፣	መርዋ ፣	ሙስና ፣	ነገረ ፣
ምግብ ፣	መዘዘ ፣	ማለዳ ፣	መረዘ ፣	ምስ’ር ፣	ነገር ፣
ምገጎ ፣	መዘገዘ ፣	መለጠ ፣	መርዝ ፣	ምስር ፣	ነጐረ ፣
ሞገገ ፣	መዘነ ፣	ሟለጠ ፣	መረጠ ፣	ሞሸረ ፣	ንጕር ፣
ሞጋጋ ፣	ሚዛን ፣	ሟላጣ ፣	ምርጥ ፣	ሙሽራ ፣	ነገተ ፣
ማገደ ፣	መዘቀ ፣	መለከ ፣	ሙርጥ ፣	ምሰሶ ፣	ነጐተ ፣
ማገዶ ፣	ሞዠቀ ፣	መለሰ ፣	ማረከ ፣	ሟሸሸ ፣	ነደደ ፣
ሞገደ ፣	መጠጠ ፣	መልስ ፣	ምርኮ ፣	መሸተ ፣	ነዲድ ፣
ሞገድ ፣	መጠጥ ፣	ምላሽ ፣	መረነ ፣	መሸታ ፣	ንዳድ ፣
ሞግድ ፣	ሟጠጠ ፣	መልቲ ፣	ምራን ፣	መተረ ፣	ነዳይ ፣
መገዘ ፣	መጠነ ፣	ማመዘ ፣	መረን ፣	መተሮ ፣	ነደለ ፣
መጋዝ ፣	መጠን ፣	መነጠ ፣	መረቀ ፣	ማተረ ፣	ነደላ ፣

ናደለ ፣	ነከተ ፣	ነቀሰ ፣	ሥልሳ ፣	ዐበለ ፣	ዐደን ፣
ነደፈ ፣	ነከታ ፣	ነቀሸ ፣	ሠነገ ፣	ዐባይ ፣	ዐደን ፣
ናወዘ ፣	ነኰተ ፣	ነቀተ ፣	ሠነጋ ፣	ዐበላ ፣	ዐደፈ ፣
ነወጠ ፣	ንምራ ፣	ናርጅ ፣	ሠንጋ ፣	ዐበረ ፣	ዐደፍ ፣
ነውጥ ፣	ነነዌ ፣	ነረተ ፣	ሠንጎ ፣	ዐበሬ ፣	ዐደረ ፣
ነወሪ ፣	ነፈገ ፣	ናሪት ፣	ሠነቀ ፣	(ዐበረ)	ዐዳር ፣
ነውር ፣	ንፉፃ ፣	ነሰበ ፣	ሥንቅ ፣	ዐቢራ ፣	ዕዳሪ ፣
ናወተ ፣	ነፈዘ ፣	ነሲብ ፣	ሥንቆ ፣	ዐገዘ ፣	ዕድር ፣
ነዘዘ ፣	ነፈዝ ፣	ነሸጠ ፣	ሣቀየ ፣	ዐጎዛ ፣	ዐደር ፣
ናዘዘ ፣	ናፈጠ ፣	ነሰሪ ፣	ሥቃይ ፣	ዐገለ ፣	ዐደሬ ፣
ኑዛዜ ፣	ነፍጥ ፣	ነስር ፣	ሠረበ ፣	ዕግል ፣	ዐጀረ ፣
ነዘለ ፣	ንፍጥ ፣	ንስር ፣	ሢርባ ፣	ዐጉል ፣	ዐጅሬ ፣
ነዚፉ ፣	ናፈለ ፣	ነሸረ ፣	ሠሪገ ፣	ዐገመ ፣	ዐደሰ ፣
ነዘረ ፣	ነፈል ፣	ነተበ ፣	ሢርጋ ፣	ዐገሠ ፣	ዐዲስ ፣
ነዝር ፣	ናፈቀ ፣	ንትብ ፣	ሠረዘ ፣	ዐገተ ፣	ዐወደ ፣
ናዘረ ፣	ንፍቅ ፣	ነተፈ ።	ሠረዝ ፣	ዕጎቻ ፣	ዐውድ ፣
ናዜራ ፣	ነፈረ ፣	(ሠ)	ሠረጠ ፣	ዐጎት ፣	ዐወጀ ፣
ነሐሴ ፣	ንፍር ፣	ሠበዘ ፣	ሥርጥ ፣	ዐጓት ፣	ዐዋጅ ፣
ነጠበ ፣	ንፍሮ ፣	ሠበዝ ፣	ሠራጨ ፣	ዐጀበ ፣	ዐዋዜ ፣
ነጥብ ፣	ነፈሰ ፣	ሠገገ ፣	ሥረይ ፣	ዐጂብ ፣	ዐውሎ ፣
ነጠጠ ፣	ነፉስ ፣	ሠጋጊ ፣	ሥራይ ፣	ዐደገ ፣	ዐወቀ ፣
ነጠለ ፣	ነፍስ ፣	ሠገረ ፣	ሠርክ ፣	ዐደዳ ፣	ዐወሪ ፣
ነጠላ ፣	ነፍት ፣	ሠጋር ፣	ሢራክ ፣	(ዐደየ)	ዐወሰ ፣
ነጠፈ፣(፪)	ነቀዘ ፣	ሠጠጠ ፣	ሠረቀ ፣	ዐደይ ፣	ዐዘበ ፣
ነጠቀ ፣	ነቀዝ ፣	ሣጠራ ፣	ሣረረ ፣	ዐደለ ፣	ዐዛባ ፣
ነጠረ ፣	ነቍጥ ፣	ሠየመ ፣	ሠተረ ።	ዕድል ፣	ዐዘለ ፣
ንጥር ፣	ነቀለ ፣	ሡክር ፣	(ዐ)	ዐደሌ ፣	ዕዝል ፣
ነጥር ፣	ነቀላ ፣	ሠለጠ ፣	ዐበዛ ፣	ዐዳል ፣	ዐዘሎ ፣
ነጠሰ ፣	ነቀፈ ፣	ሠላጤ ፣	ዐበጠ ፣	ዐጀለ ፣	ዐዘነ ፣
ነከለ ፣	ነቀፋ ፣	ሣለቀ ፣	ዕባጭ ፣	ዐደመ ፣	ዐዘን ፣
ነከረ ፣	ነቀረ ፣	ሥላቅ ፣	ዐበጠ ፣	ዐድማ ፣	ዐጠበ ፣
ነኰረ ፣	ንቃሪ ፣	ሠለሰ ፣	ዐብጤ ፣	ዕድሜ ፣	ዐጠድ ፣
ነከሰ ፣	ነቈረ ፣	ሠላሳ ፣	ዐበየ ፣	ዐጀም ፣	ዐጨደ ፣
ንከሻ ፣	ነቋራ ፣	ሥላሴ ፣	ዐብዮ ፣	ዐደነ ፣	ዐጨዳ ፣

ፀጠጠ ፡	ፀሉላ ፡	ፀማች ፡	ፀረጠ ፡	(ፈ)	ፎከት ፡
ፀጠጥ ፡	ፀለመ ፡	ፀነጠ ፡	ፀሩጣ ፡	ፈገገ ፡	ፈለገ ፡
ፀጣጥ ፡	ፅልም ፡	ፀኘከ ፡	ፅሪያ ፡	ፈገጠ ፡	ፈለጓ ፡
ፀጥም ፡	ፀለመ ፡	ፅንክ ፡	ፀርኬ ፡	ፉጐሎ ፡	ፍለጋ ፡
ፀጠነ ፡	ዓለም ፡	ፀነቀ ፡	ፀረመ ፡	ፈገመ ፡	ፈለጠ ፡
ፅጣን ፡	ዓላማ ፡	ፀሣማ ፡	ፀረም ፡	ፈጋራ ፡	ፈሊጥ ፡
ፀጠፈ ፡	ፀለፈ ፡	ፀሠሠ ፡	ፀረፈ ፡	ፉገረ ፡	ፈለለ ፡
ፀጠፉ ፡	ፀለቀ ፡	ፀሠር ፡	ፀረፉ ፡	ፏደደ ፡	ፈለመ ፡
ፀጥፍ ፡	ፀመገ ፡	ፀሥር ፡	ፅሩፊ ፡	ፊደል ፡	ፈለማ ፡
ፀጠቀ ፡	ፀማጋ ፡	ፀፈነ ፡	ፅርፍ ፡	ፈደነ ፡	ፉልማ ፡
ፀጥቅ ፡	ፀመደ ፡	ፀፈና ፡	ፀረፉ ፡	ፉደት ፡	ፈለቀ ፡
ፀጨቀ ፡	ፀመድ ፡	ፀፈሠ ፡	ፀረቀ ፡	ፈወሰ ፡	ፈለሰ ፡
ፀጠረ ፡	ፀሞድ ፡	ፀፈሣ ፡	ፅርቅ ፡	ፈውስ ፡	ፈላሽ ፡
ፀጥር ፡	ፀሖዳ ፡	ፀፈረ ፡	ፀረረ ፡	ፈዘዘ ፡	ፈነዳ ፡
ፀጠረ ፡	ፀምድ ፡	ፀፉር ፡	ፀራራ ፡	ፈዛዛ ፡	ፍንጅ ፡
ፀጭር ፡	ፀመጠ ፡	ፀቀበ ፡	ፅራሬ ፡	ፈጠጠ ፡	ፍናጅ ፡
ፀይጥ ፡	ፀመጥ ፡	ፀቃቢ ፡	ፀረር ፡	ፈጣጣ ፡	ፈንዜ ፡
ፀየለ ፡	ፀሞፄ ፡	ፀቀደ ፡	ፀረሰ ፡	ፈጠጤ ፡	ፈነጠ ፡
ፀያሌ ፡	ፀመል ፡	ፀቅድ ፡	ፅርሽ ፡	ፈጠመ ፡	ፌንጣ ፡
ፀያል ፡	ፀምሌ ፡	ፀቅል ፡	ፀረሰ ፡	ፈጠም ፡	ፈነጨ ፡
ፀይን ፡	ፀመመ ፡	ፀቅም ፡	ፀሩስ ፡	ፈጠነ ፡	ፉነነ ፡
ፀከበ ፡	ፅመም ፡	ፀቀፈ ፡	ፀሰበ ፡	ፈጣን ፡	ፎነነ ፡
ፀከከ ፡	ፀምና ፡	ፀቄረ ፡	ፀስብ ፡	ፎጠና ፡	ፈነረ ፡
ፅክክ ፡	ፀመቀ ፡	ፀረበ ፡	ፀሱብ ፡	ፈጠረ ፡	ፈንታ ፡
ፀከመ ፡	ፀማራ ፡	ፀረብ ፡	ፀሸበ ፡	ፎጠረ ፡	ፈጸመ ፡
ፀኪም ፡	ፀማሮ ፡	ፀረቦ ፡	ፀሰበ ፡	ፈየደ ፡	ፈቀደ ፡
ፀለበ ፡ (፫)	ፀመሰ ፡	ፀርብ ፡	ፀሳብ ፡	ፉይዳ ፡	ፈቃድ ፡
ፀሊብ ፡	ፀሙስ ፡	ፀረገ ፡	ፀሸለ ፡	ፈየጠ ፡	ፈቀቀ ፡
ፀላበ ፡	ፀምሳ ፡	ፀረጓ ፡	ፀሸመ ፡	ፍየል ፡	ፎቃቃ ፡
ፀልበ ፡	ፀመተ ፡	ፀረደ ፡	ፀሳር ፡	ፈከከ ፡	ፈቀረ ፡
ፀለጠ ፡	ፅመት ፡	ፀሩጅ ፡	ፀሻሮ ፡	ፈከረ ፡	ፍቅር ፡
ፀልጫ ፡	ፀሞት ፡	ፀሩዳ ፡	ፀሰት ፡	ፎከረ ፡	ፍርግ ፡
ፀለለ ፡	ዓመት ፡	ፀረዘ ፡	ፀተበ ፡	ፉከራ ፡	ፈረደ ፡
ፀለላ ፡	ፀማት ፡	ፅሬዝ ፡	ፀተመ ።	ፎከተ ፡	ፍርድ ፡

ፈርጅ፣	ፈተተ።	ቅዳሜ፣	ቃጪለ፣	ቀለደ፣	ቅመም፣
ፍሬዳ፣	(ጸ)	ቈደረ፣	ቃጭል፣	ቀልድ፣	ቀመረ፣
ፈረጠ፣	ጸበበ፣(ጠ)	ቈደር፣	ቀጤማ፣	ቀላድ፣	ቀመር፣
ፈርጥ፣	ጸደይ፣	ቀደሰ፣	ቀጨማ፣	ቀለዘ፣	ቁማር፣
ፈረመ፣	ጸደቀ፣	ቅዳሴ፣	ቀጨሞ፣	ቈለዘ፣	ቀመሰ፣
ፈርማ፣	ጻድቅ፣	ቀውጢ፣	ቅጫም፣	ቀለጠ፣	ቅምሻ፣
ፈረቀ፣	ጽድቅ፣	ቀወሰ፣	ቀጠነ፣	ቀለጥ፣	ቀሚስ፣
ፈረቃ፣	ጸየፈ፣	ቀውስ፣	ቀጠና፣	ቀለፀ፣	ቀነዳ፣
ፈረሰ፣	ጸያፍ፣	ቀዎት፣	ቀጣና፣	ቈለጥ፣	ቀንድ፣
ፈርስ፣	ጸለየ፣	ቀዘበ፣	ቀጪኔ፣	ቈለጨ፣	ቀንዳ፣
ፍራሽ፣	ጸሎት፣	ቀዘባ፣	ቀጪን፣	ቈለጬ፣	ቀንጃ፣
ፍራሽ፣	ጽላት።	ቀዘዘ፣	ቀጠፈ፣	ቀለለ፣	ቅናጅ፣
ፈረስ፣	(ፀ)	ቅዛዛ፣	ቀጠፉ፣	ቀሊል፣	ቋንጃ፣
ፋሽገ፣	ፀሓይ፣	ቈዘመ፣	ቀጠረ፣	ቀላል፣	ቃንዛ፣
ፈሰከ፣	ፀነሰ፣(ጠ)	ቍዝማ፣	ቅጥር፣	ቈለለ፣	ቀናጣ፣
ፋሲካ፣	(ቀ—ቈ)	ቀዘነ፣	ቃጠረ፣	ቀለመ፣	ቈነጠ፣
ፋሽከ፣	ቈበበ፣	ቃዝነ፣	ቀጠሮ፣	ቀለም፣	ቈነጨ፣
ፋሽኮ፣	ቈባባ፣	ቀዘፈ፣	ቈጠረ፣	ቀላማ፣	ቍንጫ፣
ፍሽክ፣	ቃብዱ፣	ቈዘረ፣	ቍጥር፣	ቈለፈ፣	ቀኖና፣
ፈሶሌ፣	ቀበጠ፣	ቀጠበ፣	ቋጠረ፣	ቍልፍ፣	ቈነነ፣
ፈሰሰ፣	ቀበጥ፣	ቅጠባ፣	ቋጥር፣	ቀለሰ፣	ቀነፈ፣
ፈሳሽ፣	ቀበለ፣	ቈጠበ፣	ቋጨራ፣	ቀለሸ፣	ቀነረ፣
ፈሰስ፣	ቀበሌ፣	ቍጠባ፣	ቈጠሰ፣	ቀለተ፣	ቀነሰ፣
ፈሰሴ፣	ቀበሎ፣	ቀጠጠ፣	ቍጢሰ፣	ቃልቻ፣	ቈነሰ፣
ፈተገ፣	ቅበላ፣	ቈጠጠ፣	ቀየደ፣	ቈመደ፣	ቍናስ፣
ፈተለ፣	ቀበና፣	ቍጣጥ፣	ቀየጠ፣	ቀመጠ፣	ቀነተ፣
ፈትል፣	ቀበረ፣	ቍጫጭ	ቀየመ፣	ቈመጠ፣	ቅናት፣
ፈቸለ፣	ቀብር፣	ቀጠለ፣	ቅያሜ፣	ቈመጥ፣	ቀሠጠ፣
ፈቸል፣	ቀበሮ፣	ቀጠላ፣	ቀየረ፣	ቈማጣ፣	ቀሠመ፣
ፈተነ፣	ቈበር፣	ቅጠል፣	ቀየሰ፣	ቍምጣ፣	ቀሠም፣
ፈተና፣	ቀደደ፣	ቅጥል፣	ቅያስ፣	ቋመጠ፣	ቀሠፈ፣
ፈተረ፣	ቀደመ፣	ቃጠለ፣	ቀሰበ (፬)	ቀመለ፣	ቀሠረ፣
ፈተሸ፣	ቀድሞ፣	ቃጥላ፣	ቀለብ፣	ቅማል፣	ቀፈደ፣
ፍተሻ፣	ቅድም፣	ቃጠሎ፣	ቀልብ፣	ቀመመ፣	ቀፈድ፣

ቈፈነ ፣	ቀረፋ ፣	ረገበ ፣	ረሞጫ ፣	ሰጐደ ፣	ሾከከ ፣
ቈፈን ፣	ቈረፈ ፣	ርግብ ፣	ራመመ ፣	ሰገጠ ፣	ሾካከ ፣
ቀፈፈ ፣ [illegible]	ቋርፍ ፣	ረገደ ፣	ረመሰ ፣	ሰገጥ ፣	ሰከለ ፣
ቀፈረ ፣	ቀረረ ፣	ረገድ ፣	ሮምታ ፣	ሰጐጥ ፣	ሰካላ ፣
ቈፈረ ፣	ቅራሪ ፣	ረገዘ ፣	ረፈደ ፣	ሸጐጠ ፣	ሳክላ ፣
ቍፈራ ፣	ቈረረ ፣	ርጕዝ ፣	ረፋድ ፣	ሽጕጥ ፣	ሽክላ ፣
ቍፋሮ ፣	ቈረሰ ፣	ረገጠ ፣	ረፈቀ ፣	ሰገል ፣	ሻክላ ፣
ቀፈት ፣	ቅርስ ፣	ርግጫ ፣	ረቀቀ ፣	ሰገሌ ፣	ሰኰመ ፣
ቀቀለ ፣	ቀረሸ ፣	ርግጥ ፣	ረቂቅ ፣	ሰጐን ፣	ሸከመ ፣
ቀቀረ ፣	ቈሸበ ፣	ረገመ ፣	ርሳስ ።	ሸገነ ፣	ሸክም ፣
ቈቀር ፣	ቈሰለ ፣	ረገፈ ፣	(ሰ–ሸ)	ሸገና ፣	ሰከነ ፣
ቀቀተ ፣	ቍስል ፣	ርጋፊ ፣	ሰበብ ፣	ሻገረ ፣	ሰኰና ፣
ቅቅት ፣	ቀሰሰ ፣	ርጋፎ ፣	ሸበበ ፣	ሸጐረ ፣	ሽክና ፣
ቋቅቻ ፣	ቈሰሰ ፣	ረድፍ ፣	ሸበድ ፣	ሻጕራ ፣	ሸከፈ ፣
ቀረበ ፣	ቈሸሸ ፣	ረዘመ ፣	ሽብዳ ፣	ሻገተ ፣	ሰከረ ፣
ቅርብ ፣	ቈሻሻ ፣	ረዥም ፣	ሽባጥ ፣	ሻጋታ ፣	ሰካር ፣
ቈረበ ፣	ቀሰተ ፣	ረጠበ ፣	ሰበከ ፣	ሰደበ ፣	ስካር ፣
ቍርባ ፣	ቀስት ፣	ርጥብ ፣	ሰበካ ፣	ስድብ ፣	ሻከረ ፣
ቍርዝ ፣	ቋትል ፣	ረጠጠ ፣	ሰብል ፣	ሰደደ ፣	ሻካራ ፣
ቀረጠ ፣	ቈተመ ፣	ረከበ ፣	ሸበላ ፣	ሰደድ ፣	ሻኵራ ፣
ቀረጥ ፣	ቀተረ ፣	ርካብ ፣	ሰበን ፣	ሰደፍ ፣	ሰለበ ፣
ቈረጠ ፣	ቀትር ፣	ረኸጥ ፣	ሰበቀ ፣	ሰዲቃ ፣	ሰለባ ፣
ቈራጥ ፣	ቋቲሮ ፣	ርኩም ፣	ሰብቅ ፣	ሰደረ ፣	ሸለበ ፣
ቍርዩ ፣	ቀተራ ፣	ረከሰ ፣	ሰበረ ፣	ሴደር ፣	ሶለግ ፣
ቈርኬ ፣	ቃተተ ፣	ርኩስ ፣	ሸበረ ፣	ሸውክ ፣	ሸለገ ፣
ቃረመ ፣	ቈተቸ ፣	ርካሽ ፣	ሽብር ፣	ሰወረ ፣	ስልጆ ፣
ቈረመ ፣	ቍትቻ ።	ርኰት ፣	ሰበተ ፣	ሰሐራ ፣	ሹልዳ ፣
ቀረና ፣	(ረ)	ረኰተ ፣	ስበት ፣	ሰጠመ ፣	ሰሊጥ ፣
ቅራና ፣	ረበበ ፣	ረመደ ፣	ሸበተ ፣	ሰጥር ፣	ሸልጠ ፣
ቈረነ ፣	ረበደ ፣	ርምጃ ፣	ሽበት ፣	ሰየመ ፣	ሰለከ ፣
ቈረን ፣	ረባዳ ፣	ርምድ ፣	ሰገባ ፣	ሰየፈ ፣	ስልክ ፣
ቈረኘ ፣	ረብጣ ፣	ረመጠ ፣	ሸጐበ ፣	ሰይፍ ፣	ሾለከ ፣
ቍራኛ ፣	ረበከ ፣	ረመጥ ፣	ሰገደ ፣	ሰከከ ፣	ሰለለ ፣
ቀረፈ ፣	ረበተ ፣	ርሚጠ ፣	ሰገድ ፣	ሲካካ ፣	ስለላ ፣

ሰለለ ፣	ሰሞን ፣	ሰፈፍ ፣	ሸርጥ ፣	ተገነ ፣	ተመገ ፣
ሰላላ ፣	ሸማኔ ፣	ሸፈፈ ፣	ሰረየ ፣	ተገን ፣	ተመመ ፣
ሰላሌ ፣	ሸመቀ ፣	ሸፋፋ ፣	ሸረከ ፣	ችግኝ ፣	ተመን ፣
ሸለለ ፣	ሰመረ ፣	ሽፋፍ ፣	ሸሪክ ፣	ትግሬ ፣	ተምር ፣
ሸለላ ፣	ሰመር ፣	ሰፈረ ፣	ሰርን ፣	ቸገረ ፣	ቱማታ ፣
ሰለመ ፣	ስሙር ፣	ሰፈር ፣	ሰረን ፣	ችግር ፣	ተምች ፣
ሰላም ፣	ሰማራ ፣	ስፍራ ፣	ሰርፍ ፣	ችጋር ፣	ተነነ ፣
ሸለመ ፣	ሸመተ ፣	ስፍር ፣	ሸረፈ ፣	ተከዘ ፣	ትንኝ ፣
ሸልሜ ፣	ሸመታ ፣	ሸፈተ ፣	ሸረፋ ፣	ትካዜ ፣	ቸነነ ፣
ሰሌን ፣	ሳንባ ፣	ሽፍታ ፣	ሰረቀ ፣	ተከዚ ፣	ቸንች ፣
ሰለፈ ፣	ሰነባ ፣	ሸፍት ፣	ስርቅ ፣	ተከለ ፣	ቸፈገ ፣
ሰልፍ ፣	ሰነድ ፣	ሽቅብ ፣	ሰረረ ፣	ተክል ፣	ቸፈረ ፣
ሸለፈ ፣	ሰናዳ ፣	ሸቀበ ፣	ሸረረ ፣	ቸከለ ፣	ተረበ ፣
ሰለቀ ፣	ስንዴ ፣	ሸቃበ ፣	ሰሪቱ ፣	ችካል ፣	ተረብ ፣
ሸለቆ ፣	ሸንዳ ፣	ሰቀዘ ፣	ሸሸገ ፣	ተኵላ ፣	ተርብ ፣
ሾለቅ ፣	ሰነጠ ፣	ሰቀጠ ፣	ሴሰየ ፣	ቸኰለ ፣	ቶረበ ፣
ሰለተ ፣	ሸንጥ ፣	ሰቃጢ ፣	ሲሳይ ፣	ችኰላ ፣	ተረከ ፣
ሰለታ ፣	ሰንጢ ፣	ሸቀጠ ፣	ሰሰለ ፣	ተከነ ፣	ታሪክ ፣
ስልት ፣	ስናጭ ፣	ሸቀጥ ፣	ሴሰነ ፣	ተኰነ ፣	ተረፈ ፣
ስልቻ ፣	ስንኝ ፣	ሰቈጣ ፣	ሴሰን ፣	ትኲን ፣	ትራፊ ፣
ሰለቸ ፣	ሰነፈ ፣	ሰቀለ ፣	ሴሰኛ ፣	ተከረ ፣	ተረፍ ፣
ስልቹ ፣	ሰነፍ ፣	ሰቀላ ፣	ሾተለ ፣	ተኰረ ፣	ተረረ ፣
ሸለተ ፣	ሸነፈ ፣	ሸቀን ፣	ሾተል ፣	ተኳር ፣	ተራራ ፣
ሸለታ ፣	ሲናር ፣	ሰቀቀ ፣	ሳተነ ፣	ተኰሰ ፣	ቸረረ ፣
ሰመግ ፣	ስናር ፣	ሸረበ ፣	ሳተና ፣	ተኵስ ፣	ተረተ ፣
ሰመኅ ፣	ስንት ፣	ሹራብ ፣	ሳተፈ ፣	ታከተ ፣	ተረት ፣
ሸመደ ፣	ሸነት ፣	ሹርባ ፣	ሸተረ ፣	ተልባ ፣	ቸሰረ ፣
ስምዛ ፣	ሰፌድ ፣	ሾርባ ፣	ሻተረ ፣	ተለለ ፣	ተተገ ፣
ሰመጠ ፣	ሻፈደ ፣	ሰረገ ፣	ሰታቴ ፣	ተለላ ፣	ታታረ ፣
ሸመጥ ፣	ሸፈጠ ፣	ሰርግ ፣	ሸተተ ፣	ተላላ ፣	ቸቸረ ።
ሰማይ ፣	ሸፍጥ ፣	ሰርዶ ፣	ሻተተ ።	ተለመ ፣	(ጸ)
ሸመመ ፣	ሸፋል ፣	ሰረጀ ፣	(ተ—ቸ)	ታልማ ፣	ጸጸስ ።
ሸማማ ፣	ሸፈነ ፣	ሸረጠ ፣	ተገበ ፣	ትለም ፣	(ፐ)
ሰመነ ፣	ሰፈፈ ፣	ሸርጥ ፣	ተግብ ፣	ቸለሰ ፣	ፓሪስ ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

ያራት ፡ ፊደል ፡ ግስ ፤ (በደጊመ ፡ ቃል) ።

(አ)	ገውጋዋ ፡	ገረገረ ፡	ደነደነ ፡	ዘምዘም ፡
አፍአዊ ።	ገዘገዘ ፡	ገረገራ ፡	ደንዳና ፡	ዘነዘና ፡
(በ)	ገዝጋዛ ፡	ግርጓር ፡	ደንዳኔ ፡	ዘፈዘፈ ፡
በገበገ ፡	ጐዘጐዘ ፡	ጐረጐረ ፡	ድንድን ፡	ዘቀዘቀ ፡
በደበደ ፡	ጕዝጓዝ ፡	ጕርጓሮ ፡	ደፈደፈ ፡	ዠቀዠቀ ፡
በዘበዘ ፡	ገጠገጠ ፡	ገሸገሸ ፡	ድፍድፍ ፡	ዘረዘረ ፡
ብዝበዛ ፡	ጐጠጐጠ ፡	ገተገተ ፡	ዶፈዶፈ ፡	ዝርዝር ፡
በጠበጠ ፡	ገጨገጨ ፡	ጐተጐተ ፡	ዶፍዱፋ ፡	ዝርዝ'ር ፡
ብጥበጣ ፡	ገለገለ ፡	ጕትጐታ ፡	ደቀደቀ ፡	ዠረዠረ ፡
ቦጠቦጠ ፡	ግልጋሎ ፡	ገችጋቻ ።	ደረደረ ።	ዘተዘተ ።
ቦከቦከ ፡	ገላገለ ፡	(ደ–ጀ)	(ወ)	(ጠ–ጨ)
በለበለ ፡	ግልግ'ል ፡	ደበደበ ፡	ወዘወዘ ፡	ጠበጠበ ፡
ቦፈቦፈ ፡	ግልግል ፡	ድብደባ ፡	ውዝዋዜ ፡	ጥብጠባ ፡
በቀበቀ ፡	ጓልገል ፡	ድብድብ ፡	ወጠወጠ ፡	ጥብጣብ ፡
ቦረቦዌ ፡	ጐለጐለ ፡	ድብዳብ ፡	ወከወከ ፡	ጨበጨበ ፡
በረበረ ፡	ጕልጓሎ ፡	ደብዳቤ ፡	ወለወለ ፡	ጭብጨባ ፡
በርበራ ፡	ገመገመ ፡	ደሰደበ ፡	ወላወለ ፡	ጠዘጠዘ ፡
በርበሬ ፡	ጓምገማ ፡	ጀብጀባ ፡	ወነወነ ፡	ጠለጠለ ፡
በርበር ፡	ገነገነ ፡	ደገደገ ፡	ወረወረ ፡	ጠልጣላ ፡
ብርበራ ፡	ግንገና ፡	ደግዳጋ ፡	ውርወራ ፡	ጦለጦለ ፡
ብርብራ ፡	ጐነጐነ ፡	ድግድጓ ፡	ወሰወሰ ፡	ጦልጡላ ፡
ቦረቦረ ፡	ጕንጕን ፡	ዶገዶገ ፡	ወተወተ ፡	ጨለጨለ ፡
በሰበሰ ፡	ገሠገሠ ፡	ደዘደዘ ፡	ውትወታ ።	ጠመጠመ ፡
በተበተ ።	ግሥገሣ ፡	ደከደከ ፡	(ዘ–ዠ)	ጥምጥም ፡
(ገ–ጐ)	ጐሠጐሠ ፡	ደለደለ ፡	ዘበዘበ ፡	ጨመጨመ
ገበገበ ፡	ገፈገፈ ፡	ደልዳላ ፡	ዝብዘባ ፡	ጨምጨሞ፡
ገብጋበ ፡	ጐፈጐፈ ፡	ድልድል ፡	ዘጠዘጠ ፡	ጠፈጠፈ ፡
ጎበጎበ ፡	ጐፍጓፋ ፡	ዶለዶለ ፡	ዘጥዛጣ ፡	ጠፍጣፋ ፡
ገደገደ ፡	ገረገበ ፡	ዶልዱላ ፡	ዠጠዠጠ ፡	ጥፍጥፍ ፡
ግድግዳ ፡	ገረገመ ፡	ዶልዱሌ ፡	ዘከዘከ ፡	ጠፈጠፍ ፡
ጎደጎደ ፡	ጓርግም ፡	ዶለዶመ ፡	ዘለዘለ ፡	ጨፈጨፈ ፡
ጎድጓዳ ፡	ጐረጐመ ፡	ዶልዱማ ፡	ዠለዠለ ፡	ጨፈጨፍ ፡
ጕድጓድ ፡	ጐረጐማ ፡	ደመደመ ፡	ዘመዘመ ፡	ጠቀጠቀ ፡

ጠቃጠቆ ፣
ጨቀጨቀ ፣
ጬቅጬቅ ፣
ጠረጠረ ፣
ጥርጥር ፣
ጥርጣሬ ፣
ጠራጠር ፣
ጨረጨረ ፣
ጨርጨር ፣
ጠሰጠሰ ።
(ከ–ኰ)
ከበከበ ፣
ኰበኰበ ፣
ኮብኮባ ፣
ከውካዋ ፣
ከለከለ ፣
ኰለኰለ ፣
ከመከመ ፣
ከምከም ፣
ኰመኰመ ፣
ከነከነ ፣
ክንካኔ ፣
ከፈከፈ ፣
ኰፈኰፈ ፣
ከረከረ ፣
ክርክ'ር ፣
ክርክር ፣
ክርክር ፣
ክርክሮ ፣
ኰረኰረ ፣
ኮርኰራ ፣
ከሰከሰ ፣
ከስከሶ ፣
ከሸከሸ ፣
ኰሰኰሰ ፣
ኰሸኰሸ ፣
ኰሸኰሸ ፣
ከተከተ ፣
ክትክታ ፣
ኰተኰተ ።
(ለ)
ለበለበ ፣
ልብለባ ፣
ለገለገ ፣
ለግላጋ ፣
ለደለደ ፣
ለድላዳ ፣
ለውላዋ ፣
ለዘለዘ ፣
ለጠለጠ ፣
ሎጥሏጣ ፣
ለከለከ ፣
ለመለመ ፣
ልምላሜ ፣
ለፈለፈ ፣
ልፍለፋ ፣
ለቀለቀ ፣
ልቅለቃ ፣
ለሰለሰ ፣
ልስልስ ፣
ለሸለሸ ፣
ለተለተ ፣
ለትላታ ።
(መ)
መገመገ ፣
መደመደ ፣
መደመድ ፣
ሞደሞደ ፣
መዘመዘ
ምዝምዝ ፣
መጠመጠ ፣
ሚጥሚጣ ፣
ሞጠሞጠ ፣
ሞጥሟጣ ፣
መጨመጨ
መጭማጫ ፣
መከመከ ፣
መክማካ ፣
መለመለ ፣
ምልመላ ፣
መነመነ ፣
መንማና ፣
መቀመቀ ፣
ሞቀሞቀ ፣
መቅመቆ ፣
መረመረ ፣
ምርምር ፣
ምርመራ ፣
መረመር ፣
ሞረሞረ ።
(ነ)
ነበነበ ፣
ነገነገ ፣
ነዘነዘ ፣
ነዝናዛ ፣
ንዝናዜ ፣
ንዝንዝ ፣
ነጠነጠ ፣
ነጨነጨ ፣
ነጭናጫ ፣
ነከነከ ፣
ነፈነፈ ፣
ነቀነቀ ፣
ነሰነሰ ።
(ሠ)
ሠረሠረ ፣
ሠረሠር ፣
ሥርሥራ ።
(ፈ)
ፈገፈገ ፣
ፈደፈደ ፣
ፍድፋጅ ፣
ፈጠፈጠ ፣
ፈጨፈጨ ፣
ፈከፈከ ፣
ፎከፎከ ፣
ፈለፈለ ፣
ፍልፈፍ ፣
ፈነፈነ ፣
ፈቀፈቀ ፣
ፈረፈረ ፣
ፈረፈር ፣
ፍርፋሪ ፣
ፈሰፈሰ ፣
ፎሸፋሻ ፣
ፈተፈተ ፣
ፍትፍት ።
(ቀ)
ቀበቀበ ፣
ቅብቃብ ፣
ቅብቅብ ፣
ቄበቄበ ፣
ቀውቃዋ ፣
ቀዘቀዘ ፣
ቀዝቃዛ ፣
ቅዝቃዜ ፣
ቀዠቀዠ ፣
ቀዥቃዣ ፣
ቀጠቀጠ ፣
ቀጥቃጣ ፣
ቅጥቅጥ ፣
ቄጠቄጠ ፣
ቁጥቋጠ ፣
ቀጨቀጨ ፣
ቀጨቀጭ ፣
ቄጨቄጨ ፣
ቄጭቋጫ ፣
ቀለቀለ ፣
ቀለቀል ፣
ቀልቃላ ፣
ቀልቀሎ ፣
ቀላቀለ ፣
ቅልቅል ፣
ቄለቄለ ፣
ቄለቄል ፣
ቁልቁል ፣
ቁልቋል ፣
ቀመቀመ ፣
ቀምቀሞ ፣
ቀነቀነ ፣
ቅንቅን ፣
ቄነቄነ ፣
ቄንቋና ፣
ቀፈቀፈ ፣
ቄፈቄፈ ፣
ቀረቀበ ፣
ቀርቃባ ፣
ቀረቀረ ፣
ቅርቃር ፣
ቄረቄረ ፣

ቈረቈር ፥	ረመረመ ፥	ሸጠሸጠ ፥	ሰቀሰቀ ፥	ተፈተፈ ፥
ቈርቈሮ ፥	ረፈረፈ ፥	ሰከሰከ ፥	ስቅስቆ ፥	ትፍትፍ ፥
ቍርቍራ ፥	ረቀረቀ ፥	ሶከሶከ ፥	ሸቀሸቀ ፥	ቸፈቸፈ ፥
ቀሰቀሰ ፥	ረሰረሰ ፥	ሸከሸከ ፥	ሸረሸረ ።	ችፍችፍ ፥
ቅስቃሴ ፥	ረተረተ ።	ሰለሰለ ፥	(ተ—ቸ)	ተረተረ ፥
ቈሰቈሰ ።	(ሰ—ሸ)	ሰልሳላ ፥	ተበተበ ፥	ተረተር ፥
(ረ)	ሰበሰበ ፥	ሸለሸል ፥	ቸበቸበ ፥	ቸረቸረ ፥
ረበረበ ፥	ሰበሰብ ፥	ሶመሶመ ፥	ቸብቸቦ ፥	ችርቻሮ ፥
ርብራብ ፥	ስብሳብ ፥	ሱምሶማ ፥	ተገተገ ፥	ተሰተሰ ፥
ርብርብ ፥	ሸበሸበ ፥	ሸመሸመ ፥	ተከተከ ፥	ቸሰቸሰ ።
ረገረገ ፥	ሽብሸባ ፥	ሽምሽም ፥	ቸከቸከ ፥	
ረግረግ ፥	ሽብሽቦ ፥	ሰነሰነ ፥	ተለተለ ፥	
ረዘረዘ ፥	ሰገሰገ ፥	ሸነሸነ ፥	ተመተመ ፥	
ርዝራዥ ፥	ሸገሸገ ፥	ሽንሽን ፥	ቸመቸመ ፥	
ረጠረጠ ፥	ሸደሸደ ፥	ሰፈሰፈ ፥	ችምችም ፥	
ረከረከ ፥	ሸውሻዋ ፥	ሰፍሳፋ ፥	ተነተነ ፥	
ርክርክ ፥	ሰጠሰጠ ፥	ሸፈሸፈ ፥	ትንተና ፥	

(ፈ-ተና) ፈሬን፡ በሬሒ፡ ከለንቆለጸለጠበሰ ሹ-ቶ፡ማን፡ ያንቆለጸለጥሰለኛል።

ምዕራፍ ፥ ፬ ።

የቪና ፥ ያ፬ ፥ ፊደል ፥ ግስ ፤ በሥሩ ፥ ልማድና ፥ ባዕድ ፡ በማፉ ፥ ዝርዝር ፥ ምእላድ ፥ ሲገባበት ፥ ፬ና ፥ ፭ ፥ ፮ና ፥ ፯ ፥ ፰ና ፥ ፱ ፥ ፲ም ፥ ይኾናል ። ይኸውም ፥ እንዲኽ ፥ ነው ።

ጠየቀ ፤
ተጠየቀ ።
መረመረ ፤
ተመረመረ ፤
አስመረመረ ፤
ተመረመረችው ፤
አላስመረመረም ፤
አስመርምሯቸዋል ፤
አያስመረምራቸውም ።

ክፍል ፥ ፪ ።

ምዕራፍ ፥ ፩ ።

ዐዋር ፥ የርባታ ፥ መቅድምና ፥ ዐዋጅ ።
(ተረት) ፤ ነገር ፥ ከሥሩ ፥ ውሃ ፥ ከጥሩ ።

ረቢሕ ፤ ረቢሖት ፡ (ረብሐ ፡ ይረብሕ ፡ ይርባሕ) ፡ መርባት ፥ መብዛት ። ርባሕ ፤ ርባ ፥ ርባታ ፤ አረባብ ፥ አበዛዝ ።

ርባታ ፥ በ፫ ፥ ዐይነት ፥ ክፍል ፥ ይከፈላል ፤ በወንድና ፥ በሴት ፡ ባንድና ፥ በብዙ ፡ በቅርብና ፥ በሩቅ ፤ መደበኛው ፥ ወንድና ፡ ሴት ፥ ነው ፤ አንድና ፥ ብዙ ፥ ቅርብና ፥ ሩቅ ፥ ከዚያው ፥ ይገባሉ ። በርባታም ፥ ውስጥ ፥ ፫ጊዜ ፥ አለ ፤ ያለፈና ፥ ያኹን ፥ የሚመጣ ። ያማርኛ ፥ ርባታ ፥ መደቡ ፥ ፱ ፥ ብቻ ፥ ነው ፤ ፮ቱ ፥ ያንዳንድ ፤ ፫ቱ ፥ የብዙ ። ፯ቱ ፥ የቅርብ ፤ ፫ቱ ፥ የሩቅ ። የብዙዎቹ ፥ ወንዶችና ፥ ሴቶች ፥ አንቀጻቸውም ፥ ዝርዝራቸውም ፥ በጥፈትና ፥ ባነጋገር ፥ ፩ቃል ፥ ኹኖ ፥ ኹለቱ ፥ ስላንድ ፥ ይቈጠራል ፤ እንደ ፥ ግእዙ ፥ ልዩነት ፥ የለውም ። ያንቱታውም ፥ ዝርዝርና ፥ አንቀጽ ፥ እንደ ፥ አንና ፥ እንደ ፥ ንሕን ፥ ወንድና ፥ ሴት ፡ ያስተባብራል ።

በባሕርይ ፥ ስም ፥ ፈንታ ፡ የሚነገር ፥ ፱ኙ ፥ ያካል ፥ ስም ፤ ወይም ፥ ቅጽልና ፥ ዐጸፋ ፥ የርባታ ፥ መደብ ፤ ከነሥሩና ፥ ከነምንጩ ።

ምንጭ ።

ርኢስ ፤ ርኢሶት ፡ (ርእሰ ፡ ይርእስ ፡ ይርእስ) ፡ ራስ ፡ መኾን ። **ርእስ** ፤ ርስ ፡ ራስ ፡ የናላ ፡ ቅል ። ባለቤት ፡ ጌታ ፡ ገዥ ፡ አዛዥ ፡ ራሱን ፡ የቻለ ፡ ለራሱ ፡ የበቃ ፡ ለብቻው ፡ የቆመ ፡ የተለየ ፤ እከሌ ፡ የሚባል ፡ ወይም ፡ ርሱው ፡ ራሱ ፡ እኔ ፡ ነኝ ፡ የሚል ፡ ነባቢ ፡ አካል ። ባለቤት ፡ ሲባል ፤ ባለ ፡ ነፍስን ፤ ቤት ፡ ከራስ ፡ ጠጕር ፡ እስከ ግር ፡ ጥፍር ፡ ያለ ፡ ሥጋን ፤ በተገናኝ ፡ ፍጹም ፡ ሰውነትን ፡ አካልን ፡ ቁመትን ፡ ነባቢነትን ፡ ያሳያል ። ርባታውና ፡ ዝርዝሩም ፡ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ኹኖ ፡ በስምንቱ ፡ ላይ ፡ አካልና ፡ አንቀጽ ፡ እያሳየ ፡ በውስጡ ፡ መንገድ ፡ ይሄዳል ። የግስ ፡ መብቀያ ፡ ሥር ፡ መሠረቱ ፡ ባንድ ፡ በፍጹም ፡ በሩቅ ፡ ወንድ ፡ ስም ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ርባታውም ፡ በዚያው ፡ በሩቁ ፡ ወንድ ፡ በበቀለበት ፡ ዐምድ ፡ ይገሥራል ። ይኸውም ፡ ልማድ ፡ ርባታን ፡ በሩቅ ፡ ወንድ ፡ መጀመር ፡ የግእዝ ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ ሌላው ፡ ቋንቋ ፡ ግን ፡ በራሱ ፡ በቅርቡ ፡ እኔ ፡ በሚለው ፡ ይጀምራል ።

አንዳንዶች ።

(ሩቅ ፡ ወንድ)

ርሱ ፡ እሱ ፡ ራሱ ፡ ቅሉ ፡ ባለቤቱ ፡ እንቶ ፡ ያ ።

(ሩቅ ፡ ሴት)

ርሷ ፡ እሷ ፡ ራሷ ፡ ቅሏ ፡ ባለቤቷ ፡ (እንትኩ) ፡ ያች ።

(ቅርብ ፡ ወንድ)

ርስኽ ፡ እስኽ ፡ ራስኽ ፡ ቅልኽ ፡ ባለቤትኽ ፡ አንተ ።

(ቅርብ ፡ ሴት)

ርስሽ ፡ እስሽ ፡ ራስሽ ፡ ቅልሽ ፡ ባለቤትሽ ፡ አንቺ ፡ ቺ ።

(ነባቢ ፡ ወነባቢት) ወንድና ፡ ሴት)

ርሴ ፡ እሴ ፡ ራሴ ፡ ቅሌ ፡ ባለቤቴ ፡ እኔ ፤ እኔው ።

(ክቡርና ፡ ክብርት ፡ ወንድና ፡ ሴት)

ርስዎ ፡ ኹ ፤ እስዎ ፡ ኹ ፤ ራስዎ ፡ ኹ ፤ ቅልዎ ፡ ኹ ፤ ባለቤትዎ ፡ ኹ ፤ አንቱ ።

(ብዙዎች ፡ ሩቆች ፡ ወንዶችና ፡ ሴቶች ፤ ወይም ፡ አንዳንዶች ፡ የሩቅ ፡ ወንድና ፡ ሴት ፡ በቅርብ ፡ ርስዎና ፡ አንቱ ፡ የሚባሉት)

ርሳቸው ፡ እሳቸው ፡ ራሳቸው ፡ ቅላቸው ፡ ባለቤታቸው ፡ እኒያ ፡ እሊያ ።

(ቅርቦች ፡ ወንዶችና ፡ ሴቶች)

ርሳችኹ ፡ እሳችኹ ፡ ራሳችኹ ፡ ቅላችኹ ፡ ባለቤታችኹ ፡ እና(ላ)ንተ ፡ ት ።

(ነባብያን ፡ ወነባብያት) ወንዶችም ፡ ሴቶችም)

ርሳችን ፡ እሳችን ፡ ራሳችን ፡ ቅላችን ፡ ባለቤታችን ፡ እኛ ።

ከነዚኹ ፡ ደግሞ ፡ ለመድብነት ፡ ተመርጠው ፡ የወጡ ፡ አንዳንድ ፡ የተለዩ ፡ ስሞች ፤
ወይም ፡ የመደበኛ ፡ ስም ፡ ምትኮች ።

ርሱ ፡ / **ርሷ ፡** — **ርሳቸው ።**

አንተ ፡ / **አንቺ ፡** — **እና(ላ)ንተ ።**

እኔ ፡ / **ርስዎ ፡** — **እኛ ።**

(ሐተታ) እኔ ፡ እኛ ፡ ከሚለው ፡ በቀር ፡ ፯ቱ ፡ ስም ፡ ተጠሪ ፡ ወኪል ፡ ይባላል ፤ ቆሩ ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ከ፯ቱ ፡ ደግሞ ፡ ቅርብ ፡ ቅርቡ ፡ በተጠሪነት ፡ ላይ ፡ ሰሚ ፤ ወይም ፡ ሰሚና ፡ ተጠሪ ፡ ይባላል ። እኔና ፡ እኛ ፡ ግን ፡ ለብቻው ፡ ጠሪ ፤ ተናጋሪ ፡ ይባላል ፤ ቆና ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ነው ። ርስዎ ፡ ማለት ፡ ቅርብ ፡ ኹና ፡ ምንም ፡ ካንዳንዶች ፡ ጋር ፡ ቢቈጠር ፡ አንቀጹ ፡ የብዙና ፡ የሩቅ ፡ ነውና ፡ የቅርብ ፡ ሩቅ ፡ መስሎ ፡ ከርሳቸው ፡ ይገባል ። ርሱና ፡ ርሷ ፡ ርሳቸው ፤ እኒኽ ፡ ፫ቱ ፡ ደግሞ ፡ የሩቅ ፡ ብቻ ፡ ኹነው ፡ አይቀሩም ፤ የቅርብ ፡ ሩቅም ፡ ይኾናሉ ፤ ጥቂት ፡ ፈቀቅ ፡ ብሎ ፡ በዙሪያ ፡ በኋላ ፡ በስተቀኝና ፡ በስተግራ ፡ ያለ ፤ ዘወር ፡ ብሎ ፡ ሲያዩት ፡ ሲሰሙትና ፡ ሲናገሩት ፡ ሲጠሩትና ፡ ሲጠቅሱት ፡ የሚቻል ፤ በአንተ ፡ አንጻር ፡ ርሱ ፡ ይባላል ። (ርሱ ፡ ራሱ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ እን ፡ እየጨመሩ ፡ እርሱ ፡ እራሱ ፡ ማለት ፡ እርስት ፡ እሩብ ፡ እንደሚሉት ፡ ያለ ፡ ጸያፍ ፡ ነው ። እሱ ፡ ማለት ፡ ግን ፡ ርእስ ፡ ከሰው ፡ ከ፳ቱ ፡ ፊደላት ፡ ርን ፡ ውጦና ፡ ጕርዶ ፡ ነውና ፤ ርትዕ ፡ እንጂ ፡ ጸያፍ ፡ አይባልም) ። አንተና ፡ አንቺ ፡ እናንተና ፡ ርስዎ ፤ እኒኽ ፡ ፬ቱ ፡ በግንባር ፡ በአንጻር ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ ያሉ ፤ ባይን ፡ ተቀምጠው ፡ በጣት ፡ ተጠንቍለው ፡ የሚታዩ ፡ የሚነገሩ ፡ ቅርቦች ፡ አጠገቦች ፡ ወይም ፡ የቅርብ ፡ ቅርቦች ፡ ይባላሉ ። እኔና ፡ እኛም ፡ እነዚኽ ፡ ኹለቱ ፡ ቅርቦች ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ የአንተና ፡ የአንቺ ፡ የናንተ ፡ አንጻር ፡ ናቸው ። ዳግመኛም ፡ በነዚኽ ፡ በዘጠኙ ፡ ላይ ፡ በሦርና ፡ በሶማ ፡ እየገቡ ፡ የቋንቋን ፡ ስልት ፤ የነገርን ፡ ብልት ፤ የርባታውን ፡ ፀምድ ፡ መንገድና ፡ አካኼድ ፡ ለይተው ፡ ለያይተው ፡ የሚያሳዩ ፡ አገባቦችና ፡ ዝርዝሮች ፡ አሉ ፤ ዝርዝሮቹ ፡ ኋላ ፡ ይመጣሉ ፤ አገባቦቹና ፡ ግቢያቸውም ፡ ከነስማቸው ፡ እሊኽ ፡ ናቸው ።

(አገባብ)	(ግቢ)	(ስም)
የ	**የርሱ ፡**	*ጠቃሽ ።*
ለ	**ለርሱ ፡**	**አቀባይ ።**
በ	**በርሱ ፡**	*ማድረጊያ ።*
ስለ ፡	**ስለ ፡ ርሱ ፡**	**ምክንያት ።**
ከ(ተ)	**ከርሱ ፡**	*መነሻ ።*
ወደ ፡	**ወደ ፡ ርሱ ፡**	*መገሥገሻ ።*
እ	**ዘንድ ፡**	**እርሱ ፡ ዘንድ ፤ እስከ ፡ ርሱ ፤** *መድረሻ ።*
ን	**ርሱን ፡**	**(የገቢር) ተሳቢ ።**

(ሐተታ) መገምገሻና ፡ መድረሻ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ናቸው ፤ ይተባበራሉ ። እርሱ ፡ ዘንድ ፡ እስ ከ ፡ ርሱ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ እ ፡ ቀርቶ ፡ ከርሱ ፡ ዘንድ ፡ ከሱ ፡ ይባላል ፤ ይኸውም ፡ እና ፡ ከ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ነው ፤ (ማስረጃ) የተጠማ ፡ ከፈሳሽ ፡ የተበደለ ፡ ከነጋሽ ። እና ፡ ከ ፡ ኹለቱም ፡ ከእስከ ፡ ተከፍለው ፡ የመጡ ፡ የእስከ ፡ ምልክት ፡ ናቸውና ፡ እ ፡ በሺዋ ፡ ዐማርኛ ፡ መገምገሻና ፡ መድረሻ ፡ መኾኑ ፡ ስለዚኽ ፡ ነው ። መድረሻነቱ ፡ በቦታው ፡ ተነግሯል ፤ መገምገሻ ፡ ሲኾን ፤ እቤት ፡ ግባ ፡ እደጅ ፡ ውጣ ። እ ፡ ማለት ፡ ስከን ፡ ጐርዷ ፡ ነው ፡ ከ ፡ ማለትም ፡ እስን ፡ ጐርደ ፡ ነው ፤ በተገናኝ ፡ ኹሉም ፡ እስከ ፡ ማለት ፡ ነው ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ እንደ ፡ ከ ፡ በ ፡ ይኾናል ፤ እግቢም ፡ እውጪም ፡ ፈልጌ ፡ ዐጣኹት ። ከ ፡ መነሻና ፡ በ ፡ ሲኾን ፡ አገባብነቱ ፡ ከእ ም ፡ ጋራ ፡ እንጂ ፡ ከእስከ ፡ አይስማማም ።

ከደቂቅ ፡ ርባታ ፡ የወጣ ፡ የአካላዊ ፡ ስም ፡ ዝርዝርና ፡ ነባር ፡ አንቀጽ ፡ ከነዘማቹ ።

የዘማች ፡ ዝርዝር ፡ የሩቁ ፡ ጎላፊ ፡ ግእዝና ፡ ራብዕ ፡ (ዐየለ ፡ በረታ) ፤ ትንቢቱም ፡ የግእዙ ፡ ሳድስ ፡ የራብው ፡ ራብዕ ፡ (ያይል ፡ ይበረታ) ፡ ያሰኛል ፤ የብዙዎቹ ፡ ግን ፡ ኹሉም ፡ ካዕብ ፡ ነው ።

	(አካላዊ ፡ ስም)	(ዝርዝር)	(ነባር ፡ አንቀጽ)	(ዘማች ፡ አንቀጽ)
(ውእቱ)	ርሱ ፡	ው	ነው ።	ገደለ ።
	ርሷ ፡	ት ፡ ች	ናት ፡ ነች ።	ገደለች ።
	አንተ ፡	ኽ ፡ ክ	ነኽ ።	ገደልኽ ፡ ክ ።
	አንቺ ፡ ቺ ፡	ሽ	ነሽ ።	ገደልሽ ።
	እኔ ፡	ኝ	ነኝ ።	ገደልኹ ፡ ኩ ።
	ርስዎ(አንቱ)	ዎ ፡ ኹ	ነዎ ፡ (ነኹ) ።	ገደሉ ፡ (ልኹ)
	ርሳቸው ፡	ቸው	ናቸው ።	ገደሉ ።
	እና(ላ)ንተ ፡	ችኹ	ናችኹ ።	ገደላችኹ ።
	እኛ ፡	ነ ፡ ን	ነነ ፡ ነን ።	ገደልነ ፡ ን ።

ያማርኛ ፡ ግስ ፡ ምሉ ፡ ሲኾን ፡ በ፰ ፡ አዕማድ ፡ ጐደሎ ፡ ሲኾን ፡ ከ፰ ፡ በታች ፡ እስከ፩ና ፡ እ ስከ፪ ፡ ድረስ ፡ በጐደሎነት ፡ ይረባል ። ከ፰ቱ ፡ አዕማድ ፡ ዋነኞቹ ፡ ፭ ፡ ናቸው ፤ ፫ቱ ፡ ግን ፡ ድር ቦችና ፡ ተወራጆች ፡ ወይም ፡ ተቀጥሎች ፡ ይባላሉ ፡ ምስጢራቸውም ፡ ነገር ፡ ማጽናትና ፡ ማበር ታት ፡ ነው ። ስለዚኽም ፡ ለ፰ቱ ፡ አዕማድ ፡ ልማድ ፡ የሚባሉ ፡ ፬ስክተቶች ፡ አሏቸው ፤ እሊኹም ፡ ራብዕ ፡ ስሬጽ ፤ አስ ፡ ተ ፡ አ ናቸው ። የአዕማዱም ፡ ረድፍና ፡ ተራ ፡ በየስክተቱና ፡ በየስሙ ፡ ይ ኽ ፡ ነው ። (ዘር ፡ ወይም ፡ ሥረ ፡ ነገር) **ቀቢር ፤ ቀቢሮት** ። መቅበር ፡ መቀባበር ።

፩ኛ ፤ — **ቀበረ** ፡
(ድርብ)— **ቀባበረ** ፡ } አድራጊ ።

፪ኛ ፤ — **አስቀበረ** ፡ — አስደራጊ ።

፫ኛ ፤ — **ተቀበረ** ፡ — ተደራጊ ፡

፬ኛ ፤ — **ተቃበረ** ፡
(ድርብ)— **ተቀባበረ**፡ } ተደራራጊ ።

፭ኛ ፤ — **አቃበረ** ፡
(ድርብ)— **አቀባበረ**፡ } አደራራጊ ።

ተቀባበረ ፡ ማለት ፡ ድርብነቱ ፡ ለ፫ኛው ፡ ዐምድ ፡ ለተደራጊውም ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ላ፬ኛው ፡ ብቻ ፡ አይደለም ፤ ይኸውም ፡ ተሰበረ ፡ ተሳበረ ፡ ብሎ ፡ ተሰባበረ ፡ በማለት ፡ ይረዳል ። የ፰ቱ ፡ እ

ዕማድ ፡ ስምና ፡ ግብር ፤ ገቢር ፡ ተገብሮ ፤ ወይም ፡ ማድረግ ፡ መደረግ ፡ ተብሎ ፡ በ፪ ፡ ክፍል ፡ ይወሰናል ። ፩ኛውና ፡ ፪ኛው ፡ ፫ኛው ፡ ዕምድ ፡ ድርቦቻቸውም ፡ ሳይቀሩ ፡ እነዚኽ ፡ ፭ቱ ፡ ፩ወገን ፡ ኹነው ፡ በገቢርነት ፡ ይጠራሉ ። ፬ኛውና ፡ ፭ኛው ፡ ከነድርባቸው ፡ እኒኽ ፡ ፫ቱ ፡ ደግሞ ፡ በተገብሮነት ፡ ይጠራሉ ። ዳግመኛም ፡ ተደራራጊ ፡ አንቀጽ ፡ አድራጊነትም ፡ አለውና ፡ ተቃበረ ፡ ማለት ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ ከነቀበረ ፡ ይስማማል ። ፫ኛም ፡ ግሡ ፡ እንደ ፡ መጣና ፡ እንደ ፡ ሄደ ፡ ያለ ፡ ዐጕል ፡ አንቀጽ ፡ ሲኾን ፡ ስሙና ፡ ክፍሉ ፡ ከተደራጊነት ፡ ይገባል ። አንቀጻቸውም ፡ ኀላፊና ፡ ትንቢት ፡ ተብሎ ፡ በ፪ ፡ ዐይነት ፡ ይከፈላል ፤ ለ፪ቱ ፡ ደግሞ ፡ ፪፪በልት ፡ አላቸው ፤ ፫ኛው ፡ አንቀጽ ፡ ትእዛዝም ፡ ከትንቢት ፡ ይገባል ።

(ኀላፊ ፡ አንቀጽና ፡ ትንቢት ፡ አንቀጽ)

(ኀላፊ)

፩ኛ — **ከፈለ ፡**

ከፍሏል ፤ (ከፍሎ ፡ አል ፡ ነበር)

(ያኹንና ፡ ትንቢት)

፪ኛ — **ይከፍል ።**

ይከፍላል ።

(ትእዛዝ ፡ አንቀጽ)

፫ኛ — **ይክፈል ።**

(ሐተታ) ከፍሏል ፡ ማለት ፡ ዘሩ ፡ ከከፈለና ፡ ከሀሎ ፡ ያውም ፡ ከበዝ ፡ አንቀጽና ፡ ከኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ እንደ ፡ በቅሎ ፡ የተዳቀለ ፡ ቅልቅል ፡ ድብልቅ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ዘንድና ፡ ትእዛዝ ፡ የለውም ። ከፈለ ፡ ግን ፡ መደበኛ ፡ አንቀጽ ፡ ነውና ፡ ኹለቱም ፡ አሉት ፤ ትንቢቱ ፡ ዘንድ ፡ ሲወድቅበት ፡ ማበሪያነቱን ፡ ይለቅና ፡ ርሱ ፡ በሌላ ፡ አንቀጽ ፡ ይሳባል ። ዘንድ ፡ ከኀበ ፡ የወጣ ፡ የውል ፡ ቃልና ፡ የውል ፡ አገባብ ፡ ነው ፤ ፍችውም ፡ እንዲና ፡ ሊ ፡ ናቸው ። ይከፍል ፡ ዘንድ ፡ ሲል ፡ እንዲከፍል ፡ ሊከፍል ፡ ያሰኛል ። በሌላ ፡ አንቀጽም ፡ ሲሳብ ፡ ብድር ፡ ይከፍል ፡ ዘንድ ፡ አይወድም ፤ ወይም ፡ ፈቃዱ ፡ ይከፍል ፡ ዘንድ ፡ ነው ፡ ያሰኛል ። በኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ሲገባ ፡ ከሄደ ፡ ዘንድ ፡ ብሎ ፡ ስለ ፡ ሄደ ፡ ያሰኛል ። በስም ፡ እየገባ ፡ ከርሱ ፡ ዘንድ ፡ ሲል ፡ ቅርብና ፡ አጠገብ ፡ ያሰኛል ። በዘንድ ፡ ፈንታ ፡ ነበርና ፡ ይኾናል ፡ ሲገቡ ፡ ምኞትና ፡ ጠጠት ፡ ጥርጥር ፡ ያሳያል ። ይከፍል ፡ ነበር ፤ ምኞት ። ይከፍል ፡ ይኾናል ፤ ጥርጥር ። ይከፍል ፡ ይኾን ፡ ሲል ፤ ወይም ፡ ብቻውን ፡ ይከፍል ፡ ማለት ፡ ደፍቶ ፡ ሲናገሩት ፡ ጥያቄ ፡ ይኾናል ። በቀረው ፡ ግን ፡ ድር ፡ ቢያብር ፡ አንበሳ ፡ ያስር ፤ ኀይብ ፡ ሲወጉ ፡ ባህያ ፡ ይጠጉ ፤ ሲገዙ ፡ ይገዙ ፤ ሴት ፡ ታውቅ ፡ በወንድ ፡ ያልቅ ፡ እያለ ፡ በየፊቱ ፡ ያስራል ። ፫ኛው ፡ አንቀጽ ፡ ትእዛዝ ፡ መባሉ ፡ ከላይ ፡ ወደ ፡ ታች ፡ ሲነገር ፡ ነው ፤ ከታች ፡ ወደ ፡ ላይ ፡ ሲነገር ፡ ግን ፡ ልመናና ፡ ጸሎት ፡ ይባላል ። ከፍሏል ፡ ማለትም ፡ ኀላፊ ፡ አንቀጽ ፡ ቢኾን ፡ የትንቢቱ ፡ ሥር ፡ ይ ፡ ሲጨመርበት ፡ ተቀባይ ፡ የሌለው ፡ ዐጕል ፡ ትእዛዝ ፡ እየኾነ ፡ ባንጕል ፡ መንገድ ፡ ይከፍሏል ፡ ያድሏል ፡ ያሰኛል ። ምስጢሩና ፡ ስልቱ ፡ ዐጕል ፡ ባይኾን ፡ ግን ፡ የከፍሏል ፡ ትንቢት ፡ ይባል ፡ ነበር ።

ድርቦች ፡ አዕማድ ፡ ሲገሰሱ ፡ እንደ ፡ መደበኞች ፡ ዘንድና ፡ ትእዛዝ ፡ አላቸው ፤ ትንቢታቸው ፡ ኹሉን ፡ ይደርባል ።

(ኀላፊ)	(ትንቢት)	(ዘንድ)	(ትእዛዝ)
ከፋፈለ ፡	**ይከፋፍል ፡**	=	=
ከፋፍሏል ፡	**ይከፋፍላል ፡**		

ግስ ፡ ኹሉ ፡ በ፰ ፡ መደብ ፡ ሲረባ ፤ ከፈለ ፡ ከፍሏል ፡ ከፍሎ ፡ ነበር ፡ እንዳልነው ፡ ኹሉ ፡ ኹለቱ ፡ ጽንዖች ፡ አይቀሩም ። አኹን ፡ ለጊዜው ፡ ግን ፡ አልና ፡ ነበር ፡ አንድ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ ነበርን ፡ ትተን ፡ አልን ፡ ብቻ ፡ ይዘን ፡ እንሄዳለን ፤ ነበርም ፡ ጥቂት ፡ ልዩነት ፡ ስላለው ፡ ኋላ ፡ ከበዝ ፡ አንቀጽ ፡ ጋራ ፡ ይነገራል ። ርባታም ፡ ዐቢይና ፡ ደቂቅ ፡ ተብሎ ፡ በ፪ ፡ ስሞች ፡ ይጠራል ፤ ደቂቅ ፡ የተባለም ፡ የስምና ፡ የግብር ፡ የነባር ፡ አንቀጽ ፡ ርባታ ፡ ነው ፤ ያውም ፡ ከ፰ ፡ መደብ ፡ አይወጣም ። ፊደል ፡ ኹሉ ፡ አፀና ፡ ሀሑን ፡ በፊቱ ፡ ሲኾኑ ፡ እንሱን ፡ ጕርደ ፡ ራብዕ ፡ ይኾናል ፤

ይኸውም ፡ በትንቢት ፡ መነሻ ፡ በየና ፡ በተ ፡ ይታወቃል ፤ ከፍሊል ፡ ይከፍላልም ፡ ያበረዳል ።

(ዐቢይ ፡ ርባታ)

ዐዊቅ ፤ ዐዊቆት ፡ (ዖቀ ፡ የዐውቅ ፡ ይዑቅ) ማወቅ ፡ መረዳት ።

	(ኀላፊ)	(ትንቢትና ፡ ዘንድ)	(ትእዛዝ)
(ርሱ)	ዐወቀ ፡	ያውቅ ፡	ይወቅ ።
(ጽንዕ)	ዐውቋል ፡	ያውቃል ፡	
(ርሷ)	ዐወቀች ፡	ታውቅ ፡	ትወቅ ።
	ዐውቃለች ፡	ታውቃለች ፡	
(አንተ)	ዐወቅኽ ፡	ታውቅ ፡	ዕወቅ ።
	ዐውቀኻል ፡	ታውቃለኽ ፡	
(አንች)	ዐወቅሽ ፡	ታውቂ ፡	ዕወቂ ።
	ዐውቀሻል ፡	ታውቂያለሽ ፡	
(እኔ)	ዐወቅኹ ፡ ኩ ፡	ዐውቅ ፡	ልወቅ ።
	ዐውቄያለኹ ፡	ዐውቃለኹ ፡	
(አንቱ)	ዐወቅኹ ፡	ታውቁ ፡	ዕወቁ ።
	ዐውቀኹል ፡	ታውቃለኹ ፡	

(ርስዎና ፡ ርሳቸው ። ብዙዎቹም ፡ የሩቅ ፡ ወንዶችና ፡ ሴቶች)

(ርሳቸው)	ዐወቁ ፡	ያውቁ ፡	ይወቁ ።
	ዐውቀዋል ፡	ያውቃሉ ፡	
(እናንተ)	ዐወቃችኹ ፡	ታውቁ ፡	ዕወቁ ።
	ዐውቃችኹል ፡	ታውቃላችኹ ፡	
(እኛ)	ዐወቅነ ፡	እናውቅ ፡	እንወቅ ።
	ዐውቀናል ፡	እናውቃለን ፡	

እስከዚኽ ፡ መደብ ፡ ይባላል ፤ ከዚኽ ፡ ቀጥሎ ፡ ዝርዝር ፡ ነው ፤ ከጽንዑ ፡ በቀር ፡ ራሱ ፡ ፳፩ ፡ ይኾናል ። የለና ፡ የበ ፡ ዝርዝሮች ፡ ለትና ፡ በትም ፡ እንደ ፡ አልና ፡ እንደ ፡ ነበር ፡ ከዝርዝር ፡ ጋራ ፡ ይዘምታሉ ፤ ለት ፡ የበን ፡ በት ፡ የከፋ ፡ ነው ። ይኸም ፡ ዐወቀው ፡ ብሎ ፡ ዐወቀለት ፡ በት ፤ ዐውቆለታል ፡ በታል ። ያውቅለት ፡ በት ፤ ለታል ፡ በታል ፡ እያለ ፡ መሄዱን ፡ ያሳያል ።

(ዝርዝር ፡ ርባታ ፤ ርሱ ፡ የተባለው ፡ ሩቁ ፡ ከርሱ ፡ እስከኛ ፡ ፱ኙን ፡ መደብ ፡ በተራ ፡ ሲያውቃቸው)

(ርሱን)	ዐወቀው (ለት ፡ በት)	ያውቀው ፡	ይወቀው ።
	ዐውቆታል ፡	ያውቀዋል ፡	
(ርሷን)	ዐወቃት ፡	ያውቃት ፡	ይወቃት ።
	ዐውቋታል ፡	ያውቃታል ፡	
(አንተን) (—ችን)	ዐወቀኽ ፤ ሽ ፡	ያውቅኽ ፤ ሽ ፡	ይወቅኽ ፤ ሽ ።
	ዐውቆኻል ፤ ሻል ፡	ያውቅኻል ፤ ሻል ፡	
(እኔን)	ዐወቀኝ ፡	ያውቀኝ ፡	ይወቀኝ ።
	ዐውቆኛል ፡	ያውቀኛል ፡	

(እንቱን)	ዐወቀኹ ፤ ዎ ፥	ያውቅኹ ፤ ዎ ፥	ይወቅኹ ፤ ዎ ።
(ርስዎን)	ዐውቆኺል ፤ ዎታል ፥	ያውቅኺል ፤ ዎታል ፥	
(ርሳቸውን)	ዐወቃቸው ፥	ያውቃቸው ፥	ይወቃቸው ።
	ዐውቋቸዋል ፥	ያውቃቸዋል ፥	
(እናንተን)	ዐወቃችኹ ፥	ያውቃችኹ ፥	ይወቃችኹ ።
	ዐውቋችኺል ፥	ያውቃችኺል ፥	
(እኛን)	ዐወቀን ፤ ን ፥	ያውቀን ፥	ይወቀን ፥
	ዐውቆናል ፥	ያውቀናል ፥	

ርሷ ፥ የተባለች ፥ ሩ(ቋ)ቂቱ ፥ ከርሱ ፥ እስከኛ ፥ ፱ኙን ፥ ዘርዝራ ፥ ስታውቅ ።

ዐወቀችው ፥	ታውቀው ፥	ትወቀ
ዐውቃዋለች ፥	ታውቀዋለች ፥	ው ።
ዐወቀቻት ፥	ታውቃት ፥	ትወቃ
ዐውቃታለች ፥	ታውቃታለች ፥	ት ።
ዐወቀችኽ ፤ ሽ ፥	ታውቅኽ ፤ ሽ ፥	ትወቅ
ዐውቃኽ(ሽ)ለች ፥	ታውቅኽ(ሽ)ለች ፥	ኽ፤ሽ ።
ዐወቀችኝ ፥	ታውቀኝ ፥	ትወቀ
ዐውቃኛለች ፥	ታውቀኛለች ፥	ኝ ።
ዐወቀችኹ ፤ ዎ ።	ታውቅኹ ፤ ዎ	ትወቅ
ዐውቃኺ(ዎታ)ለች ፥	ታውቅኺ(ዎታ)ለች ፥	ኹ፤ዎ ።
ዐወቀቻቸው ፥	ታውቃቸው ፥	ትወቃ
ዐውቃቸዋለች ፥	ታውቃቸዋለች ፥	ቸው ።
ዐወቀቻችኹ ፥	ታውቃችኹ ፥	ትወቃ
ዐውቃችኺለች ፥	ታውቃችኺለች ፥	ችኹ ።
ዐወቀችን ፥	ታውቀን ፥	ትወቀ
ዐውቃናለች ፥	ታውቀናለች ፥	ን ።

አንተ ፥ የተባለው ፥ ቅርቡ ፥ ፳ቱን ፥ መደብ ፥ ዘርዝሮ ፥ ሲያውቅ ።

ዐወቅኸው ፤ ኻት ፥	ታውቀው ፤ ቃት ፥	ዕውቀ
ዐውቀኸዋ(ኻታ)ል ፥	ታውቀዋ(ቃታ)ለኽ ፥	ው፤ቃት
ዐወቅኸኝ ፥	ታውቀኝ ፥	ዕወቀ
ዐውቀኸኛል ፥	ታውቀኛለኽ ፥	ኝ ።
ዐወቅኻቸው ፥	ታውቃቸው ፥	ዕወቃቸ
ዐውቀኻቸዋል ፥	ታውቃቸዋለኽ ፥	ው ።
ዐወቅኸን ፥	ታውቀን ፥	ዕወቀ
ዐውቀኸናል ፥	ታውቀናለኽ ፥	ን ።

አንቺ ፥ የተባለች ፥ ቅር(ቧ)ቢቱ ፥ ፳ቱን ፥ መደቦች ፥ ዘርዝራ ፥ ስታውቅ ።

ዐወቅሽው ፤ ሻት ፥	ታውቂው ፤ ያት ፥	ዕወቂ
ዐውቀሽዋ(ሻታ)ል ፥	ታውቂዋ(ያታ)ለሽ ፥	ው፤ያት ።
ዐወቅሽኝ ፥	ታውቂኝ ፥	ዕወቂ
ዐውቀሽኛል ፥	ታውቂኛለሽ ፥	ኝ ።
ዐወቅሻቸው ፥	ታውቂያቸው ፥	ዕወቂያ
ዐውቀሻቸዋል ፥	ታውቂያቸዋለሽ ፥	ቸው ።
ዐወቅሽን ፥	ታውቂን ፥	ዕወቂ
ዐውቀሽናል ፥	ታውቂናለሽ ፥	ን ።

እኔ ፥ ባይ ፥ ፳ቱን ፥ መደብ ፥ ዘርዝሮ ፥ ሲያውቅ ።

ዐወቅኹት ፥	ዐውቀው ፥	ልወቀ
ዐውቄዋለኹ ፥	ዐውቀዋለኹ ፥	ው ።
ዐወቅኺት ፥	ዐውቃት ፥	ልወቃ
ዐውቄያታለኹ ፥	ዐውቃታለኹ ፥	ት ።
ዐወቅኹኽ ፤ ሽ ፥	ዐውቅኽ ፤ ሽ ፥	ልወቅ
ዐውቄኽ(ሽ)ለኹ ፥	ዐውቅኽ(ሽ)ለኹ ፥	ኽ፤ሽ ።
ዐወቅኹኹ ፤ ዎ ፥	ዐውቅኹ ፤ ዎ ፥	ልወቅ
ዐውቄኺ(ዎታ)ለኹ ፥	ዐውቅኺ(ዎታ)ለኹ ፥	ኹ፤ዎ ፥
ዐወቅኺቸው ፥	ዐውቃቸው ፥	ልወቃ
ዐውቄያቸዋለኹ ፥	ዐውቃቸዋለኹ ፥	ቸው ።
ዐወቅኺችኹ ፥	ዐውቃችኹ ፥	ልወቃ
ዐውቄያችኺለኹ ፥	ዐውቃችኺለኹ ፥	ችኹ ።

እንቱ ፥ የተባሉት ፥ ቅርቡ ፥ ፳ቱን ፥ መደቦች ፥ ዘርዝረው ፥ ሲያውቁ ።

ዐወቅኹ(ኺ)ት ፥	ታውቁ(ቋ)ት ፥	ዕወቁ
ዐውቀኹ(ኺ)ታል ፥	ታውቁ(ቋ)ታለኹ ፥	(ቋ)ት ።
ዐወቅኹኝ ፥	ታውቁኝ ፥	ዕወቁ
ዐውቀኹኛል ፥	ታውቁኛለኹ ፥	ኝ ።
ዐወቅኺቸው ፥	ታውቋቸው ፥	ዕወቋቸ
ዐውቀኺቸዋል ፥	ታውቋቸዋለኹ ፥	ው ።
ዐወቅኹን ፥	ታውቁን ፥	ዕወቁ
ዐውቀኹናል ፥	ታውቁናለኹ ፥	ን ።

ርስዎና ፥ ርሳቸው ፤ ብዙዎቹም ፥ ወንዶችና ፥ ሴ

ቶች ፡ ሩቆቹ ፡ ፱ኙን ፡ ዘርዝረው ፡ ሲያውቁ ።

ዐወቁ(ቋ)ት ፡	ያውቁ(ቋ)ት ፡	ይወቁ(ቋ)ት ።
ዐውቀው(ዋ)ታል ፡	ያውቁ(ቋ)ታል ፡	
ዐወቁኽ ፤ ሽ ፡	ያውቁኽ ፤ ሽ ፡	ይወቁኽ፤ሽ ።
ዐውቀውኻ(ሻ)ል ፡	ያውቁኻ(ሻ)ል ፡	
ዐወቁኝ ፡	ያውቁኝ ፡	ይወቁኝ ።
ዐውቀውኛል ፡	ያውቁኛል ፡	
ዐወቁኹ ፡	ያውቁኹ ፡	ይወቁኹ ።
ዐውቀውኋል ፡	ያውቁኋል ፡	
ዐወቋቸው ፡	ያውቋቸው ፡	ይወቋቸው ።
ዐውቀዋቸዋል ፡	ያውቋቸዋል ፡	
ዐወቋችኹ ፡	ያውቋችኹ ፡	ይወቋችኹ ።
ዐውቀዋችኋል ፡	ያውቋችኋል ፡	
ዐወቁን ፡	ያውቁን ፡	ይወቁን ።
ዐውቀውናል ፡	ያውቁናል ፡	

እናንተ ፡ የተባሉ ፡ ቅርቦቹ ፡ ፭ቱን ፡ መደብ ፡ ዘርዝረው ፡ ሲያውቁ ።

ዐወቃችኹ(ኋ)ት ፡	ታውቁ(ቋ)ት ፡	ዕወቁ(ቋ)ት ።
ዐውቃችኹ(ኋ)ታል	ታውቁ(ቋ)ታላችኹ ፡	
ዐወቃችኹኝ ፡	ታውቁኝ ፡	ዕወቁኝ ።
ዐውቃችኹኛል ፡	ታውቁኛላችኹ ፡	
ዐወቃችኋቸው ፡	ታውቋቸው ፡	ዕወቋቸው ።
ዐውቃችኋቸዋል ፡	ታውቋቸዋላችኹ ፡	
ዐወቃችኹን ፡	ታውቁን ፡	ዕወቁን ።
ዐውቃችኹናል ፡	ታውቁናላችኹ ፡	

እኛ ፡ ባዮች ፡ ፯ቱን ፡ መደቦች ፡ ዘርዝረው ፡ ሲያውቁ ።

ዐወቅነው ፡	እናውቀው ፡	እንወቀው ።
ዐውቀነዋል ፡	እናውቀዋለን ፡	
ዐወቅናት ፡	እናውቃት ፡	እንወቃት ።
ዐውቀናታል ፡	እናውቃታለን ፡	
ዐወቅንኽ ፤ ሽ ፡	እናውቅኽ ፤ ሽ ፡	እንወቅኽ፤ሽ ።
ዐውቀንኻ(ሻ)ል ፡	እናውቅኻ(ሻ)ለን ፡	
ዐወቅንኹ ፤ ዎ ፡	እናውቅኹ ፤ ዎ ፡	እንወቅኹ፤ዎ ።
ዐውቀንኋ(ዎታ)ል ፡	እናውቅኋ(ዎታ)ለን	
ዐወቅናቸው ፡	እናውቃቸው ፡	እንወቃቸው ።
ዐውቀናቸዋል ፡	እናውቃቸዋለን ፡	
ዐወቅናችኹ ፡	እናውቃችኹ ፡	እንወቃችኹ ።
ዐውቀናችኋል ፡	እናውቃችኋለን ፡	

ከ፰ቱ ፡ አዕማድ ፡ ፫ቱ ፡ ድርቦች ፡ ዐዋወቀና ፡ ተዋዋወቀ ፡ አስተዋዋወቀ ፡ ማለት ፡ ከዚኽ ፡ ካወቀ ፡ መደብ ፡ አይገቡም ። የቀሩት ፡ አዕማድ ፡ ግን ፤ አሳወቀና ፡ አስታወቀ ፡ ፩ወገን ፤ ታወቀ ፡ ተዋወቀ ፤ አስተዋወቀ ፤ እንዚኽ ፡ ፬ቱ ፡ በየፊታቸው ፡ ሲረቡ ፡ አርእስትና ፡ ቦዝ ፡ መስምና ፡ ቅጽል ፡ አላቸው ፤ የነገር ፡ ኹሉ ፡ ስምና ፡ ግብር ፡ ጥሬና ፡ ቅጽል ፡ ከማይመስለው ፡ አንቀጽ ፡ አይወጣም ፤ ከሚመስለው ፡ እንጂ ።

	(አርእስት)	(ቦዝ ፡ አንቀጽ)	(መስምና ፡ ቅጽል)
፩ኛ ፡	**ማወቅ** ፡	**ዐውቆ** ፡	**ዐዋቂ** ፡ ያወቀ ፤ የሚያውቅ ።
፪ኛ ፡	**ማሳ(ስታ)ወቅ** ፤	**አሳ(ስታ)ውቆ** ፡	**አሳ(ስታ)ዋቂ** ፡ ያሳወቀ ፡ የሚያስታውቅ ።
፫ኛ ፡	**መታወቅ** ፤	**ታውቆ** ፡	**ታዋቂ ፡ ዕውቅ** ፤ የታወቀ ፡ የሚታወቅ ።
፬ኛ ፡	**መተዋወቅ** ፡	**ተዋውቆ** ፡	**ተዋዋቂ** ፤ የተዋወቀ ፤ የሚተዋወቅ ።
፭ኛ ፡	**ማስተዋወቅ** ፡	**አስተዋውቆ** ፡	**አስተዋዋቂ** ፤ ያስተዋወቀ ፤ የሚያስተዋውቅ ፡

ዕውቂያ ፤ ዕውቀት ፡ ከማወቅና ፡ ከመታወቅ ፡ ከመተዋወቅ ፡ ይወጣሉ ፤ ስምነታቸውም ፡ የሥራና ፡ ያሠራር ፡ ስም ፡ ነው ። ሲዘረዝርም ፡ ዕውቂያው ፡ ዋ ፤ ዕውቀቱ ፡ ቷ ፤ ዕውቂያኽ ፤ ሽ ፤ ዕውቀትኽ ፡ ሽ ፤ ዕውቂያዬ ፡ ዕውቀቴ ፡ እያለ ፡ ፱ኙን ፡ መደቦች ፡ ይጠቅሳል ፤ ይኸውም ፡ ደቂቅ ፡ ርባታ ፡ ይባላል ። ባዕድ ፡ አብዢ ፡ ወይም ፡ ማብዣ ፡ ዎች ፡ ነው ፤ ዕውቂያዎች ፡ ዕውቀቶች ፤ ዐዋቆች ፡ ዐዋቂዎች ። ቆች ፡ ቆች ፡ ማለት ፡ ዎች ፡ ውጥና ፡ ጕርድ ፡ ነው ። ዐዋቂ ፡ ያወቀ ፡ ከኀላፊ ፤ የሚያውቅ ፡ ከትንቢት ፡ ይወጣል ፤ የቀሩትም ፡ ያራቱ ፡ አዕማድ ፡ ቅጽሎች ፡ አወጣጣቸ

ው ፣ እንደዚኽ ፣ ነው ፤ ባንዱ ፣ የኹሉ ፣ ይታወቃል ። ቦዝ ፣ አንቀጽ ፣ ደግሞ ፣ እልና ፣ ነበር ፣ ሲሰቡት ፣ ወይም ፣ ሲዘምቱበት ፣ ኀላፊነቱ ፣ በ፪ ፣ ጽንዕ ፣ ይፈታል ፤ ጽንዕ ፣ ማለትም ፣ ጥናት ፣ ጥ ኑነት ፣ ጥንካሬ ፣ ማለት ፣ ነው ። ባላፊ ፣ ጊዜና ፣ ባላፊ ፣ አንቀጽ ፣ ፫ዐይነት ፣ ክፍል ፣ አለ ፤ ዐወቀ ፤ ያኹን ፣ የቅርብ ፣ የዛሬ ፣ የትላንት ፣ ጥቂት ፣ የቈየ ። ዐውቋል ፤ የዋለ ፣ ያደረ ፣ የሰነበተ ፣ የዘገየ ። ዐውቆ ፣ ነበር ፤ ፈጽሞ ፣ ያለፈ ፣ የኖረ ፣ ወይም ፣ ያረጀ ፣ የቀረ ። የትንቢቱም ፣ ጊዜ ፣ ክፍሉ ፣ እን ደ ፣ ኀላፊው ፣ ነው ፤ ይኸውም ፣ ይከፍል ፤ ይከፍላል ፤ ይከፍል ፣ ነበር ፣ በማለት ፣ ባንቀጹ ፣ ሦስ ትነት ፣ ይታወቃል ። ፫ባታው ፣ አሉታ ፣ ሲኾን ፣ ግን ፣ አል ፣ ባሉታ ፣ ሞክሼነት ፣ ይቀርና ፣ ነበር ፣ ብቻ ፣ በኹሉ ፣ ይዘምታል ፤ በዘንድም ፣ ፈንታ ፣ እንዲና ፣ ሊ ፣ በሬብዕነት ፣ ይገባሉ ። አሉታው ም ፣ አል ፣ ም ፣ ነው ፤ አል ፣ አለ ፣ በቃል ፣ ኹሉ ፣ ሥር ፣ በመነሻ ፤ ም ፣ በኀላፊና ፣ በትንቢት ፣ ጫፍ ፣ ብቻ ፣ መድረሻ ፣ እየኾነ ፣ ይገባል ። (ማስረጃ)

ኢ.ዐዊቅ ፡ (ኢ.ያቀ ፡ ኢ.የዐውቅ ፤ ኢ.ይዑቅ) አለማወቅ ።

(ኀላፊ) (ትንቢት) (ዘንድ) (ትእዛዝ)

አላወቀም ፡ (ነበር) **አያውቅም ፡** (ነበር) **እንዳ(ላ)ያውቅ ፡ አይወቅ ።**

(ቅጽልና ፣ ስም)

አላዋቂ ፤ ያላወቀ ፡ የማያውቅ ።

(ቦዝ ፣ አንቀጽ)

(ኢ.ዐዊቆ ፤ ቃ) ሳያውቅ ፤ ሳታውቅ ።

ግስን ፣ ኹሉ ፣ እንዲኽ ፣ እያልኽ ፣ አርባ ፡፡

ክፍል ፣ ፫ ።

ምዕራፍ ፣ ፮ ።

ተረትና ፣ ምሳሌ ፣ ታሪክም ፤ ይኸውም ፣ በባላገር ፣ የሚኖሩ ፣ አባትና ፣ እ ናት ፣ ሕፃናት ፣ አፋቸውን ፣ ከፈቱ ፣ በኋላ ፣ የሚያስተምሯቸው ፣ ነው ።

(ተረት ፣ ተረት ፣ የላም ፣ በረት) ።

(ሀ)—እውነት ።

እውነትና ፣ ዕብለት ፣ ውሃና ፣ እሳት ፣ እነዚኽ ፣ አራቱ ፣ ዐብረው ፣ ዘመ ቱና ፣ ያገኙትን ፣ ኹሉ ፣ ማርከው ፣ ዘርፈው ፣ ይዘው ፣ ሲመለሱ ፣ መቼም ፣ አቶ ፣ ዕብለት ፣ ለተንኰል ፣ አያርፍምና ፤ ወደ ፣ ውሃ ፣ ቀርቦ ፣ አንተ ፣ እሳ ትን ፣ ግደለውና ፣ (አጥፋውና) ፤ ያገኘነውን ፣ ኹሉ ፣ ለሦስት ፣ እንካፈላለ ን ፣ ብሎ ፣ መከረው ። ሞኙ ፣ ውሃም ፣ ወደ ፣ ወሰዱት ፣ የሚሄድ ፣ ስለ ፣ ኾ ነ ፣ ነገሩ ፣ እውነት ፣ መስሎት ፣ እሳትን ፣ አንድ ፣ ጊዜ ፣ ቢረጫጠው ፣ ሞተ ፣ (ጠፋ) ። ከዚኽም ፣ በኋላ ፣ አካሄዱን ፣ አይተኽ ፣ ሄ ብጠዉን ፣ ቀማው ፣ እንዲሉ ፤ ወደውነት ፣ ቀርቦ ፤ እውነት ፣ ከብታችንን ፣ ይዘን ፣ ወደ ፣ ዳገት ፣ አለው ። ውሃም ፣ አሻቅቦ ፣ መውጣት ፣ አይኾንለትምና ፤ ራሱን ፣ ይዞ ፣ እ የጮኸ ፣ ቍልቍል ፣ ሄደ ፣ (ወረደ) ። እውነትና ፣ ዕብለትም ፣ ከብቱን ፣ ኹ ሉ ፣ ነድተው ፣ ወዳገር ፣ ቤት ፣ ከገቡ ፣ በኋላ ፣ እንደ ፣ ገና ፣ አቶ ፣ ዕብለ ት ፣ እውነትን ፣ ከድቶ ፤ ከብቱ ፣ ኹሉ ፣ የኔ ፣ ነው ፤ አንተ ፣ ግን ፣ አሽከ

ሬ ፡ ነኽ ፡ እንጂ ፡ ምንም ፡ የለኽ ፡ አለው ። ስለዚኽም ፡ ተካሰው ፡ በዳኛ ፡
ፊት ፡ ቆሙ ፤ ዳኛውም ፡ ሽማግሌ ፡ ይያችኹ ፡ አላቸው ፤ ሽማግሎቹም ፡
ነገሩን ፡ ከመረመሩ ፡ በኋላ ፡ ታገሉና ፡ እውነት ፡ የጣለ ፡ እንደ ፡ ኸነ ፡ ዐብ
ራችኹ ፡ ብሉ ፡ (ተካፈሉ) ፤ ያልጣለ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ግን ፡ ይቅርበት ፡ አ
ሉ ። በታገሉም ፡ ጊዜ ፡ እውነት ፡ ጣለ ። ስለዚኽ ፡ እውነትና ፡ ዕብለት ፡ ባ
ንድነት ፡ ይኖራሉ ፤ ይዘታውም ፡ የብለት ፡ ይበዛል ፤ የውነት ፡ ግን ፡ እጅ
ግ ፡ ትንሽ ፡ ነው ። እውነቱን ፡ ተናግሮ ፡ እመሸበት ፡ ያድሯል ። እውነትን ፡
ግዛት ፡ አትሽጣትም ፤ (ምሳ፳፫ ፡ ፳፫) ። (፩ኛ ፡ ሥዕል)

አሙቴ ፡ (የወንዝ ፡ አሙቴ) ። የወንዝ ፡ አሙቴ ፡ በወንዝ ፡ የምት
ውል ፡ የጋጋኖ ፡ ዐይነት ፡ አሞራ ፡ ናት ። ምግቧም ፡ ዓሣና ፡ ያይጥ ፡ ዓሣ ፡
ወይም ፡ እንቍራሪት ፡ ነው ። የምትሠራውም ፡ ቤት ፡ ካንድ ፡ ጐበዝ ፡ ሸ
ክም ፡ ይበልጣል ፤ ስትሠራውም ፡ በባላ ፡ ባልቻ ፡ ዛፍ ፡ ላይ ፡ በስተምዕ
ራብ ፡ በኩል ፡ አፉን ፡ ወደ ፡ ምድር ፡ ታደርገዋለች ፤ ውስጡንም ፡ በጭ
ቃ ፡ ትመርገዋለች ፤ በበት ፡ ትለስነዋለች ። በክረምትም ፡ እንቍራሪት ፡ ል
ትበላ ፡ ኩሬ ፡ ወዳለበት ፡ ሂዳ ፡ ትውላለች ፤ ያን ፡ ጊዜም ፡ ጭልፊት ፡ እ
ቤቷ ፡ ትገባና ፡ ማታ ፡ በመጣች ፡ ጊዜ ፡ በውስጥ ፡ ኹና ፡ እየነከሰች ፡ ታ
ባርራታለች ። እሷም ፡ በዛፉ ፡ ላይ ፡ ዝናም ፡ ሲወርድባት ፡ ታድራለች ፤
(ከቶም ፡ የወንዝ ፡ አሙቴ) ። በማግስቱም ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ሌላ ፡ ቤት ፡ መሥ
ራት ፡ ትገምራለች ። እንደ ፡ ገዲ ፡ በበጋ ፡ ምግቧን ፡ ሰብስባ ፡ በክረምት ፡
በቤቷ ፡ ብትውል ፡ ቤቷን ፡ ባልተቀማች ፡ ነበር ። ለላመትም ፡ ዐዲሱን ፡
ቤት ፡ ትቀማታለች ።

(በ) — ቡዳ ፤ ወይም ፡ ጠይብ ፡ ወይም ፡ ባለጅ ።

፩ፈላሻ ፡ ወዳገራችን ፡ መጥቶ ፡ ከንጉሡ ፡ ጋራ ፡ ባለሟል ፡ ኾነ ።
ምክንያቱም ፡ አንጥረኛ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ወርቅና ፡ ብር ፡ እያፈሰሰ ፡ ዐልቦና ፡
ድኮት ፤ አንባርና ፡ ቀለበት ፤ ድሪና ፡ ማርዳ ፤ ሙጣና ፡ ጣፉ ፤ ጫሜ ፤ በ
ያይነቱ ፡ ጌጥና ፡ ሽልማት ፡ ዘውድም ፡ ከመሥራቱ ፡ የተነሣ ፡ ነው ። ያም ፡
ንጉሥ ፡ ቀጥቃጮችንና ፡ አንጥረኞችን ፡ ጠይብ ፡ የተባለንም ፡ ኹሉ ፡ እ
ጅግ ፡ ወደዳቸው ፤ ከለቃቸውም ፡ ጋራ ፡ ኹል ፡ ጊዜ ቈይታ ፡ ያደርግ ፡ ነ
በር ፤ ካህናትን ፡ ግን ፡ ባይኑም ፡ ለማየት ፡ ጠላ ። ካህናቱም ፡ በጠይቦቹ ፡
እጅግ ፡ ቀኑባቸው ፤ እነሱንም ፡ ለማጥፋት ፡ ተማከሩ ። ከካህናቱም ፡ አን
ዱ ፡ ደብተራ ፤ ከሰው ፡ ክፉ ፡ ደብተራ ፤ ከውሬ ፡ ክፉ ፡ ዳሞትራ ፡ እንደ
ሚሉ ፡ ወደ ፡ ወንዝ ፡ ሂዶ ፡ ጋኔን ፡ ጐተተ ። ጋኔኑም ፡ ለምን ፡ ጠራኸኝ ፡
ቢለው ፡ እነዚኽን ፡ ጠይቦች ፡ ከቤተ ፡ መንግሥት ፡ የሚያሰጣ ፤ እኛን ፡ የ
ሚያስገባ ፤ እነሱን ፡ የሚያስጠላ ፤ እኛን ፡ የሚያሰድድ ፡ ብልኀት ፡ አድርግ

ግልኝ ፡ አለው ። መቼም ፡ ለሰይጣን ፡ ተንኰል ፡ ቅርቡ ፡ ነውና ፤ ሂጂ ፡ የን ጕሡን ፡ ልጅ ፡ አሳብዳታለኹ ፤ ምን ፡ ኹንሽ ፡ ያሏትም ፡ እንደ ፡ ኹነ ፡ የ ጠይቦቹ ፡ አለቃ ፡ በላኝ ፡ እያለች ፡ ትለፈልፋለች ። መድኀኒትኹስ ፡ ምንድ ነው ፡ ቢሏትም ፡ ያንተን ፡ ስም ፡ ጠርታ ፡ መድኀኒቴንና ፡ ምሴን ፡ ደብተ ራ ፡ እከሌ ፡ ያውቀዋል ፡ ትላለች ። አንተንም ፡ በዚያ ፡ ጊዜ ፡ ይጠሩኻል ፤ የማንኛውንም ፡ ዕንጨት ፡ ሥር ፡ ትቀጠቅጥና ፡ ይዘኽ ፡ መጥተኽ ፡ ታጥና ታለኽ ፤ ያን ፡ ጊዜም ፡ እንደ ፡ ኸብ ፡ አው ፡ አሰኝቼ ፡ አተላ ፡ አስጠጥቼ ፡ አለቃታለኹ ። ከዚኽም ፡ በኋላ ፡ ጠይቦቹ ፡ ኹሉ ፡ ለብቻቸው ፡ በዋሻ ፡ ይኖራሉ ፡ እንጂ ፡ እቤተ ፡ መንግሥት ፡ አይገቡም ፤ በከተማም ፡ አይቀመ ጡም ፡ (አይኖሩም) ። እናንተ ፡ ግን ፡ ከነገሥታቱ ፡ ጋራ ፡ ባለሟሎች ፡ ት ኾናላችኹ ፡ ብሎ ፡ ነገረው ፡ (መከረው) ፤ እንደ ፡ ነገረውም ፡ ኾነ ። ከዚያ ፡ ወዲ ኽ ፡ ጠይቦች ፡ ሰው ፡ ይበላሉ ፡ ይባላል ፤ ጋኔንም ፡ ሥራዉን ፡ (ማታለሉ ን) ፡ ሲሠራ ፡ ይኖራል ። ባረብኛ ፡ ጠይብ ፡ ማለት ፡ ማለፊያ ፡ ደግ ፡ ማለት ፡ ነው ። ቡዳ ፡ ጓን ፡ የዠፓንና ፡ የቺንን ፡ ሃይማኖት ፡ ያወጣ ፡ የህንድ ፡ ን ጕሥ ፡ ልጅ ፡ ነው ። ቡዳ ፡ እጅጓ ፡ ብልኅ ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ ከባለቤት ፡ ያወቀ ፡ ቡዳ ፡ ነው ፡ ይባላል ። ባማርኛ ፡ ጠይብ ፡ የተባለው ፡ በግእዝ ፡ ጠቢብ ፡ ይ ባላል ፤ ብልኅ ፡ ፈላስፋ ፡ ማለት ፡ ነው ። ይምሰል ፡ አይምሰል ፤ የጠይብ ፡ እጁ ፡ ተከሰል ። (፪ኛ ፡ ሥዕል)

ቧልተኛ ። አንድ ፡ ቧልተኛ ፡ ሰው ፡ ፀጉን ፡ ሊሸጥ ፡ ወደ ፡ ገበያ ፡ ይዞ ፡ ሄደ ። በገ በያም ፡ ተቀምጦ ፡ ሳለ ፡ በግ ፡ ፈላጊ ፡ መጣና ፡ ፀዘንኑ ፡ የበጉን ፡ ዠርባ ፡ ነካ ፡ አድርጎ ፡ ባለበ ግ ፡ ቢለው ፤ አይሸጥም ፡ ለዘንግ ፡ አለ ፤ ምን ፡ ይላል ፡ አንተ ፡ ቢል ፤ ባ ፡ ይላል ፤ ምን ፡ የሚ ያሉ ፡ ነው ፤ በጠጥ ፤ ረ ፡ የት ፡ ያደገ ፡ ነው ፤ እ ጋጥ ፤ እንዲኽ ፡ እያለ ፡ ቢያላግጥበት ፡ ተናደደ ና ፡ ጕራዴዉን ፡ ውልቅ ፡ አደረገ ፤ እሱም ፡ አ የንልኽ ፡ ኹለት ፡ ጨው ፡ ያወጣልኻል ፡ አለው ፡ ይባላል ። (፫ኛ ፡ ሥዕል)

(ገ) — ገበሬ ።

ፀጤ ፡ ምኒልክ ፡ ከጕንደር ፡ ከተመለሱ ፡ በ ኋላ ፡ ለጊዜው ፡ ወታደር ፡ በባላገር ፡ ላይ ፡ ይ መሬ ፡ ነበርና ፤ የጕንደር ፡ ወታደር ፡ ምሪት ፡ የ ተመራበት ፡ አንዱ ፡ የሸዋ ፡ ገበሬ ፡ ባገዳው ፡ ዳ ር ፡ ያጠመደው ፡ ወጥመድ ፡ ድኾላ ፡ ቢደገለ ት ፡ ወታደሩ ፡ የስማ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ይቀማኛ ል ፡ ብሎ ፡ ፈራና ፡ ሚስቱን ፤ እንትን ፡ ባልኹ በት ፡ እንትን ፡ ገባበት ፤ እንትን ፡ አምጪልኝ ፤ እንትን ፡ እልበት ፤ እንቺም ፡ ንዪልኝ ፤ እንት ን ፡ ትይልኝ ፡ ብሎ ፡ ድምጥ ፡ ቢያሰማት ፡ ወ ደንጨት ፡ የምትሄድ ፡ መስላ ፡ ገመድ ፡ ጠቅላ ፡ ቢላዋ ፡ ደብቃ ፡ ሄደች ። ማታም ፡ ሥጋዉን ፡ በርጥብ ፡ ሣር ፡ ጠቅለው ፡ ወደ ፡ ጕተራ ፡ ቤት ፡ አገቡት ። እንተ ፡ በግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ በቂ ፡ ይኽ ናልና ፤ ላኹኑም ፡ በማርኛ ፡ በቂ ፡ መኾኑ ፡ ነው ። (፬ኛ ፡ ሥዕል)

ጕጕት ። ጕጕት ፡ ፊቷ ፡ በሩቁ ፡ ድመ ት ፡ የሚመስል ፡ አሞራ ፡ ናት ። እሷም ፡ ፀይ ደ ፡ ከፀሓይ ፡ ብርሃን ፡ ጋራ ፡ አይዋሐድምና ፤ ቀን ፡ በገደል ፡ ላይ ፡ ቀዳዳ ፡ ብላ ፡ ትውላለች ። ሌሊትም ፡ ወዲያና ፡ ወዲኽ ፡ ስትል ፡ ፀይጥና ፡ ድመት ፡ ብታገኝ ፡ ትበላለች ። ዳግመኛም ፡ የሌ ት ፡ ወፍ ፡ ቀን ፡ ብርሃን ፡ በሌለበት ፡ ቦታ ፡ በ ዋሻ ፡ ወይም ፡ በጣሪ ፡ ውስጥ ፡ ላባ ፡ በሌለባቸ ው ፡ በኹለቱ ፡ ክንፎቿ ፡ ቍልቍል ፡ ተዘቅዝ ቃ ፡ (ተንጠልጥላ ፡ ተሰቅላ) ፡ ትውልና ፡ ሌሊ ት ፡ በትበር ፡ ታድራለች ፤ መብራትም ፡ ያየች ፡ እንደኾን ፡ ለማጥፋት ፡ ትጣጣራለች ። ፫ኛም ፡

በከንፎቿ ፡ ውስጥ ፡ ንጸብራቅ ፡ (ብልጭልጭ ታ) ፡ ያላት ፡ ስሟና ፡ መልኳ ፡ የማይታወቅ ፡ ሌሊት ፡ ስትበር ፡ ክንፏን ፡ ፅጥፍ ፡ ዘርጋ ፡ ስታደርግ ፡ በክንፎቿ ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ ንጸብራቅ ፡ ብልጭ ፡ ድርግም ፡ ይላልና ፤ ባላገሮች ፡ የሰይጣን ፡ መብራት ፡ ነው ፡ ይላሉ ፤ ከውጪም ፡ ሸሽተው ፡ ወደ ፡ ቤት ፡ ይገባሉ ። ፪ኛም ፡ ስሟና ፡ መልኳ ፡ የማይታወቅ ፡ ሌሊት ፡ ስትበር ፡ የክንፏ ፡ ድምጥ ፡ እንደ ፡ ተተኰሰ ፡ ርሳስ ፡ የሚሰማ ፡ አንዲት ፡ አሞራ ፡ አለች ፤ እነዚኽ ፡ ከጨለማ ፡ በቀር ፡ ላይናቸው ፡ ብርሃን ፡ የማይስማማቸው ፡ ናቸው ። እንደዚኽም ፡ ኹሉ ፡ በሥጋዊና ፡ በመንፈሳዊ ፡ ነገር ፡ ካሰት ፡ በቀር ፡ እውነት ፡ የማይስማማቸው ፡ ሰዎች ፡ ቍጥር ፡ የላቸውም ፤ እነሱም ፡ በጨለማ ፡ ድንቍርና ፡ ይሄዳሉ ፡ (ይኖራሉ) ። እነዚኽም ፡ ላይናቸው ፡ ብርሃን ፡ የማይስማማቸው ፡ ወፎች ፡ ቀን ፡ ቀን ፡ ባሜሪካ ፡ አገር ፡ ይደሩ ፤ ሌሊት ፡ ሌሊት ፡ ግን ፡ ባገራችን ፡ ይዋሉ ።

(ደ)—ደም ።

አንድ ፡ ክፉ ፡ ሰው ፡ ጕራዴዉን ፡ ያስልክ ፡ ባለና ፡ ስለቱን ፡ ለማየት ፡ በውሻው ፡ ዠርባ ፡ ላይ ፡ ሳብ ፡ ቢያደርገው ፡ ውሻው ፡ ከኹለት ፡ ክፍል ፡ ብሎ ፡ ሞተ ። እሱም ፡ ለውሻው ፡ ጥቂት ፡ ሳያዝን ፡ እከደከይዬ ፡ ጕራዴዬን ፡ የውሻ ፡ ደም ፡ ነካብኝሳ ፡ ብሎ ፡ ጕራዴዉን ፡ ሊያጥብ ፡ ወደ ፡ ወንዝ ፡ ወረደ ፤ በወንዝም ፡ ተቀምጦ ፡ ሲያጥብ ፡ መንገደኞች ፡ ወንድማቸውን ፡ ሽፍታ ፡ ገድሎባቸው ፡ ጠፍቶ ፡ ነበርና ፤ ያንን ፡ ሽፍታ ፡ ሲፈልጉ ፡ ደም ፡ የነካው ፡ ጕራዴ ፡ ሲያጥብ ፡ ቢያዩት ፡ ይኸ ፡ ነው ፡ ወንድማችንን ፡ የገደለው ፡ ብለው ፡ ደብድበው ፡ ገደሉት ። ከዚኽ ፡ የተነሣ ፡ እግዜር ፡ የውሻን ፡ ደም ፡ እንኳ ፡ አያስቀርም ፡ ይባላል ፤ ስለዚኽ ፡ ላራዊት ፡ መራራት ፡ ይገባናል ። ሰው ፡ እንግዳ ፡ ቢኾን ፡ እግዜር ፡ ባላገር ፡ ነው ።

(፩ኛ ፡ ምዕል)

ድመት ። ድመት ፡ ካንበሳና ፡ ከነብር ፡ የተለየ ፡ የቤት ፡ አውሬ ፡ ነው ። ምግቡም ፡ ዐይጥ ፡ ወይም ፡ ሥጋና ፡ ወተት ፡ ዳቦም ፡ ነው ። ዐይጥ ፡ እየያዘ ፡ በልቶ ፡ ከጠገበ ፡ በኋላ ፡ የሚይዘዉን ፡ ዐይጥ ፡ ሲርበው ፡ ሊበላ ፡ እየገደለ ፡ ይጥለዋል ። ዳግመኛም ፡ እንዳይበላ ፡ በመጥገቡ ፡ እንዳይተው ፡ በመሠሠቱ ፡ ዐይጦቹን ፡ ሳይገድል ፡ ኹለት ፡ ዐይናቸውን ፡ አጥፍቶ ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ እያጓነ ፡ ይጫወትባቸዋል ። በዱር ፡ በበረሓ ፡ ከሚኖሩ ፡ ከወንበዴና ፡ ከቀማኛ ፡ ከሽፍታና ፡ ከጋዱ ፡ ተለይቶ ፡ ቤት ፡ ሠርቶ ፡ የሚኖር ፡ ክፉ ባለጠጋ ፡ ድመትን ፡ ይመስላል ። እሱ ፡ ያለደንብ ፡ የድኾችን ፡ ገንዘብ ፡ እየቀማ ፡ ሣጥኑን ፡ ከመላ ፡ በኋላ ፡ እነሱን ፡ ማሰር ፡ መግረፍ ፡ መቀማት ፡ መግፈፍ ፡ አይተውምና ፤ በመጨረሻውም ፡ ከግዛቱ ፡ እንዳይወጡ ፡ ከባርነቱ ፡ እንዳያመልጡ ፡ ሰው ፡ አስቀድሞ ፡ ለድንቍርና ፡ ካልተሰጠ ፡ ለጠላቱ ፡ አይገዛምና ፤ የልብ ፡ ዐይን ፡ የተባለ ፡ ትምርትና ፡ ዕውቀት ፡ ስለሌላቸው ፡ እንደ ፡ ፈቃዱ ፡ ሲያደርጋቸው ፡ (ሲጫወትባቸው) ፡ ይኖራል ። (ምሳ፴ ፡ ፲፱) ። ያይጥ ፡ ሞት ፡ የድመት ፡ ሰርግ ፡ ነው ።

(፩ኛ ፡ ምዕል)

ደንቈሮዎች ። አንዲት ፡ ደንቈሮ ፡ ሴት ፡ ፍየሎቿ ፡ ቢጠፉባት ፡ ልጇን ፡ ዐዝላ ፡ ልትፈልጋቸው ፡ ሄደች ። በመንገድም ፡ አንድ ፡ ደንቈሮ ፡ ገበሬ ፡ ሲያርስ ፡ አግኝታ ፡ ብትጠይቀው ፡ ምንም ፡ ዡሮው ፡ ባይሰማ ፡ በለፍየል ፡ መኾኗን ፡ ያውቃልና ፤ ፍየሎቿ ፡ ያሉበትን ፡ በጁ ፡ አመለከታት ። እሷም ፡ ወዳመለከታት ፡ ሂዳ ፡ ፍየሎቿን ፡ አግኝታ ፡ ስትመለስ ፡ እንዱን ፡ ወጠጤ ፡ እግሩን ፡ ናዳ ፡ ስለ ፡ ሰበረው ፡ ብድር ፡ የመለሰች ፡ መስሏት ፡ ይኸን ፡ ወጠጤ ፡ ዐርደኽ ፡ ብላ ፡ አለችና ፡ ብትሰጠው ፡ ያልሰማ ፡ ዡሮ ፡ ከጎረ ፡ ቤት ፡ ያጣላል ፡ እንደሚሉ ፡ ፍየሌን ፡ የሰበርኸው ፡ አንተ ፡ ነኽ ፡ ማለቷ ፡ መሰለውና ፡ ሊመታት ፡ ፈለገ ፤ በዚኹም ፡ ምክንያት ፡ ወደ ፡ ዳኛ ፡ ሄደው ፡ ተቋቋሙ ። ለዳኛዉም ፡ እንዲኽ ፡ ብሎ ፡ አሳየ ፤ እግዚሐር ፡

ያሳይዎ ፤ ክርስቶስ ፡ ያመልክትዎ ፡ ጌታዬ ፤ ይኸች ፡ ሴት ፡ ፍየሎቿ ፡ ጠፍተዉባት ፡ በሳያት ፡ ወጠጤዬን ፡ የሰበርኸው ፡ አንተ ፡ ነኽ ፡ ብላ ፡ ያዘችኝ ። እሷም ፡ እግዚሐር ፡ ያሳይዎ ፤ መልአኩ ፡ ያመልክትዎ ፤ ይኸ ፡ ሰው ፡ ፍየሎቼ ፡ ያሉበትን ፡ ስላመለከተኝ ፡ አንድ ፡ ናዳ ፡ የሰበረው ፡ ወጠጤ ፡ ወስደኽ ፡ ብላ ፡ ብዬ ፡ ብሰጠው ፡ ሊመታኝ ፡ ተጋበዘብኝ ፡ አለችና ፡ አመለከተች ። ዳኛውም ፡ ደንቈሮ ፡ ነበርና ፤ ልጅ ፡ ማዘሏን ፡ አይቶ ፤ አያችኹ ፡ አያችኹ ፡ ይኸ ፡ ልጅ ፡ ቍርጥ ፡ እሱኑ ፡ ይመስላል ፤ በል ፡ ቀለቧን ፡ ስፈር ፡ ብሎ ፡ በየነበት ፡ ይባላል ።

(ወ)—ውሻ ።

ውሻ ፡ ከኽርብና ፡ ከተኵላ ፡ ከቀበሮም ፡ የተለየ ፡ የቤት ፡ አውሬ ፡ ነው ። ምግቡም ፡ ሥጋና ፡ እንጀራ ፡ ነው ። ባንድ ፡ ቤት ፡ ኹለት ፡ ውሾች ፡ ቢኖሩ ፡ አንዱ ፡ ሥጋ ፡ ያገኘ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ላንዱ ፡ አይሰጥምና ፤ ርስ ፡ በርሳቸው ፡ ይጣላሉ ፤ ይናከሳሉ ። ጩኸታቸውንም ፡ ሰምቶ ፡ ሌላ ፡ ውሻ ፡ ከውጪ ፡ ይመጣል ፤ ሥጋዉንም ፡ ይወስደዋል ። እንደዚኸም ፡ ኹሉ ፡ ርስ ፡ በርሳቸው ፡ የሚጣሉ ፡ ሰዎች ፡ እነሱን ፡ ይመስላሉ ፤ ነጻነታቸውንም ፡ ያሶስዳሉ ።

የውሻ ፡ ዕውቀት ። በተጕለት ፡ ማገዋሻ ፡ በሚባል ፡ አገር ፡ መምሬ ፡ ሀብትኽ ፡ ይመር ፡ የሚባሉ ፡ ቄስ ፡ ነበሩ ። እሳቸውም ፡ ከሰው ፡ ጋራ ፡ ተጣልተው ፡ ሲነጋገሩ ፡ ውሻቸው ፡ የባለጋራቸውን ፡ ባቴን ፡ ነከሰው ። በወግዳም ፡ በደጃች ፡ ጋረደው ፡ ቤት ፡ የንግዳ ፡ ሰው ፡ ዕቃና ፡ በትር ፡ እያሸተተ ፡ ባፉ ፡ ወደ ፡ ውጪ ፡ አውጥቶ ፡ የሚጥል ፡ አንድ ፡ ውሻ ፡ ነበረ ። ባለቤቱን ፡ ካልናቁ ፡ ውሻዉን ፡ አይመቱ ።

(፰ኛ ፡ ሥዕል)

(ዘ—ገዘ)—ኅርብ ።

ኅርብ ፡ በዱር ፡ የሚኖር ፡ የውሻና ፡ የቀበሮ ፡ የተኵላም ፡ ዐይነት ፡ አውሬ ፡ ነው ። ምግቡም ፡ ሥጋ ፡ ነው ። እሱም ፡ ጕልበተ ፡ ብርቱ ፡ ልበ ፡ ፈሪ ፡ ይባላል ። ከንደሉም ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ፡ እማጥ ፡ የገባዉን ፡ አህያ ፡ ባለቤቶቹ ፡ ማውጣት ፡ አቅቷቸው ፡ ደፍጠው ፡ ሲጠብቁ ፡ ከማጡ ፡ ውስጥ ፡ በደንደሱ ፡ አውጥቶ ፡ በወረወረው ፡ ጊዜ ፡ አስጥለው ፡ ወሰዱት ፡ ይባላል ። ኅርብ ፡ ሆዳም ፡ ነው ፤ ማታ ፡ ከጐሬው ፡ በወጣ ፡ ጊዜ ፡ ብክክዉንም ፡ እበቱንም ፡ ይበላል ፤ ስለዚኸ ፡ ዐሩ ፡ ነጭ ፡ ነው ። ያረጀውንና ፡ የደከመውንም ፡ ኅርብ ፡ ይጠራል ። እንደ ፡ ምን ፡ ቢሉ ፤ ያለመጠን ፡ በልቶ ፡ ይመጣና ፡ ያስታውከስታል ፤ ጢት ፡ አሳደርስ ፡ ብሎት ፡ (አፋጦት) ፡ በጥሻው ፡ አጠገብ ፡ ያስታወከውን ፡ ባገሬ ፡ አይቻለኹ ። ቡችሎቹንም ፡ ሲያሳድግ ፡ እንደዚኹ ፡ ነው ። ውሾችም ፡ ለቡችሎቻቸው ፡ እንደዚኹ ፡ ያደርጋሉ ፡ (ያስታውካሉ) ። እንደ ፡ ኅርብ ፡ ጕልበተ ፡ ብርቱ ፡ ኹኖ ፡ ልበ ፡ ፈሪ ፡ መኾን ፡ አይገባም ። ኅርብ ፡ ያህያ ፡ ጠላት ፡ ነውና ፤ አንድ ፡ ቀን ፡ ማታ ፡ አህያዋ ፡ እገደል ፡ አፋፍ ፡ ወልዳ ፡ ቢያገኛ ፡ ከደስታው ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ፡ ጮቤ ፡ ሲዘል ፡ ገደል ፡ ገባ ፡ ይባላል ። ኅርብ ፡ አያውቁት ፡ አገር ፡ ሂዶ ፡ ቍርበት ፡ አንጥፉልኝ ፡ ይላል ። እንደዚኸም ፡ ኹሉ ፡ ክፉ ፡ ሰው ፡ ክፋቱን ፡ በማያውቁበት ፡ አገር ፡ ይከብራል ።

(፱ኛ ፡ ሥዕል)

ዘንዶ ። ዘንዶ ፡ የሰውና ፡ የንስሳ ፡ ያራዊት ፡ የፍጥረትም ፡ ኹሉ ፡ ጠላት ፡ ነው ። እንዚኽንም ፡ ይዞ ፡ ለመብላት ፡ አስቀድሞ ፡ በዛፍ ፡ ላይ ፡ ተጠምጥሞ ፡ ይቈይና ፡ በዛፉ ፡ ሥር ፡ የሚያልፉትን ፡ ኹሉ ፡ በኽራሩ ፡ እየያዘ ፡ ይልሳቸዋል ፤ ይውጣቸዋልም ። እሱም ፡ ከንጉሥታትና ፡ ከመኳንንት ፡ ተጠግተው ፡ ድኾችን ፡ የሚበድሉና ፡ ገንዘባቸውን ፡ የሚቀሙ ፡ ክፉዎች ፡ ሰዎችን ፡ ይመስላል ። ዳግመኛም ፡ በተረት ፡ ዘንዶ ፡ ከባሕር ፡ ላይ ፡ ተኝቶ ፡ ጤዛ ፡ ይልሳል ፡ ይባላል ። ይኸም ፡ ተረት ፡ ባለጠጋ ፡ ምንም ፡ ሀብታም ፡ ቢኾን ፡ የድኾችን ፡ ገንዘብ ፡ መቀማት ፡ አለመተዉን ፡ ያስረዳል ። ፪ኛም ፡ በአሪት ፡ ዘፍጥረት ፡ እንደ ፡ ተጣፈ ፡ እባብን ፡ ልቡን ፡ አይቶ ፡ እግር ፡ ነሣው ፡ ይባላል ። እግዜርም ፡ የባለጠጋን ፡ ክፋቱን ፡ አይቶ ፡ የሰበሰበዉ

ን ፡ እንዳይበላ ፡ ያደርገዋል ። (መዝ፴፱ ፡ ፮ ። ፵፱ ፡ ፲) ። ዓሣ ፡ ጕርጓሪ ፡ ዘንዶ ፡ ያወጣል ፤ የሰው ፡ ፈሳጊ ፡ የራሱን ፡ ያጣል ። አባብ ፡ ግደል ፡ ከነበትሩ ፡ ገደል ። (፲ኛ ፡ ሥዕል)

ዝንጀሮ ። ዝንጀሮ ፡ እንደ ፡ ጦጣ ፡ የሰው ፡ ኹናቴ ፡ ያለው ፡ የዱር ፡ አውሬ ፡ ነው ። በመልክም ፡ ኹለት ፡ ዐይነት ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነጬና ፡ ጥቍሬ ፡ ይባላል ። ጥቍሬው ፡ ዝንጀሮ ፡ እጅግ ፡ ቀናተኛ ፡ በመኾኑ ፡ እንደ ፡ ከፋው ፡ ፈርዖን ፡ ተባት ፡ ሲወለድ ፡ ይገድላልና ፤ ተባት ፡ የወለደች ፡ ዝንጀሮ ፡ ሙጫሊዉን ፡ በሆዷ ፡ ዐዝላ ፡ (ለጥፋ) ፡ ነው ፡ የምትሄደው ፤ በትሄድም ፡ ዳር ፡ ዳሩን ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ከጅሩ ፡ ወይም ፡ ከጨውቴውና ፡ ከጭላዳው ፡ መኻል ፡ ገብታ ፡ አትሄድም ። ተባት ፡ ተባቱም ፡ ካደገ ፡ በኋላ ፡ እየተለየ ፡ ለባት ፡ ለባት ፡ ኹኖ ፡ ለብቻው ፡ ይጫራል ፡ (ይሰማራል) ። ስሙም ፡ ቦለዴ ፡ ይባላል ። ከዚኽም ፡ በኋላ ፡ በፍራ ፡ ሲመቸው ፡ የታዘለችውን ፡ እንስት ፡ ሙጫሊት ፡ ከናቷ ፡ ዠርባ ፡ ነጥቆ ፡ (ነጥሎ) ፡ ይወስድና ፡ እያዘለ ፡ አሳድጎ ፡ በጊዜዋ ፡ ያውቃታል ፡ (ይደርስባታል) ። ነጥቆ ፡ መውሰዱንና ፡ ዐዝሎ ፡ ማሳደጉን ፡ ባገሬ ፡ አይቻለኹ ። ከነዚያም ፡ ከሰባቱ ፡ ቦለደች ፡ በየጊዜው ፡ ያሸነፈ ፡ ይወስዳታል ፤ ትንሹ ፡ ዝንጀሮ ፡ የትልቁን ፡ ማማ ፡ ይለካልና ። ወይም ፡ ኀይል ፡ ቢያገኝ ፡ የትልቁን ፡ ገመር ፡ (ያባቱን) ፡ ጅር ፡ ይቀማል ። ጥቍሬው ፡ ዝንጀሮ ፡ ከፈሪነቱ ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ፡ በሰፈረበት ፡ ገደል ፡ ሥር ፡ ኹኖ ፡ ነብር ፡ ድምጡን ፡ ቢያሰማው ፡ ካይኑ ፡ ጭፋር ፡ እንባው ፡ እያቀረረ ፡ ከገደሉ ፡ እየተንከባለለ ፡ ይወድቃል ። ነጬው ፡ ዝንጀሮ ፡ ግን ፡ ነብርን ፡ አይፈራም ፤ ቀን ፡ ለቀንም ፡ ቢመጣበት ፡ አባሎ ፡ እየቈረጠ ፡ ይደበድበዋል ። ስለዚኽ ፡ ነብር ፡ ነጬ ፡ ዝንጀሮ ፡ ቢያይ ፡ በደኑ ፡ ውስጥ ፡ ድምጡን ፡ አጥፍቶ ፡ ይውላል ። የነጩም ፡ ዝንጀሮ ፡ ስም ፡ እንዳሞድ ፡ ይባላል ። እንዳመድ ፡ ያለ ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ወይም ፡ እንዳፍንጫ ፡ ዐሻዳው ፡ ጥቍሬ ፡ ዝንጀሮ ፡ ያለ ፡ ማለት ፡ ይኾናል ። ይኽም ፡ እንዳሞድ ፡ የሰው ፡ የሚመስሉ ፡ ኹለት ፡ ሥራዎች ፡ አሉት ። ፩ኛው ፡ ክረምት ፡ ገብቶ ፡ ማር ፡ ባደገ ፡ ጊዜ ፡ ጤዛ ፡ የምትጥስ ፡ እንዲት ፡ እንዳሞድ ፡ ያደርጋል ፡ እንጂ ፡ እንዳሞዱ ፡ ኹሉ ፡ ጤዛ ፡ እየጣሰ ፡ አይሄድም ። ያችም ፡ ተመላልጣ ፡ ስትሞት ፡ ሌላዪቱን ፡ ይተካል ። ስለዚኽ ፡ የተመላለጠች ፡ እንስተኛ ፡ እንዳሞድ ፡ ከጅሩ ፡ መኻል ፡ አትታጣም ። ፪ኛም ፡ ማሽላ ፡ ይቀጥፍ ፡ ይቀጥፍና ፡ እንዳሞዱ ፡ ኹሉ ፡ ተሰብስቦ ፡ ባንድነት ፡ ይቀመጣል ፤ እንዲቷም ፡ እንዳሞድ ፡ በመኻላቸው ፡ ተቀምጣ ፡ እንዳንድ ፡ ራስ ፡ ማሽላ ፡ እያነሣች ፡ ትደገላቸዋለች ፤ እነሱም ፡ እየዠነጠፉ ፡ (እየዠመገጉ) ፡ ይበላሉ ። ከጥቍሬው ፡ ዝንጀሮ ፡ ይልቅ ፡ ለነጬው ፡ ዕውቀት ፡ አለው ። ለነብር ፡ ጠላታችን ፡ እንደ ፡ ነጬው ፡ እንጂ ፡ እንደ ፡ ጥቍሬው ፡ መኾን ፡ አይገባም ። ነጬው ፡ በግና ፡ ፍየል ፡ እሬትና ፡ ቍልቋል ፡ ይበላል ። ትንሽ ፡ ልጅም ፡ ቢያገኝ ፡ ገፍቶ ፡ ገደል ፡ ይሰዳል ። ጥቍሬው ፡ ሙጫሊቷን ፡ ነጥቆ ፡ እንደ ፡ ወሰደ ፡ አባት ፡ እናቷ ፡ ሳይፈቅዱ ፡ ልጃገረድን ፡ ነጥቆ ፡ የወሰደ ፡ ሰው ፡ ዝንጀሮን ፡ ይመስላል ። የዝንጀሮ ፡ ንጉሥ ፡ እሱው ፡ ይከምር ፤ እሱው ፡ ያፈርስ ። ከዝንጀሮ ፡ ቈንጆ ፡ ምን ፡ ይመራርጧል ።

(፲፩ኛ ፡ ሥዕል)

(ጠ) — ጦጣ ። ጦጣ ፡ እንደ ፡ ጕሬዛ ፡ ከዛፍ ፡ ወደ ፡ ዛፍ ፡ የምትዘል ፡ እኽልና ፡ የዛፍ ፡ ፍሬ ፡ የምትበላ ፡ የሰው ፡ ኹናቴ ፡ ያላት ፡ የዱር ፡ አውሬ ፡ ናት ። ማደሪያዋም ፡ በገደልና ፡ በዛፍ ፡ ላይ ፡ ነው ። በተረትም ፡ ከራዊት ፡ ኹሉ ፡ ይልቅ ፡ ብልጥ ፡ ናት ፡ ይሏታል ፤ ተረቱም ፡ ይኸ ፡ ነው ። ጦጣና ፡ ድመት ፡ ባንድ ፡ ቤት ፡ሲኖሩ ፡ ባለቤቶቹ ፡ በሌሉበት ፡ ጊዜ ፡ ጦጣ ፡ ድመትን ፡ እንቅልፍ ፡ እንደ ፡ ያዛት ፡ አይታ ፡ ርጎዉን ፡ ጠጣችና ፡ የራሷን ፡ አበሳ ፡ በሰው ፡ አብሳ ፡ እንደሚሉ ፤ የድመቷን ፡ አፍ ፡ ለይምስል ፡ በርጎ ፡ ቀባችው ፡ ይባላል ። ይኽም ፡ ነገር ፡ ሰው ፡ የሠራዉን ፡ ኀጢ

አት ፣ በሰው ፣ ለማመካኘቱ ፣ ምሳሌ ፣ ነው ። (ዘፍ፫ ፣ ፲፪–፲፫) ። ጠጣን ፣ በብልጠት ፣ ተማሪ ፣ ብቻ ፣ በለጣት ፣ ይላሉ ። አንድ ፣ ቀን ፣ ጠጣ ፣ ቀለሙን ፣ ብታፈስበት ፣ ተማሪ ፣ ቢላዋ ፣ ሳለ ፣ ሳለና ፣ በደንደሱ ፣ ዐንገቱን ፣ ክርክር ፣ ክርክር ፣ አድርጎ ፣ ቢላዋዉን ፣ ጥሎት ፣ ሄደ ፤ እሷም ፣ እንደሱ ፣ አደርጋለኹ ፣ ብላ ፣ ዐንገቷን ፣ በስለቱ ፣ ዐርዳ ፣ ሞተች ። ይኸም ፣ ተረት ፣ ዕውቀት ፣ ያላቸው ፣ ሰዎች ፣ ትምርትና ፣ ዕውቀት ፣ ለሌላቸው ፣ መሣሪያና ፣ የተንኰል ፣ ምክር ፣ እየሰጡ ፣ በልማዳቸውና ፣ በሃይማኖታቸው ፣ በገዛ ፣ እጃቸው ፣ ርስ ፣ በርሳቸው ፣ እንዲያጠፏቸው ፣ ምሳሌ ፣ ነው ። ስለ ፣ ጠጣ ፣ አጥፊነትም ፣ ከጠጣ ፣ የዋለ ፣ ጕሬዛ ፣ እኽል ፣ በልቶ ፣ (ፈጅቶ) ፣ ገባ ፣ ይባላል ። (፩ነገ ፣ ፲፫ ፣ ፲፱) ። ሽማግሌ ፣ ኹኖ ፣ ሳለ ፣ የልጆችን ፣ ሥራ ፣ የሚሠራዉንም ፣ ሰው ፣ እከሌ ፣ የጠጣ ፣ ሽማግሌ ፣ ነው ፣ ይሉታል ። ጠጣ ፣ ተይዛ ፣ ትዘፍን ። ጠጣ ፣ ባለቤቷን ፣ ታሰጠ ። (፲፪ኛ ፣ ሥዕል)

ጠንቋይ ።

በወግዳ ፣ በራስ ፣ ጉበና ፣ ከተማ ፣ አቅራቢያ ፣ አንድ ፣ ጠንቋይ ፣ (ጠንቅ ፣ ዋይ) ፣ ነበረ ። ሚስቱም ፣ በየጊዜው ፣ በጨን ፣ ኹሉ ፣ ሲያታልል ፣ እያየች ፣ እጅግ ፣ ዐዘነች ። ከዕለታትም ፣ አንድ ፣ ቀን ፣ የባሏ ፣ ባልንጀራ ፣ ሌላ ፣ ጠንቋይ ፣ ባሏን ፣ ሊጠይቅ ፣ ወደ ፣ ቤቷ ፣ መጣ ፤ ባሏ ፣ ግን ፣ ጋላ ፣ ዐማራዉን ፣ ሊያታልል ፣ ወደ ፣ ሌላ ፣ አገር ፣ ሂዶ ፣ ነበርና ፤ በጊዜው ፣ በቤቱ ፣ አልተገኘም ። ይኸም ፣ ጠንቋይ ፣ እኽል ፣ ውሃ ፣ አቅርባለት ፣ ከተጋበዘ ፣ በኋላ ፤ ዐዲስ ፣ ልብስ ፣ ስትታጠቅና ፣ ስታጣፋ ፣ ቢያያት ፣ ምንው ፣ እመት ፣ እክሊት ፣ ወዴት ፣ ትሄጃለሽ ፣ አላት ፤ እሷም ፣ ከዱ ፣ ዘመቻ ፣ ተመልሶ ፣ የሞተ ፣ አባቷን ፣ በሞተ ፣ ባ፲፭ ፣ ዓመቱ ፣ አባትሽ ፣ ታሟልና ፣ በነፍሱ ፣ ድረሺ ፣ የሚል ፣ ጠሪ ፣ መጥቶብኝ ፣ ወደ ፣ ሳላይሽ ፣ መሄዴ ፣ ነው ፣ አለችው ። እሱም ፣ እስቲ ፣ ቈዪ ፤ መጣፍ ፣ ልይልሽ ፣ አለና ፣ መጣፉን ፣ ገለጥ ፣ አድርጎ ፣ አይቶ ፣ ረ ፣ ጕድ ፣ ረ ፣ ጕድ ፣ አለ ፤ እሷም ፣ ምን ፣ አዩ ፣ አለችው ፤ ከቤቱ ፣ በታች ፣ ትልቅ ፣ ዛፍ ፣ የለምይ ፣ አላት ፤ አዎን ፣ አለ ፣ አለችው ፤ እንኪያስ ፣ ባውራ ፣ ተቢያት ፣ ውሃ ፣ ሊያጠጣ ፣ ከብቶቹን ፣ ይዞ ፣ ሲወርድ ፣ ከዛፉ ፣ ሥር ፣ ትንሥቶ ፣ ነው ፣ የወጋው ። ዐምና ፣ ቢኾን ፣ ይሞት ፣ ነበር ፤ ዘንድሮ ፣ ግን ፣ ሐሩ ፣ ዘመኑ ፣ ሰባት ፣ ወጥቶለታልና ፤ አይዞሽ ፣ አይሞትም ። ዕንቊ ፣ ግማሹን ፣ ከቅቤ ፣ ጋራ ፣ ቅቢው ፤ ግማሹን ፣ ዕጠኚው ፣ ብሎ ፣ ኹለት ፣ የተቈጣጠረ ፣ ነገር ፣ ሰጣት ። ከዚኽም ፣ በኋላ ፣ ተነሥቶ ፣ ወደሚያታልልበት ፣ ሄደ ። ከሚያታልልበትም ፣ አገር ፣ ተመልሶ ፣ በመጣ ፣ ጊዜ ፣ በገረ ፣ ቤት ፣ ቢጠይቅ ፣ ምንም ፣ ክፉ ፣ ነገር ፣ አልሰማንም ፣ አሉት ፤ እቤቷም ፣ ገብቶ ፣ አባትሽሳ ፣ እንደ ፣ ምን ፣ ኾነ ፣ ብሎ ፣ ጠየቃት ። እሷም ፣ የሚታጠነዉን ፣ ዐጠንኹት ፤ የሚቀባዉንም ፣ ቀባኹት ፣ (ለቀለቅኹት) ፤ ከዚኽ ፣ በኋላ ፣ በርስዎ ፣ ውቃቢ ፣ ዳነልኝ ፣ (በን ፣ ኾነልኝ) ፣ አለችና ፣ ጫማዉን ፣ ሳመችው ። ጥፈትም ፣ ጥሮ ፣ ሰጥቷት ፣ ነበርና ፤ ዋጋዉን ፣ ኹለት ፣ ጨው ፣ አምጪ ፣ አላት ፤ አባቴ ፣ እንደ ፣ ኾነ ፣ ድኗል ፤ ጥፈት ፣ ምን ፣ ያደርግለታል ፣ ብላ ፣ ጥፈቱን ፣ መለሰችለት ። ያንንም ፣ ጥፈት ፣ ይዞ ፣ ባጣራ ፣ ሚካኤል ፣ ደብተራ ፤ ገብረ ፣ ሰንበት ፣ የሚባሉ ፣ ዐይነ ፣ በጨር ፣ ነበሩና ፤ ወደሳቸው ፣ ቤት ፣ ሄደ ። ጥፈቱን ፣ ልጃቸው ፣ ተቀብሎ ፣ ሲያነበው ፣ ሰምተው ፣ ረ ፣ በሚካኤል ፤ ሰውዬው ፣ በሞተ ፣ ባ፲፭ ፣ ዓመቱ ፤ (አድኅና ፣ ለገብርከ ፣ ወልደ ፣ ጻድቅ) ፣ እያልኽ ፣ ትጥፋለኽን ፤ ያች ፣ ቤት ፣ አላግጣብኻለች ፣ እያሉ ፣ ሳቁበት ። እሱም ፣ ዐፍሮ ፣ ወዳገሩ ፣ ወደ ፣ ጕሽውሃ ፣ ተሻገረ ። የጠንቋይም ፣ ዋና ፣ ሥራው ፣ ከታላቅ ፣ ማዕረግ ፣ ትደርሳለኽ ፤ ሹመት ፣ ሽልማት ፣ ታገኛለኽ ፤ ራስ ፣ ደጃዝማች ፣ ትባላለኽ ፣ እያለ ፣ ሰዉን ፣ ኹሉ ፣ ሲያስገብርና ፣ ሲያከስር ፣ መኖር ፣ ነው ። ሹመት ፣ ፈላጊም ፣ እሾማለኹ ፣ እያለ ፣

ለጠንቋይ ፡ ሲገብር ፡ ይሞታል ፤ ከንዋዩም ፡ ከገንዘቡም ፡ ሳይኾን ፡ ይቀራል ። (ጠንቋይ ፡ ለራሱ ፡ አያውቅም) ።

(የ) — ያሬድ ።

ቅዱስ ፡ ያሬድ ፡ ዜማን ፡ የደረሰ ፡ ያገራችን ፡ ሊቅ ፡ ነው ። በትውልዱም ፡ ጌዴዎን ፡ ለሚባል ፡ ያኾስም ፡ ገበዝ ፡ የቱ ፡ ልጅ ፡ ነው ፡ ይባላል ። እሱም ፡ እተማሪ ፡ ቤት ፡ ገብቶ ፡ ትምርት ፡ ሳይገባው ፡ ሰባት ፡ ዓመት ፡ ኖረ ፤ በሰባተኛውም ፡ ዓመት ፡ ከተማሪ ፡ ቤት ፡ ኰበለለና ፡ ጠናጹ ፡ ሄደ ፤ በዋሻም ፡ ተቀመጠ ። በዋሻውም ፡ አጠገብ ፡ ዛፍ ፡ ነበርና ፡ በዛፉ ፡ ሥር ፡ ቊጭ ፡ ብሎ ፡ ሳለ ፡ አንድ ፡ ትል ፡ ከዛፉ ፡ ላይ ፡ ወጣና ፡ እጠገቡ ፡ ሲደርስ ፡ ወደቀ ፤ ዳግመኛም ፡ ወጣ ፤ ወደቀ ፤ እንዲኽ ፡ እያደረገ ፡ ስድስት ፡ ጊዜ ፡ ወድቆ ፡ በሰባተኛው ፡ ወጣና ፡ የዛፉን ፡ ፍሬ ፡ በላ ። ቅዱስ ፡ ያሬድም ፡ ይኽን ፡ የትሉን ፡ ትጋት ፡ ባየ ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ ተማሪ ፡ ቤቱ ፡ ተመልሶ ፡ መምሩን ፡ አጥፍቻለኹና ፡ ማረኝ ፡ አለው ። ከዚኽም ፡ በኋላ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ገልጦለት ፡ ዜማን ፡ ደረሰ ። ከዕለታትም ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ከቤተ ፡ ክሲያን ፡ ገብቶ ፡ ሲያዜም ፡ ዜማዉን ፡ ለመስማት ፡ ዐጤ ፡ ገብረ ፡ መስቀል ፡ ባጠገቡ ፡ ቆመ ። ንጉሡም ፡ ሳያዩ ፡ በሰንደቁ ፡ ዐንካሴ ፡ የቅዱስ ፡ ያሬድን ፡ ጫማ ፡ ወግቶት ፡ ኑሮ ፡ ሰንደቁን ፡ ቢነቅለው ፡ ደሙ ፡ ፈን ፡ አለ ፤ ንጉሡም ፡ ደነገጠ ፤ ለቅዱስ ፡ ያሬድ ፡ ግን ፡ ከዜማው ፡ ጣዕም ፡ የተነሣ ፡ ምንም ፡ አልተሰማውም ። ጥቂትም ፡ እንኳ ፡ እንዳልተነካ ፡ ዜማዉን ፡ ያዜም ፡ ነበር ፡ እንጂ ። ንጉሡም ፡ ያልኸውን ፡ እሰጥኸለኹና ፡ ንገረኝ ፡ አለው ፤ ቅዱስ ፡ ያሬድም ፡ ሌላ ፡ ምንም ፡ የምፈልገው ፡ ነገር ፡ የለኝም ፤ ሂጄ ፡ ከንተራራ ፡ (ቢሔት) ፡ ዘንድ ፡ እንድቀመጥ ፡ ፍቀድልኝ ፡ አለው ፤ ፈቀደለት ፤ በዚያውም ፡ ተራራ ፡ ዘንድ ፡ ተቀምጦ ፡ ሲያዜም ፡ ኖረና ፡ ዐረፈ ፡ (ሞተ ፤ ተሰየ) ። ተማሮች ፡ (ሕፃናት) ፡ ሆይ ፤ ትምርት ፡ ሳይገባን ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ቈየን ፡ ብላችኹ ፡ አትዘኑ ፤ ተግታችኹ ፡ ሳትሰለቹ ፡ ተማሩ ፡ እንጂ ። ፈደል ፡ ካልቈጠረ ፡ ባላገር ፡ በተማሪ ፡ ቤት ፡ የኖረና ፡ የተኰላላ ፡ እንዲሻል ፡ ዕወቁ ፤ አንድ ፡ ነገር ፡ ሳያውቅ ፡ አይቀርምና ።

(፲፫ኛ ፡ ምዕል)

(ከ) — ክህነት ። ከግራኝ ፡ ወዲኽ ፡ መንግሥት ፡ ወደ ፡ ጎንደር ፡ ስለ ፡ ሄደ ፤ ጳጳሱና ፡ መምራኑም ፡ የሚገኙት ፡ በጎንደር ፡ ከመኾኑ ፡ የተነሣ ፡ የክርስቲያን ፡ ትምርት ፡ ዛሬ ፡ የጋላ ፡ ቤት ፡ በሚባለው ፡ አገር ፡ ኹሉ ፡ ፈጽሞ ፡ ጠፋ ። በጉራጌም ፡ አገር ፡ እያነሰና ፡ እየተቀነሰ ሄደ ። ነገር ፡ ግን ፡ ጉራጌን ፡ ጋላ ፡ በዙሪያው ፡ ተሠርቶ ፡ ወደ ፡ ዜጋመልና ወዳንከበር ፡ ወደ ፡ ጐዣምና ፡ ወደ ፡ ጎንደር ፡ ወደ ፡ ሌላም ፡ ስፍራ ፡ ለትምርት ፡ እንዳይሄድ ፡ ምንም ፡ ቢከለክለውና ፡ ቢያውከው ፡ እስካሰን ፡ እንጃብ ፡ ድረስ ፡ ስመ ፡ ክርስትናዉንና ፡ ሀብተ ፡ ወልድናዉን ፡ አላጠፋም ፡ ነበር ፤ ያላጠፋበትም ፡ ምክንያት ፡ ይኽ ነው ። ከቤተ ፡ ክህነት ፡ ወገን ፡ የሚወለደው ፡ በሥር ፡ ኹሉ ፡ በሕግ ፡ ወይም ፡ በድንግልና ፡ እየኖረ ፡ ቄስ ፡ እከሌ ፡ ይባላል ፤ ከማይረባ ፡ ነገር ፡ ኹሉ ፡ ይርቃል ፤ ሕፃናትን ፡ ያጠምቃል ። በዋሻ ፡ ውስጥ ፡ የተደበቀውንም ፡ ታቦት ፡ ያጥናል ፤ ይቀድሳል ፤ ያቈርባል ፤ ቀድሶም ፡ ስለ ፡ ቊርባን ፡ ክብር ፡ ታዝሎ ወይም ፡ በፈረስ ፡ ተቀምጦ ፡ ወደ ፡ ቤቱ ፡ ይገባል ፡ (ይመለሳል) ። ሕዝቡም ፡ ኹሉ ፡ ቅዳሚ ፡ ማታ ፡ ተሰብስበው ፡ በቤተ ፡ ክሲያን ፡ ዐድረው ፡ እሑድ ፡ ቅዳሴ ፡ ውጪ ፡ ወደየቤታቸው ፡ ይሄዳሉ ። መገበሪያ ፡ የሚኾነውንም ፡ ስንዴ ፡ የሚዘራውና ፡ የሚያርመው ፡ የሚያጭደውና ፡ የሚወቃው ፡ ባለሕግ ፡ ነው ፤ ከብትም ፡ እንዳይሸንበት ፡

በበትር ፡ ይወቃል ። ስለዚኽ ፡ በጉራጌ ፡ መሚዕት ፤ በሺዋ ፡ ሳታት ፤ በጐንደር ፡ ማሕሌት ፤ በጐዣም ፡ ጸሎት ፡ ይባላል ። ያም ፡ ቄስ ፡ መሞቻው ፡ በደረሰ ፡ ጊዜ ፡ ርጥብ ፡ ስልቻ ፡ ይነፋና ፡ አስሮ ፡ ያኖራል ። እሱም ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ ሕዝቡ ፡ ተሰብስበው ፡ ወራሹን ፡ አቅርበው ፡ እግዚር ፡ የቄስ ፡ እከሌን ፡ ክህነት ፡ ያሳድርብኽ ፡ ይሉና ፡ ስልቻውን ፡ ፈተው ፡ ትንፋሹን ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ ያፈሱበታል ፤ እሱም ፡ ቄስ ፡ ይኾናል ። የማያስተምር ፡ ጳጳስ ፡ ካለበት ፡ ስፍራ ፡ ይልቅ ፡ የጉራጌ ፡ ቤተ ፡ ክህነት ፡ እጅግ ፡ የተቀደሰ ፡ ነው ። ቀድሞ ፡ ዘመንም ፡ በተጐለትና ፡ በወጣዳ ፡ ቄላ ፡ ሚስቱ ፡ የሞተችበት ፡ ቄስ ፡ ባሏ ፡ የሞተባትን ፡ የቄስ ፡ ሚስት ፡ አግብቶ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ሲቀድስ ፡ ይኖር ፡ ነበር ፡ ይባላል ። ይኸም ፡ የተደረገው ፡ በፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ እንደ ፡ ተወሰነ ፡ ያ ፡ ቋንቋዉን ፡ የማያውቁትና ፡ ቋንቋቸውን ፡ የማያውቅ ፡ የማብጥ ፡ ጳጳስ ፡ ተገዝቶ ፡ በማይመጣበት ፡ ጊዜ ፡ ነው ። ይኸነንም ፡ ጋብቻ ፡ የቆብ ፡ ተዝካር ፡ የለመዱ ፡ ሰዎች ፡ ይነቅፉት ፡ ይኾናል ። ትልቁ ፡ ቅዱስ ፡ አቡነ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ፡ በጉራጌ ፡ አገር ፡ እንዳስተማሩ ፡ ገድላቸው ፡ ይመሰክራልና ፤ ይኸች ፡ እውነተኛዋ ፡ የጉራጌ ፡ አምልኮ ፡ የሳቸው ፡ ሳትኾን ፡ አትቀርም ። ዐስን ፡ እንጃባ ፡ ያላሰለማቸው ፡ አከሊልና ፡ ምሁር ፡ ናቸው ። ጉራጌ ፡ ሲተርት ፡ አይትማሰል ፡ አይትጋባ ፡ ይላል ።

ጳጳሱ ፡ የማብጥ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ አገራችንን ፡ ቊጥር ፡ የሌለው ፡ ጕዳት ፡ አግኝቷታል ፤ ከጕዳቱም ፡ አንዱ ፡ ይኸ ፡ ነው ። በማህለ ፡ ሥላሴ ፡ ጊዜ ፡ ከወገዳ ፡ ፲፭ሰዎች ፡ ጐንደር ፡ ሂደው ፡ ቅስና ፡ ተቀብለው ፡ ሲመለሱ ፡ ሽፍቶች ፡ ፈንግለው ፡ ሽጧቸው ። ከ፲፭ቱም ፡ ፫ቱ ፡ ፪ጊዜ ፡ ተሸጠው ፡ በ፫ኛው ፡ ያንከበር ፡ ነጋዴ ፡ ቢገዛቸው ፡ አምልጠው ፡ አገራቸው ፡ በገቡ ፡ ጊዜ ፡ ከ፫ቱ ፡ ፩ኛው ፡ የኔ ፡ ዘር ፡ ተምሮ ፡ ቄስ የኾነ ፡ ርጉም ፡ ይኹን ፡ ብለው ፡ ስለ ፡ ረገሙ ፡ ጐሽውሃ ፡ በሚባል ፡ አገር ፡ ልጆቻቸው ፡ ፊደል ፡ ሳይቈጥሩ ፡ ይኖራሉ ። ርስታቸውንም ፡ ከሌላ ፡ መቅደስ ፡ መጥቶ ፡ ሌቶች ፡ ልጆቻቸውን ፡ ያገባ ፡ ዐማኝ ፡ ሲበላው ፡ ይኖራል ። (፲፱ኛ ፡ ሥዕል)

ማስረጃ ፡ ስሬጽ ፤ ግጥምና ፡ ታሪክ ፤ በግብጦች ፡ ፈንታ ፡ ሠለስቱ ፡ ምእትን ፡ ስለሚነቅፉና ፡ ስለሚያሙ ፡ ስለ ፡ ፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ አንባቦችና ፡ ተርጓሞች ፡ ስለ ፡ ሰሚዎችም ። (ከኪዳን ፡ ወልድ ፡ ክፍሌ) ። ስምዐኒ ፡ አንባቢ ፡ ወእንግርከ ፤ ሰማዒኒ ፡ አሰምዕ ፡ ለከ ።

ደስታ ፡ ተክለ ፡ ወልድ ፡ በሠራው ፡ ገበታ ፡
ያቀረብኹትን ፡ ቃል ፡ ባርኮላችኹ ፡ ጌታ ፤
ነገሩ ፡ ባቡን ፡ ወጥ ፡ እንዲበላላችኹ ፡
ጃንሆይ ፡ ይቈሙና ፡ ያሳልፉላችኹ ።
ከታሪኩ ፡ በፊት ፡ ግጥሙን ፡ ስትቀምሱ ፡
ወጡ ፡ ሰንፍጧችኹ ፡ እንዳታነጥሱ ፤
በታሪኩም ፡ አለ ፡ ብዙ ፡ ሰናፍጭ ፡
ዐይን ፡ የሚያስለቅስ ፡ እንብ ፡ የሚያመነጭ ።
ሰፌድና ፡ ወንፊት ፡ እያለ ፡ በጃችን ፡
ያልተነፋ ፡ ደቂት ፡ ምነው ፡ ማበካታችን ፤
እስከ ፡ መቼ ፡ ድረስ ፡ እንጠጣለን ፡ ጉሽ ፡
እናጠራውሞይ ፡ በትርጓሜ ፡ ሻሽ ።
ኮሶው ፡ ጎባብ ፡ ብቻ ፡ ስላላሻረኝ ፡
ቀጨሞ ፡ ጨምሬ ፡ ልደቍሰው ፡ ነኝ ።

እንደ ፡ አሮን ፡ ልጆች ፡ የአፊትን ፡ ጣቃ ።
ለብሶ ፡ ተጐናጥፎ ፡ የወንጌሉ ፡ አለቃ ፡
ፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ አውጭው ፡ አባ ፡ ገብርኤል ፡
ግብጦችን ፡ ሲያነሣ ፡ እናንተን ፡ ሲጥል ፤

በሰማኒያ ፡ ሺሕ ፡ ብር ፡ አራት ፡ ጳጳስ ፡
ገዝተው ፡ እንዳስመጡ ፡ በዔ ፡ ዮሐንስ ፤
ጳጳስና ፡ ክህነት ፡ በጦቢያው ፡ መንግሥት ፡
የንግድ ፡ ዕቃ ፡ ኹኖ ፡ እንዲሸጥለት ፤

ራሱን ፡ በሌዊ ፡ እኛን ፡ በይሁዳ ፡
መስሎ ፡ አነጻጽሮ ፡ ሱቁን ፡ ሲያስናዳ ፤
ባ፱ኛው ፡ አንቀጽ ፡ ቀለም ፡ ቀንዱን ፡ ተክሎ ፡
ኢይሠየሙ ፡ ሲል ፡ ኢያጳጽስ ፡ ብሎ ፤
ፈራኽ ፡ ሰው ፡ ሠራኽ ፡ ሕግ ፡ ስለ ፡ ጣፈባችኹ ፡
ሠለበቱ ፡ ምእትን ፡ ለምን ፡ ታማላችኹ ።

ክገር ፡ ልጆች ፡ በቀር ፡ ይኸንን ፡ ልቅና ፡
ባዕድ ፡ የውጪ ፡ አገር ፡ ሰው ፡ ይሾም ፡ መች ፡ አሉና ፤

ኢትዮጵያንስ ፡ ለይተው ፡ ከስልቅ ፡
መቼ ፡ ፈረዱና ፡ አሉታና ፡ ጽድቅ ፤
በስልቅ ፡ ዐይን ፡ ገመድ ፡ ቢለፈር ፡ ቢለካ ፡
ሦስት ፡ እጅ ፡ አይበልጥሞይ ፡ የናንተ ፡ ሰበካ ።

ግብጥ ፡ ያፈለቀውን ፡ አሉታ ፡ ጠበል ፡
ከሥሩ ፡ ከምንጩ ፡ ቅዱት ፡ በመንቀል ።

ያባ ፡ ገብርኤል ፡ ፍርድ ፡ ዕጥፍ ፡ ድርብ ፡ ግፍ ፡
ባ፭ ፡ ፀንገት ፡ ላይ ፡ ዕንቅርት ፡ ከገሮ ፡ ደግፍ ፤
ወይም ፡ ትንባኾ ፡ ጠጭ ፡ ዛር ፡ ባለውኻርሞ ፡
ኢያጳጽስ ፡ የሚል ፡ መጠጫውን ፡ ሹሞ ፤

የዛርም ፡ ትርጓሜ ፡ በዔበር ፡ ልሳን ፡
ፍሉጥ ፡ ብዑድ ፡ ነኪር ፡ እምቤተ ፡ ክርስቲያን ።

የኒቅያን ፡ ግዝት ፡ እንዳባይ ፡ ጠጥቶ ፡
በጦቢያው ፡ ላይ ፡ ሲዋኽ ፡ አያፍርሞይ ፡ ከቶ ፤

ይሰበር ፡ ይሰበር ፡ ወዲያ ፡ ይሰበር ፡
ይኸ ፡ በጦቢያው ፡ ፀንገት ፡ የጫነው ፡ ቀንበር ።
የዘራውም ፡ ክርዳድ ፡ ገረማና ፡ ጌንጭ ፡
ከስንዴው ፡ መካከል ፡ ይታረም ፡ ይነጭ ።

ፀንገት ፡ መፈጠሩ ፡ ዞሮ ፡ ለማየት ፡
ራስንም ፡ ችሎ ፡ ጐገር ፡ ለመውጣት ፤
ራሱን ፡ የማይችል ፡ ፀንገት ፡ እያለው ፡
ምን ፡ ሰው ፡ ነው ፡ ምን ፡ ሰው ፡ ነው ፡ ረ ፡ ምን ፡ ሰው ፡ ነው
ራስ ፡ አለመቻል ፡ ባሕርያዊ ፡ ሕግ ፡
ለድዉይ ፡ ለሕፃን ፡ እስኪድን ፡ እስኪያድግ ።

ሠለስቱ ፡ ምእትስ ፡ በኒቅያ ፡ ሸንጎ ፡
የፈረዱልን ፡ ፍርድ ፡ ጤፍ ፡ እንጀራና ፡ ርጎ ፤
በወንጌላውያን ፡ ባራቱ ፡ እንበሶች ፡
በኪሩቤል ፡ አምሳል ፡ በግዜር ፡ ፈረሶች ፤
ሲቃን ፡ ጳጳሳት ፡ የወንጌል ፡ አፍላግ ፡
ካራት ፡ እንዳይወጡ ፡ ስላቆሙት ፡ ሕግ ፤
ቓንም ፡ ለብቻችን ፡ እንዳንሾም ፡ በትረ ፡
ኢይሚሙ ፡ ብለው ፡ ቢጥፉብን ፡ ልክ ፤

ለስልቅና ፡ ለኛ ፡ ለይተው ፡ በፍርድ ፡
አቁመውልናል ፡ ኹለት ፡ አዕማድ ፤
እንደ ፡ ያቁምና ፡ እንደ ፡ በለዝ ፡ ያሉ ፡
በወርድ ፡ በቁመት ፡ የተተካከሉ ።
ፍርዳቸውም ፡ ይኸ ፡ ነው ፡ ለግብጥ ፡ የሚገባ ፡
ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ መሾም ፡ ከኛው ፡ አንዱን ፡ አባ ፤
የአንጾኪያው ፡ ሊቅ ፡ ከስልቅ ፡ አንዱን ፡ ሰው ፡
ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ብሎ ፡ እንደሚሾመው ።

ከኛም ፡ አንዱን ፡ መሾም ፡ ባ፭ኛው ፡ ሰላሣ ፡
ዝምሮት ፡ ነበረ ፡ አትናቴዎስማ ፤
አላገኘም ፡ እንጂ ፡ መሳይ ፡ ተከታይ ፡
ዘመዶቹ ፡ ታስረው ፡ በፍቅረ ፡ ንዋይ ።

እንዳትንፈራገጥ ፡ ላሚቱ ፡ አገራችን ፡
ወድሮ ፡ ያልባት ፡ ዘንድ ፡ በጐፍላ ፡ ስማችን ፡
ጳጳስ ፡ እሰጥ ፡ ብሎ ፡ ግብጽ ፡ ካሎደረ ፡
ማነው ፡ እግር ፡ ተወርች ፡ ወንጌልን ፡ ያሰረ ።

ወንጌል ፡ ባገር ፡ ቋንቋ ፡ እንድትሰበክ ፡
አገርም ፡ ባገር ፡ ልጅ ፡ እንድትባረክ ፤
ክ፲ሚነት ፡ በቀር ፡ ተሹሞ ፡ መምጣት ፡
ለግብጽ ፡ አልተሰጠም ፡ ከሠለስቱ ፡ ምእት ።

የግብጽ ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ በዚያም ፡ በዚኽም ፡
በኹለት ፡ አህጉር ፡ አለቃ ፡ አይኾንም ፤
እንደ ፡ ስልቁ ፡ ጳጳስ ፡ ለኢትዮጲውም ፡
ሥልጣን ፡ አለውና ፡ ጳጳሳት ፡ ሊሾም ።
ጳጳሳት ፡ የማይሾም ፡ ለየወረዳው ፡
ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ይባል ፡ አላሉም ፡ አበው ።
ከስልቁ ፡ አሳንሰው ፡ የኢትዮጵያን ፡
ስም ፡ ብቻ ፡ አልሰጡትም ፡ እንበለ ፡ ሥልጣን ።

በስም ፡ ብቻ ፡ መክበር ፡ ሥራውን ፡ ሳይሠሩ ፡
የግብጦች ፡ ዱለት ፡ ነው ፡ መቼ ፡ የማኅበሩ ፤
በሀገራችንም ፡ ነብሪድና ፡ ዕጨጌ ፡
የጳጳሳት ፡ ስም ፡ ነው ፡ መቼ ፡ የባለጌ ፤
ከነጭ ፡ አባይ ፡ ወዲኽ ፡ ከማየ ፡ ግዮን ፡
ከበለው ፡ ከስናር ፡ እስከ ፡ ውጋዴን ፡
እስከ ፡ ወዲያ ፡ ማዶም ፡ እስካረብ ፡ የመን ፡
እስከ ፡ ጀበል ፡ ሐበሽ ፡ እስከ ፡ ናግራን ፡
እንድትዘረጋ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡
ያስፈልጋልና ፡ መቶ ፡ ታምሳ ፡ አቡን ።

ንጻንት ፡ ከሌላት ፡ ከህንት ፡ በሀገሯ ፡
ፍጹም ፡ አይባልም ፡ የመንግሥት ፡ ክብሯ ፤

በባዕድ ፡ ጳጳስ ፡ እጅ ፡ ተቀብቶ ፡ መሾም ፡
ያባዝናል ፡ እንጂ ፡ ደስ ፡ አያሰኝም ፤
ደስታም ፡ ቢኖረው ፡ ድርሻው ፡ ከ፱ ፡ አንድ ፤
ዘጠና ፡ ዘጠኙ ፡ ሂደ ፡ ወደ ፡ ባዕድ ።

ባዕድ ፡ ሐዋርያም ፡ ደስ ፡ ማሰኘቱ ፡
አስተምሮ ፡ እስኪሾም ፡ በጥንት ፡ ስብከቱ ።

ለይቶ ፡ አለማወቅ ፡ ክብርና ፡ ኀሳር ፡
ሊያስገዛን ፡ ይኖራል ፡ ጳጳስ ፡ እንደ ፡ ግብር ።

ኢታምልኩ ፡ ባዕደ ፡ የተባለው ፡ ቃል ፡
ስለ ፡ ጳጳሳትም ፡ ይተረጐማል ፤
ርሱ ፡ ባለቤቱ ፡ በዳዊት ፡ በገና ፡
አማልክት ፡ አንትሙ ፡ ብሏቸዋልና ።

ከእስራኤል ፡ በቀር ፡ አሕዛብ ፡ እንኳ ፡ እብዱ ፡
አያመልክም ፡ ነበር ፡ ያንዱን ፡ ጣዖት ፡ አንዱ ።

ንጉሥ ፡ ሳይኖራቸው ፡ ሶርያና ፡ አርመን ፡
መርጠው ፡ ይሾማሉ ፡ በትረክና ፡ አቡን ፤
ከወገኑ ፡ መርጦ ፡ ጳጳስ ፡ የማይሾም ፡
ከጦቢያችን ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ሕዝብ ፡ የለም ።

ግብጽ ፡ እንደ ፡ እስራኤል ፡ ሳይከተለን ፡
የወሰድነውን ፡ ልብስ ፡ ክርሱ ፡ ተውሰን ፡
ለብሰንማ ፡ ቢኾን ፡ በጥፈን ፡ ደርበን ፤
ስንኳን ፡ ከባይ ፡ ወዲኽ ፡ ግዛታችንን ፡
እንደ ፡ ስልቅ ፡ ሰዎች ፡ ጳጳስ ፡ እየሾምን ፡
እንሰብክት ፡ ነበረ ፡ ደቡብ ፡ አፍሪቃን ።

ያባቶቻችንን ፡ ፈረስና ፡ ጓ፲ ፡
ባሕርም ፡ አላገደው ፡ እንኳን ፡ ፈሳሽ ፡ ወንዝ ፤
ባለታሪኮችም ፡ ይመሰክራሉ ፡
ያማራ ፡ ቍራጮች ፡ ሞዛምቢክ ፡ እንዳሉ ።

በሰሜን ፡ አፍሪቃም ፡ ያዬ ፡ ዳዊት ፡ ጣማ ፡
ሱዳንና ፡ ምባን ፡ ሲረግጥ ፡ እንዳውድማ ፤
የግብጽን ፡ ጕረሮ ፡ አባይን ፡ መዝጋት ፡
በጣታቸው ፡ ነበር ፡ እንደ ፡ ቀለበት ።

ዛሬም ፡ እንደ ፡ ዳዊት ፡ በጥንቱ ፡ ሰለባ ፡
ያፍሪቃን ፡ አህጉር ፡ ለናጭ ፡ ለናገባ ፡
አይበቃም ፡ ተብሎ ፡ አንድ ፡ ሻን ፡ ደረባ ፤

በኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ በቀዳማዊው ፡
ቀዳማዊ ፡ ኹኖ ፡ የተዠመረው ፡
መፈጸሙ ፡ አይቀርም ፡ ኋላ ፡ በጊዜው ።

ዐምስቱን ፡ ጳጳሳት ፡ ሰዎች ፡ ኹሉ ፡ እንደኔ ፡
መስለዋቸዋል ፡ በዋዜማ ፡ ቅኔ ፤
ስሥን ፡ በዓሉ ፡ ምንም ፡ ቢቸኰል ፡
ዋዜማ ፡ ሳይቆም ፡ አይከብርም ፡ በዓል ።

ነገር ፡ ሲበዛበት ፡ ልብ ፡ እንዳይዘነጋ ፡
አራተኛው ፡ አንቀጽ ፡ በዚኽ ፡ ይዘጋ ፤
አባ ፡ ገብርኤልም ፡ ፀያዘው ፡ ፀለንጋ ፡
መገረፉ ፡ አይቀርም ፡ ጨርሶ ፡ ሲነጋ ።

ባወጡት ፡ ዳኛና ፡ በያዙት ፡ በትር ፡
መረታት ፡ መመታት ፡ እንደ፡ት ፡ ያሳፍር ።

ያባቶቹ ፡ መገነገብ ፡ ቋንቋና ፡ ትምርት ፡
ዕልም ፡ ድርግም ፡ ብሎ ፡ እስኪጠፋበት ፤
ሺሕ ፡ ሰባት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ በንግድ ፡ ቢኖር ፡
ያተረፈው ፡ የለም ፡ ከማጕደል ፡ በቀር ።

በጠየቀው ፡ ጊዜ ፡ አቋሞ ፡ ከፊቱ ፡
ምን ፡ ይመልስ ፡ ይኾን ፡ ለባለመክሊቱ ።

ሶርያማ ፡ ባይኖር ፡ ጽጽስና ፡ ለጭ ፡
ጭራሽ ፡ ደርቆ ፡ ነበር ፡ የክህነቱ ፡ ምንጭ ፤
ከዚያው ፡ ከምንገዛው ፡ ካንዱ ፡ ጳጳስ ፡ ጕንጭ ፡
ዳግመኛ ፡ እየገዛን ፡ እንዳንጕንጭ ።

ዛሬም ፡ በየፊናው ፡ ተበታትኖ ፡ ሕዝቡ ፡
፷፻ ፡ ሺሕ ፡ ነው ፡ ያለው ፡ በመዝገቡ ፤
ለ፷፻ው ፡ ሺሕ ፡ ባሥራ ፡ ስምንት ፡ ክፍል ፡
በሥራ ፡ ስምንት ፡ ጳጳስ ፡ ይሾምለታል ።

ቆቀ ፡ ማለዳ ፡ ጩኾ ፡ ወደ ፡ ርሱ ፡ አጠገብ ፡
ያሉለዳቸውን ፡ እንዲሰበሰብ ፡
እኛንም ፡ ሰብስቦ ፡ መዝኖን ፡ ቢኾን ፡
እናንማ ፡ ነበር ፡ ሠወስት ፡ መቶ ፡ አቡን ።

በግብጦች ፡ ስንሰለት ፡ በወፍራም ፡ አሎታ ፡
የታሰረው ፡ ንባብ ፡ በጽድቅ ፡ እስኪፈታ ፤
ከናባ ፡ ገብርኤል ፡ እየተሻገተ ፡
በፍትሐ ፡ ነገሥት ፡ ውስጥ ፡ ፀይኑን ፡ ለከፈተ ፤
የግዝት ፡ ማየ ፡ አይኅ ፡ የርግማን ፡ በረደ ፡
እንሆ ፡ ይታያል ፡ በግብጽ ፡ ላይ ፡ ወርደ ።

ወፈታሒሰ ፡ ውእቱ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፤ ወውእቱ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፤ አው ፡ ኤጲስቆጶስ ። ይኩን ፡ ድኁነ ፡ ምስማዕ ፡ ወንጻሬ ፤ ከመ ፡ ይፍልጥ ፡ ቃለ ፡ ጽድቅ ፡ ወቃለ ፡ ሐሰት ። ወይኩን ፡ ድኁነ ፡ ልሳን ፡ ወዘየአምር ፡ ነገረ ፡ ልሳን ፡ እንተ ፡ ኢትትከሀል ፤ ልሳነ ፡ ሰብእ ፡ ሚመቱ ፡ በዘይትናገሩ ፡ በበይ

ናቲሆሙ ፡ (ፍ ፡ ነ ፵፫) ። ወለኵሉ ፡ ዘዐለወ ፡ ዘንተ ፡ ሕገ ፡ ሲኖዶስ ፡ ያወግዞ ። አሌ ፡ ሎቱ ፡ ለዘየዐሉ ፡ ዘንተ ፡ ሕገ ፤ ወሲኖዶስ ፡ ያወግዞ ፡ (ፍ ፡ ነ ፡ ፬ ፡ ዘኒቅያ ፡ ፴፱ና ፡ ፸፯) ። ለዚኽ ፡ ቃል ፡ ማገገር ፡ (ገላ፩ ፡ ፰ ፡ ፱ ። ፩ጢሞ ፡ ፮ ፡ ፮—፲፩ ። ሕዝ፳፱ ፡ ፯ ፡ ፯ ፡ ፲፭ ። ማቴ፯ ፡ ፲፭ ፡ ፲፯ ። ፲፭ ፡ ፯ ፡ ፰ ፡ ፱ ፡ ፲፬ ። ፲፰ ፡ ፯) ።

(ታሪክ ፡ ቋንቋ ፡ ስላለማወቅ)

በጐንደሮች ፡ መንግሥት ፡ ከላስታ ፡ ብዙ ፡ ዘቋኞች ፡ ጐንደር ፡ ወርደው ፡ በንባብ ፡ ከተፈተጐ ፡ በኋላ ፡ አምኟሩ ፡ ቅስና ፡ የሚሾሙትን ፡ ፪፪ብር ፡ ጕበ ፡ አምጡ ፡ ሰላስ ፤ ኹሉ ፡ እንዳቀማቸው ፡ ሲሰጡ ፡ አንዱ ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ድኽነቱ ፡ የለኝም ፡ ቢል ፡ ሳይሾ ፡ አስቀረው ። ወንድሞቹ ፡ ቀስው ፡ ሲወጡ ፡ በደጅ ፡ ቈይቶ ፡ ፪ጠቆቹን ፡ ባላ ፡ እስመሰሎ ፡ ቀስረና ፤ አባታችን ፡ እግዜር ፡ ያሳይዎ ፤ አምኟርዎ ፡ ለኔ ፡ ፪ብር ፡ ከልስጡኝ ፡ አትቀስም ፡ ብሎ ፡ ከለከለኝ ፤ እንኳን ፡ ፪ብር ፡ ፩ብር ፡ የለኝም ፡ ፍጹም ፡ ድኻ ፡ ነኝ ፡ ቢል ፡ ሌባ ፡ ጠቱን ፡ ደግሞ ፡ ቀስሮ ፡ አሳየ ። አቡኑ ፡ ምን ፡ ይላል ፡ ብሎ ፡ አምኟሩን ፡ ቢጠይቅ ፤ ሚስቶቹ ፡ ፪ ፡ ናቸው ፤ ባንዲት ፡ ሴት ፡ መወሰን ፡ አልቻልምና ፤ በኹለቱም ፡ ቅስና ፡ ይስጡኝ ፡ ይላል ፡ አለው ። ጳጳሱም ፡ ደንግጦ ፡ ፊቱን ፡ አማተበና ፡ የማሪያም ፡ ጠላት ፡ እንደ ፡ ማለት ፡ ይኽን ፡ ያልመታ ፡ ብሎ ፡ ቈሞ ፡ አስደበደው ፤ ወዲያው ፡ ደግሞ ፡ በዚኽ ፡ ከተማ ፡ ያደርኽ ፡ እንደ ፡ ኸነ ፡ ወዮልኽ ፡ ተብሎ ፡ ከወንድሞቹ ፡ ተነጥሎ ፤ ደሙንና ፡ እንባዉን ፡ እያዘራ ፡ ወዳገሩ ፡ ተመልሶ ፡ ሄደ ፡ ይባላል ። ይኽም ፡ ታሪክ ፡ በውጪ ፡ አገር ፡ ቋንቋ ፡ ተጥፋል ፤ ሌላም ፡ ይኽን ፡ የመሰለ ፡ ብብሮች ፡ የተጣፈ ፡ ብዙ ፡ ያቡናችና ፡ ያምኟሮች ፡ ግፍ ፡ አለ ። በመጨረሻውም ፡ ጸሐፊው ፡ የዚኽን ፡ ታሪክ ፡ ማስሮ ፤ ኢትዮጵያ ፡ በውስጧ ፡ በጋጧ ፡ ከሚወለደው ፡ ፈረስ ፡ በቅሎ ፡ ያውም ፡ ከመሌውና ፡ ከሥጋሩ ፡ ከድንጕላው ፡ ይልቅ ፡ ሌላ ፡ ልዩ ፡ ዐይነት ፡ የውጪ ፡ አገር ፡ ከብት ፡ ትወዳለች ፡ ብሎ ፡ በተረት ፡ መማላሊት ፡ ከድኖታል ።

ዛሬ ፡ ግን ፡ ባዲሱ ፡ ሥልጣኔ ፡ ቀሮንት ፤ በመጣቶቿ ፡ ንብንት ፡ ባውሬው ፡ ዘንደስ ፡ ሥላሴ ፡ መሪነት ፡ በግዜር ፡ አኖቢነት ፡ ያገር ፡ ልጅ ፡ የማር ፡ እጅ ፡ ሙኽኑን ፡ ዐውቃ ፡ መላስና ፡ መቅመስ ፡ ዠምራለች ። ከሩቅ ፡ ዘመድም ፡ ዐብሮ ፡ የሚሞት ፡ የቅርብ ፡ ጎረ ፡ ቤት ፡ መብለጡንና ፡ መሻሉን ፡ አለጥርጥር ፡ ዐውቃለች ።

ዓዲ ፡ ናተሉ ፡ ወንዌስክ ፡ ጽሒፈ ፡ ክልእ ፡ ታሪክ ፡ ዘርቱዐ ፡ ይሰብክ ፤ በእንተ ፡ ብዝኀ ፡ ዕበያ ፤ ወፍድፋዴ ፡ ክብራ ፡ ለኢትዮጵያ ፤ እሞን ፡ ወእምሔውቶን ፡ ለአህጉረ ፡ ገነት ፡ አፍሪቃ ። ገነትሰ ፡ ምድረ ፡ ኵሽ ፡ እው ፡ ኢትዮጵያ ፤ ነቅዐ ፡ ማየ ፡ ጳዮን ፡ ወኤፌሶን ፡ ዘይሰቅያ ፤ ትሰመይ ፡ ሰማየ ፡ እምትክት ፡ በልዕልናሃ ፡ እምአድባራት ፤ ወበአብጽሖተ ፡ እደዊሃ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፈጣሪሃ ፤ በከመ ፡ ጽሑፍ ። በፍልስጥዔም ፡ ያሉ ፡ የምሥራቆችን ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ርስት ፡ ከሚናገር ፡ ከሉንዕ ፡ ቢዮ ፡ ታሪክ ፡ በዐረብ ፡ ቋንቋ ፡ ጥሮና ፡ አሳትሞ ፡ ካኖረው ፡ ከኹለተኛው ፡ መጽሐፍ ፡ ወዳማርኛ ፡ የተቀዳ ፡ ኟኛ ፡ ክፍል ። ከጥንት ፡ ዠምሮ ፡ በቅድስት ፡ አገር ፡ በኢየሩሳሌም ፡ የነበረ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ርስትና ፡ ቦታ ፡ ይናገራል ፤ ሎንዕ ፡ ቢዮም ፡ ኟቋንቋ ፡ የሚያውቅ ፡ የኢየሩሳሌም ፡ ባላባት ፡ ነው ። ተርጓሞቹም ፡ ኹለት ፡ ናቸው ፤ መጣፉን ፡ ከኢየሩሳሌም ፡ ያመጣው ፡ ኪዳን ፡ ወልድና ፡ ዐረቢ ፡ ወልደ ፡ ሥላሴ ፡ በሐረር ፡ ከተማ ፡ ፲፱፻፲፫ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ።

የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ዘወትር ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ከሚኖሩ ፡ ክርስቲያኖች ፡ ጭምር ፡ ናቸው ፤ በኹለተኛው ፡ ክፍል ፡ እንደ ፡ ተነገረ ።

ቀድሞ ፡ ዘመን ፡ በቅድስት ፡ አገር ፡ ለሚኖሩ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡

ከሌሎች ፡ ሕዝበ ፡ ክርስቲያን ፡ ይልቅ ፡ እጅግ ፡ ታላቅ ፡ ክብር ፡ ነበራቸው ። ይኸውም ፡ ስለ፫ ፡ ነገር ፡ ነው ፤ ፩ኛ ፤ ቅድስቲቱ ፡ ቦታ ፡ በጃቸው ፡ ስለ ፡ ኸነች ። ፪ኛ ፤ በያመት ፡ በሉ ፡ ፡ ከሌላው ፡ ሕዝብ ፡ እነሱ ፡ የሚቀድሙበትና ፡ የሚሠለጥኑበት ፡ ሥራ ፡ ስለ ፡ ነበራቸው ። ፫ኛ ፤ በዚኹ ፡ በሚመጣው ፡ ክፍል ፡ እንደሚታይ ፡ መጠን ፤ ንጉሣቸው ፡ ለፈረንሲስካን ፡ መነኰሳት ፡ የዋለውና ፡ ያደረገው ፡ ብዙ ፡ ርዳታ ፡ ስለ ነበረው ፡ ነው ። ከቀደሙ ፡ ትውልድ ፡ ቅድስቲቱን ፡ አገር ፡ ለመሳም ፡ የመጡ ፡ ሰዎች ፡ ኹሉ ፡ በጕዳናቸው ፡ ታሪክ ፡ ላይ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ኢየሩሳሌም ፡ መኖራቸውን ፡ አብዝተው ፡ ይናገራሉ ። በ፲፫፻፵፪ ፡ ዓመት ፡ ፍልስጥዔምን ፡ ዞሮ ፡ ያየ ፡ አቡነ ፡ በሩክር ፡ ዶመኒካኒው ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ከሚኖሩ ሕዝብ ፡ ጋራ ፡ አንድነት ፡ ያላቸው ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ናቸው ፡ ብሎ ፡ ተናግሯል ።

ዳግመኛም ፡ በ፲፬፻፵፪ ፡ ዓመት ፡ ወደ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ የመጣ ፡ በሪትራንዱን ፡ ዱላብሩኪይር ፡ በጎልጎታ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ካሉት ፡ ክርስቲያኖች ፡ ጋራ ፡ ዘወትር ፡ የሚኖሩ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ናቸው ፤ እሊኹም ፡ ከዮሐንስ ፡ ቀሲስ ፡ አገር ፡ የመጡ ፡ ብሎ ፡ ይናገራል ። (ይኸውም ፡ ደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ ይመስላል) ። ኸዋጂ ፡ (ሙሴ) ፡ ዱብሪፍም ፡ የፈረንሳዊ ፡ መልክተኛ ፡ በስጥንቡል ፡ ከተማ ፡ ነገር ፡ ጨራሽ ፡ የነበረው ፡ በሥራው ፡ መካከል ፡ ለመፈረጅ ፡ ወደ ፡ ምሥራቅ ፡ በመጣ ፡ ጊዜ ፤ የአብርሃም ፡ መሠዊያና ፡ የመልከ ፡ ጼዴቅ ፡ መሥዕት ፡ ማቅረቢያ ፡ የነበረውን ፡ ዛሬ ፡ በሮሞች ፡ (ግሪኮች) ፡ እጅ ፡ ያለውን ፡ የኹለቱን ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ቦታ ፡ ሲተረጕም እንዲኽ ፡ ይላል ። ከዚያም ፡ ከወጣን ፡ በኋላ ፡ ጨለማ ፡ ባለበት ፡ በብዙ ፡ ምድር ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ ለውስጥ ፡ ዐልፈን ፡ በአብርሃም ፡ ስም ፡ ወደ ፡ ታወቀች ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወጣን ። ይችውም ፡ የተሠራችው ፡ አብርሃም ፡ ልጁን ፡ ሊሠዋ ፡ ባሰበበት ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ነው ። መሬቱም ፡ ባማረ ፡ በተሸለመ ፡ በታናናሽ ፡ እብነ ፡ በረድ ፡ የተጻፈጻፈ ፡ ነው ፤ በዚያም ፡ ላይ ፡ የቱርክ ፡ ምንጣፍ ፡ ተነጥፎበታል ። መሬቱን ፡ የሚሳለም ፡ ሰው ፡ በመጣ ፡ ጊዜ ፡ ምንጣፉን ፡ ያነሡለታል ። ከዚኽችም ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በስተኋላ ፡ ያለው ፡ ኢየሱስ ፡ ሕማም ፡ ሞት ፡ የተቀበለበት ፡ ደብረ ፡ ቀራንዮ ፡ ነው ፤ በመካከላቸው ፡ ከናስ ፡ ግንብ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ የለም ። ከዚያም ፡ የመልከ ፡ ጼዴቅ ፡ መሥዕት ፡ ቦታ ፡ ወደምትባል ፡ ወደ ፡ ሌላ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ያገባል ፤ ያችም ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ እጅግ ፡ የተጌጠች ፡ ናት ፤ በርሷም ፡ የሚያገለግሉ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ናቸው ። ከኹለቱ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ባንዲቱ ፡ ከነሱ ፡ ወገን ፡ የሚኾኑ ፡ ጥቋቍሮች ፡ መነኰሳይያት ፡ ነበሩበት ፡ ይላል ። ዳግመኛም ፡ ይኸው ፡ ኸዋጃ ፡ ዱብሪፍ ፡ ጎልጎታን ፡ ስን

ሳለም ፣ የታነጠ ፣ የንጨት ፣ ደጃፍ ፣ ወዳላት ፣ ኢትዮጵያውያን ፣ ወደሚያገለግሏት ፣ ቤተ ፣ ክርስቲያን ፣ ገባን ፤ የመንበሩ ፣ ዐምድ ፣ በቈርበት ፣ የተለበጠ ፣ ነው ፣ ብሎ ፣ እስከዚኽ ፣ ተናግሯል ። ፈረንሱአርኑድም ፣ የኽዋጃ ፣ ዱበሬፍ ፣ የመርከቡ ፣ አለቃ ፣ ባ፲፯፻፱ ፣ ዓመት ፣ ወደ ፣ ምሥራቅ ፣ የሄደበትን ፣ ታሪክ ፣ ሲጥፍ ፣ አብርሃም ፣ ልጁ ፣ ይስሐቅን ፣ ለመሠዋት ፣ ባሰበበት ፣ ቦታ ፣ ላይ ፣ ያማረች ፣ ቤተ ፣ ክርስቲያን ፣ ትገኛለች ፣ ይላል ።

እንደዚኽም ፣ ኹሉ ፣ ባ፲፯፻፳፱ ፣ ዓመት ፣ ወደየሩሳሌም ፣ የመጣው ፣ ክቡሽዊው ፣ አቡነ ፣ በሲፈክዱብሩፈንስ ፣ የኢትዮጵያ ፣ ሰዎች ፣ በጎልጎታ ፣ መኖራቸውን ፣ ይናገራል ። እነሱም ፣ በዚኹ ፣ ቦታ ፣ ላይ ፣ መስቀል ፣ በተተከለበት ፣ በቀራንዮ ፣ ቀስተ ፣ ደመና ፣ ሠርተዋል ። በቀስተ ፣ ደመናውም ፣ ላይ ፣ ቤተ ፣ ክርስቲያን ፣ አለች ፣ በኢትዮጵያ ፣ ጳጳስ ፣ እጅ ፣ ይላል ። «ዕርያ ፣ ከማብጥ ፣ ተጣልቶ ፣ ቶማስ ፣ የሚባል ፣ ኢትዮጵያዊ ፣ ለሐበሻ ፣ ገዳም ፣ ኤጲስቆጶስ ፣ ሹሞ ፣ ነበርና ፤ ጳጳስ ፣ ያለው ፣ ርሱ ፣ ይመስላል» ። ደግሞም ፣ ኽዋጃ ፣ ዱሪሽክ ፣ ባወጣው ፣ መጽሐፍ ፣ የሹማቸውን ፣ ታሪክ ፣ በተናገረበት ፣ በዛካሪስቲ ፣ ይታወቃል ። ያም ፣ የኢትዮጵያ ፣ መኰንን ፣ መኳንንት ፣ ቅዱሳትን ፣ ለመሳም ፣ ወደየሩሳሌም ፣ በመጣ ፣ ጊዜ ፣ ከኢትዮጵያ ፣ ገዳም ፣ ሰፈረ ። ዘወትር ፣ ከነሱ ፣ ብዙ ፣ ሕዝብ ፣ በዚኽ ፣ አገር ፣ ይገኙ ፣ ነበረና ፣ ይላል ። ኽዋጃ ፣ ዱቲፌኑም ባ፲፯፻፶፭ ፣ ዓመት ፣ ወደ ፣ ምሥራቅ ፣ በሄደበት ፣ መልእክቱ ፣ እንዲኹ ፣ ይላል ። ደግሞም ፣ ወደ ፣ ጎልጎታ ፣ ቤተ ፣ ክርስቲያን ፣ ግቢ ፣ መጣን ፤ ከቀራንዮ ፣ በስተቀኝ ፣ በትንሽ ፣ ደጃፍ ፣ ገብተን ፣ ፴፱ዕርከን ፣ ወጥተን ፣ ስንዞር ፣ በኢትዮጵያውያን ፣ እጅ ፣ ያሉ ፣ ፪ቤተ ፣ ክርስቲያኖች ፣ አገኘን ፣ ብሎ ፣ ይናገራል ። ይኸውም ፣ መጽሐፍ ፣ አውጪው ፣ እሱ ፣ ራሱ ፣ ይመሰክራል ። በኢዮሳፍጥ ፣ ወንዝ ፣ ካለች ፣ ከድንግል ፣ መቃብር ፣ ቤተ ፣ ክርስቲያን ፣ በስተግራ ፣ ወገን ፣ ያማረች ፣ የውሃ ፣ ጕድጓድ ፣ አለች ። በስተገርባዋ ፣ ያለው የኢትዮጵያ ፣ መቅደስ ፣ ነው ፣ ብሎ ፣ ይናገራል ። (ዛሬ ፣ ግን ፣ አርመንና ፣ ግብጥ ፣ ይዘውታል) ። የፈረንሲስካን ፣ መነኰሳት ፣ ወኪልም ፣ እስጥንቡል ፣ ከተማ ፣ ላለው ፣ ለፈረንሳዊ ፣ ሹም ፣ መኳንንት ፣ ቅዱሳትን ፣ ለማሳሰብ ፣ በጻፈው ፣ መልእክት ፣ እንዲኽ ፣ ይላል ። ለኢትዮጵያም ፣ ሰዎች ፣ በከተማው ፣ ገዳምና ፣ ቤተ ፣ ክርስቲያን ፣ አላቸው ። ከጎልጎታም ፣ ደጃፍ ፣ ከመውጫው ፣ ላይ ፣ ቤተ ፣ ክርስቲያን ፣ ነበራቸው ፣ እሷም ፣ ዛሬ ፣ በሮም ፣ እጅ ፣ ናት ፣ ብሎ ፣ ይናገራል ። «በዚኽ ፣ ታሪክ ፣ ውስጥ ፣ ሮም ፣ የሚለው ፣ ኹሉ ፣ ግሪክ ፣ ነው» ። ሮምና ፣ አርመን ፣ ግን ፣ በኢየሩሳሌም ፣ ያለ የሐበሾችን ፣ ይዞታ ፣ ለመቀማት ፣ ሲሻገቱ ፣ ነበሩና ፤ ርስታቸውን ፣ የተቀደሰና ፣ የሚሳም ፣ ቦታቸውን ፣ ኹሉ ፣ ከጃቸው ፣ ወሰዱባቸው ። ይኸውም ፣ የኢትዮጵያ ፣ ገ

ዳም ፡ ሙሐንድስ ፡ በስከዋል ፡ ሱራፌ ፡ ባሳየኝ ፡ ፈረማኖች ፡ ይታወቃል ። ከነዚኹም ፡ አንዲቱ ፡ በስላሞች ፡ ቍጥር ፡ ባ፲፻፷፰ ፡ ዓመት ፡ ዚልሕጃ ፡ በሚባል ፡ ባ፲፪ኛ ፡ ወራቸው ፡ ባ፲፯ቀን ፡ የተጻፈች ፡ ናት ። ቃሏም ፡ ይኸ ፡ ነው ። በሲዩስ ፡ የሚባል ፡ የሮም ፡ በትረክ ፡ (ሊቀ ፡ ጳጳስ) ፡ ባ፲፪ ፡ ከ፷፬ ፡ ዓመት ፡ ዚልቂዕዳ ፡ በሚባል ፡ ባ፲ኛ ፡ ወራቸው ፡ ባ፲ቀን ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ያሉ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕዝቦች ፡ ከዳኝነቱ ፡ በታች ፡ ይደሩ ፡ የሚል ፡ ትእዛዝ ፡ ከሥልጣን ፡ ተቀበለ ፡ ትላለች ። እሱም ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ ከቃዲው ፡ የአርመንን ፡ ሕዝቦች ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ያሉትን ፡ ሊያቀርብለት ፡ ፈለገ ። የሐበሾችን ፡ ወቅፍና ፡ የሚሰም ፡ በታቸውን ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያናቸውን ፡ በጎልጎታ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ ከውጪም ፡ ያለውን ፡ በጃቸው ፡ የያዙትን ፡ ኹሉ ፡ በሥልጣን ፡ ትእዛዝ ፡ ለቀው ፡ ለርሱ ፡ ያስረክቡ ፡ ዘንድ ። አገሬ ፡ ገዥውም ፡ በዚያው ፡ ጊዜ ፡ ኹላቸውን ፡ የአርመኖችን ጳጳስ ፡ ወኪል ፡ ትርጁማናቸው ፡ የሚኸን ፡ የኸዘርን ፡ ልጅ ፡ ያዕቆብን ፡ አቀረበለት ። ትእዛዙን ፡ ከነበበላቸው ፡ በኋላ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ የነበረውን ፡ ኹሉ ፡ በጃችኹ ፡ ያለውን ፡ ለሮም ፡ አስረክቡ ፡ ብሎ ፡ አዘዛቸው ። ወዲያው ፡ የመንግሥት ፡ ሹማምቶች ፡ ወደ ፡ ጎልጎታ ፡ ሄዱ ፤ የሮሞች ፡ ትርጁማን ፡ አብራሂም ፡ በጎልጎታ ፡ ከሚኖረው ፡ ከሰርኪስ ፡ ከአርመኑና ፡ ከወገኖቹ ፡ በሹማምቱ ፡ ፊት ፡ ተረከበ ። ከጓንዘቱ ፡ ላይ ፡ ቀንዲል ፡ የሚሰቀልበትን ፡ ቦታ ፡ ከመቃብሩ ፡ ውስጥ ፡ ፯ቀንዲል ፡ የሚሰቀልበትን ፡ ቦታ ፤ ከመቃብሩም ፡ ውጪ ፡ ፪ቀንዲል ፡ የሚሰቀልበትን ፡ ቦታ ፤ አንዱ ፡ በሰሜን ፡ አንዱ ፡ በደቡብ ፤ ፫ቱንም ፡ ጓዳዎች ፡ ለሐበሾች ፡ ብቻ ፡ የነበሩትን ፤ በቤተ ክርስቲያኑ ፡ ደቡብ ፡ ያሉትን ፡ በኢትዮጵያ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያንነት ፡ የታወቁትን ፡ በውስጣቸውም ፡ ያሉትን ፡ የብርጭቆ ፡ ቀንዲሎች ፤ በሰሜንም ፡ ያሉትን ፡ ፪ጓዳዎች ፡ እነሱን ፡ ተጠግቶ ፡ የታነጠውንና ፡ የተጌጠውን ፡ ዕንጨት ፡ በሰሜን ፡ በኩል ፡ ያለውን ፤ በምሥራቅም ፡ ያለውን ፡ መቅደስ ፡ የሐበሾች ፡ መኾኑ ፡ የታወቀውን ፡ የታነጠ ፡ ዕንጨት ፡ በስተደቡብ ፡ በአንጻሩ ፡ ያለውን ፤ በምሥራቅና ፡ በደቡብ ፡ መካከል ፡ ያለውንም ፡ መቅደስ ፡ መንበሩ ፡ በሚሳለሙት ፡ ዐምድ ፡ ላይ ፡ ያለውን ፤ በውስጡም ፡ ያሉትን ፡ የብርጭቆ ፡ ቀንዲሎች ። ደጃፉ ፡ የታነጠ ፡ የተበሳሳ ፡ ዕንጨት ፡ የኾነውን ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ ያለውን ፤ ይኸ ፡ ኹሉ ፡ ከጎልጎታ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ውስጥ ፡ ነው ። ኹሉንም ፡ ጨርሰው ፡ ወሰዱ ። በጎልጎታ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ውስጥ ፡ ለነበሩ ፡ ለኢትዮጵያውያን ፡ ሰዎች ፡ ከብር ፡ ቀንዲልና ፡ ከብር ፡ መስቀላቸው ፡ ከንዋየ ፡ ቅድሳታቸው ፡ ኹሉ ፡ ምንም ፡ አልቀረላቸው ። ሐበሾች ፡ ፯ቀንዲል ፡ ይሰቅሉበት ፡ በነበረው ፡ ቦታ ፡ ሮሞች ፡ ከራሳቸው ፡ ፳ ፡

የተበሳሳ ፡ የብር ፡ ቀንዲል ፡ ሰቀሉ ። ፯ቱን ፡ ከመቃብሩ ፡ ውስጥ ፡ አንዱ
ን ፡ ከግንዘቱ ፡ ላይ ። በጎልጎታ ፡ የሚኖሩ ፡ ኢትዮጵያዊው ፡ መሹና ፡ ሶር
ያዊው ፡ ዮሴፍ ፡ እንዲኽ ፡ ብለው ፡ ጽፈዋል ፡ ይባላል ። ከግንዘቱ ፡ ላይ ፡
ለሐበሾች ፡ የብር ፡ ቀንዲል ፡ ነበራቸው ፤ አርመኖች ፡ ወሰዱት ፤ የኢት
ዮጵያ ፡ ቦታ ፡ በጃቸው ፡ ነበረና ። ሮሞች ፡ ደግሞ ፡ ከርመኖች ፡ የኢትዮጵ
ያን ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ የታችኛይቱን ፡ በደቡብ ፡ በኩል ፡ ያለችውን ፡ ለ
ጎልጎታ ፡ የምትጎራበተውን ፡ ወሰዱ ። በጎልጎታ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ውስ
ጥ ፡ ወደ ፡ ርሷ ፡ የሚገቡባትንም ፡ የኢትዮጵያን ፡ ገዳም ፡ ከርሷም ፡ ጋራ ፡
ያለውን ፡ ቦታቸውንና ፡ ቤቶቻቸውን ፤ ከገዳሙም ፡ አጠገብ ፡ ከላይኛው ፡
ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ ኹሉ ፡ ጨርሰው ፡ ወሰዱ ። ለኢ
ትዮጵያ ፡ ሰዎች ፡ በጎልጎታ ፡ እንዲኽ ፡ የተደላደለ ፡ ቦታና ፡ መዓርግ ፡ ነበ
ራቸው ። ብርሃን ፡ በሚወጣበት ፡ ቅዳሜ ፡ ከሚሰበሰቡት ፡ ኹሉ ፡ አስቀድ
ሞ ፡ ወደ ፡ መቃብር ፡ የሚገባው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ራኢስ ፡ ነው ፤ ለዚኹም ፡
እንሆ ፡ ፈረመናቸው ። ዘ.ልህጃ ፡ ፲፱ቀን ፡ ፲፱፻፵፱ ፡ ዓመት ፡ ብርሃን ፡ ወደ
ሚወጣበት ፡ ቦታ ፡ መዠመሪያ ፡ የሚገባ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ራኢስ ፡ ነው ። ፩
ኛው ፡ የሮም ፡ በትረክ ። ፪ኛው ፡ የአርመን ፡ ራኢስ ። ፫ኛው ፡ የኰርጅ ፡
ራኢስ ። ፬ኛው ፡ የሶርያ ፡ ራኢስ ። ፭ኛው ፡ የግብጥ ፡ ራኢስ ፡ ነው ፡ ይላ
ል ። በሌላውም ፡ ሐጃ ፡ እንደዚኹ ፡ ይላል ። ጀማደ ፡ አልአወል ፡ ፩ቀን ፡
፲፱፻፳፫ ፡ ዓመት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ክርስቲያኖች ፡ ራኢስ ፡ የተክለ ፡ ሃይማኖ
ት ፡ ልጅ ፡ ዐብድ ፡ አልመሲሕና ፡ የሮሞች ፡ በትረክ ፡ ጀርማኖስ ፤ የአርመ
ኖች ፡ ራኢስ ፡ የአብርሃም ፡ ልጅ ፡ እንድርያስ ፤ የኰርጅ ፡ ራኢስ ፡ የዳዊት ፡
ልጅ ፡ ዮአቂም ፤ የሶርያ ፡ ራኢስ ፡ የሐዲድ ፡ ልጅ ፡ ኡብይድ ፤ የግብጦች ፡
ራኢስ ፡ የዮሐንስ ፡ ልጅ ፡ ሚከኤል ፡ በቅድስት ፡ አገር ፡ በኢየሩሳሌም ፡ የ
ሚኖሩ ፡ ተብሎ ፡ አስቀድሞ ፡ እንደ ፡ ተነገረ ፡ እነዚኽ ፡ ኹሉ ፡ ከዛሬ ፡ ቀ
ን ፡ ዠምረው ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ እንደ ፡ ጥንት ፡ እንዳለፈው ፡ ዘመን ፡ አገር ፡ ሳ
ይከፈት ፡ እንደ ፡ ነበረው ፡ ሥርዐታቸው ፡ ሊሠሩ ፡ ተስማሙ ። ከዚያም ፡
በኋላ ፡ በያመት ፡ በላቸው ፡ ቀን ፡ ብርሃን ፡ በሚወጣበት ፡ ጊዜ ፡ በጎልጎ
ታ ፡ መቅደስ ፡ ውስጥ ፡ አንድነት ፡ ይሰበሰባሉ ። ብርሃን ፡ ከሚወጣበት ፡
ቦታ ፡ መዠመሪያ ፡ የሚገባው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ራኢስ ፡ (መምህር) ፡ ነው ፤
ከርሱም ፡ በኋላ ፡ የሮም ፡ በትረክ ፡ ነው ፤ ፪ኛው ፡ የአርመን ፡ ራኢስ ፤ ፫
ኛው ፡ የኰርጅ ፡ ራኢስ ፤ ፬ኛው ፡ የሶርያ ፡ ራኢስ ፤ ፭ኛው ፡ የግብጥ ፡ ራ
ኢስ ፡ ነው ። ይኽም ፡ የጥንት ፡ ሥርዐታቸው ፡ ነው ። እነሱም ፡ አኹን ፡ ከ
ተናገርነው ፡ ቦታ ፡ አንድነት ፡ ጧፍ ፡ አቃጥለው ፡ ከዚያ ፡ ይወጣሉ ። ደ
ግሞም ፡ ብርሃን ፡ በሚወጣበት ፡ ቅዳሜ ፡ ከሚሰበሰቡት ፡ ዋነኛው ፡ የኢ

ትዮጵያ ፣ ቄስ ፣ እንደ ፣ ኾነ ፣ ይገለጣል ። ኡጂን ፣ ሩጂ ፣ በሚባል ፣ በ፪ኛው ፣ መጽሐፍ ፣ የምናነበው ፣ እንሆ ፣ ይኸ ፣ ነው ። በትረኩና ፣ ጳጳሳቱ ፣ ቀቀሳውስቱና ፣ መነኰሳቱ ፣ አንድነት ፣ ተሰብስበው ፣ ልብሰ ፣ በዓላቸውን ፣ ይለብሳሉ ፤ ተመልሰው ፣ ወደ ፣ መቃብሩ ፣ ሲሄዱ ፣ አንድ ፣ ቄስ ፣ በፊት ፣ በፊታቸው ፣ ይሄዳል ። እሱም ፣ ለዚኹ ፣ ሳመት ፣ ባል ፣ ሥራ ፣ ብቻ ፣ ከኢትዮጵያ ፣ ንጉሠ ፣ ነገሥትና ፣ ከዮሐንስ ፣ ቀሲስ ፣ የሚላክ ፣ ኢትዮጵያዊ ፣ ነው ። ይኸም ፣ የተናገርነው ፣ ቄስ ፣ ንጭ ፣ ልብስ ፣ ይለብስና ፣ ዘይት ፣ የመላበት ፣ ያልተቃጠለ ፣ ፈትል ፣ ያለበት ፣ የብርጭቆ ፣ ቀንዲል ፣ በጁ ፣ ይዞ ፣ ወደ ፣ መቃብሩ ፣ ሲደርስ ፣ እስላሞች ፣ ይከፍቱለትና ፣ ወደ ፣ ውስጥ ፣ ይገባል ፤ ገብቶም ፣ ደጃፉን ፣ ይዘጋል ። የሮም ፣ በትረኩና ፣ የቀሩት ፣ ቀሳውስት ፣ ግን ፣ ከሕዝባቸው ፣ ጋራ ፣ በየጃቸው ፣ ጧፍ ፣ ይዘው ፣ ከውጪ ፣ ቆመው ፣ ይጠብቁታል ። ይኸውም ፣ ቄስ ፣ ብርሃን ፣ ከወጣለት ፣ በኋላ ፣ የመቃብሩን ፣ ደጃፍ ፣ ይመታዋል ፤ የሚጠብቁት ፣ ሰዎች ፣ ለመሳለም ፣ ይገቡ ፣ ዘንድ ። የሮም ፣ በትረክና ፣ የቀሩት ፣ ሙጥራኖች ፣ በየጃቸው ፣ የያዙትን ፣ ጧፍ ፣ ከዚያ ፣ ቀንዲል ፣ አቃጥለው ፣ ወዲያው ፣ ፈጥነው ፣ ከመቃብሩ ፣ ይወጣሉ ። የኢትዮጵያ ፣ ሰዎች ፣ ብርሃን ፣ እያወጡ ፣ ርስታቸውን ፣ በጃቸው ፣ እንደ ፣ ያዙ ፣ እስከ፲፯፻፶፬ ፣ ዓመት ፣ ድረስ ፣ ነበሩ ። በትረሙኒዮሲራፊኮ የሚባል ፣ ባለታሪክ ፣ እንዲኸ ፣ ይላል ፤ የምስር ፣ መንግሥት ፣ ኢየሩሳሌምን ፣ በያዘ ፣ ጊዜ ፣ ያበይን ፣ ዳር ፣ ድንበር ፣ የሚገዙ ፣ የኢትዮጵያ ፣ ሰዎች ፣ ውሃውን ፣ መመለስ ፣ ወደ ፣ ሌላ ፣ ማፍሰስ ፣ ከዚኸ ፣ የተነሣ ፣ ግብጥን ፣ እንድትራብና ፣ እንድትጠማ ፣ ማድረግ ፣ የሚቻላቸው ፣ ስለ ፣ ኾነ ፣ ከምስር ፣ ንጉሥ ፣ የሚገባቸውን ፣ ኹሉ ፣ አገኙ ። ቅድስት ፣ በዓላቸውን ፣ እንደ ፣ ወትሮ ፣ ያከብሩ ፣ ገር መር ። ከዚያም ፣ በኋላ ፣ ብዙ ፣ ዘመን ፣ ሠልጥነውበት ፣ኖሩ ። ሌላውን ፣ መቀማት ፣ የማይችሉ ፣ ሮሞች ፣ ግን ፣ ሐበሾችን ፣ ጠላት ፣ አደረጓቸው ። ይችን ፣ ተልእኳቸውን ፣ ቀምተው ፣ ለራሳቸው ፣ ሊያደርጉ ፣ ስለ ፣ ፈለጉ ፣ ታላቅ ፣ ሙጻት ፣ አነሡባቸው ፣ ብዙ ፣ ገንዘብ ፣ እስኪያከስሯቸው ፣ ድረስ ። በመጨረሻውም ፣ ዛሬ ፣ ዕርቅ ፣ አድርገው ፣ የሮም ፣ በትረክና ፣ ያርመን ፣ ጳጳስ ፣ ከኢትዮጵያ ፣ ቄስ ፣ ከንዱ ፣ ወይም ፣ ከኹለቱ ፣ ጋራ ፣ ኹነው ፣ በዓላቸውን ፣ ያከብራሉ ። ሮምና ፣ አርመን ፣ ከሐበሻ ፣ ጋራ ፣ ከመቃብሩ ፣ ውስጥ ፣ ገብተው ፣ እንደ ፣ ጥንት ፣ ሥርዐታቸው ፣ ደጃፉን ፣ ዘግተው ፣ ብርሃን ፣ ያወጣሉ ። ሐበሾች ፣ ከሮምና ፣ ከርመን ፣ ጋራ ፣ ኹነው ፣ ከመቃብሩ ፣ ውስጥ ፣ ገብተው ፣ ብርሃን ፣ ማውጣታቸው ፣ የቀረበትን ፣ ጊዜ ፣ ለይቼ ፣ አላወቅኹትም ። (ስፖጵ) ባ፲

፰፻፷፰ ፣ ወይም ፣ ከዚያ ፣ በታችና ፣ ከዚያ ፣ በላይ ፣ ፲ኛው ፣ ሰከል ፣ ሲጨረስ ፣ በዚያ ፣ ግድም ፤ የቅዳሜ ፣ ጅር ፣ ለት ፣ ሮምና ፣ አርመን ፣ ብርሃን ፣ ስለ ፣ ማውጣት ፣ በቅድምና ፣ ነገር ፣ ተጣልተ

ው ፡ በቁርነ ፡ ዳኘነት ፡ ሲሻገቱ ፤ መዝገብ ፡ ይታይልን ፡ አሉና ፣ መዝገቡ ፡ ቢታይ ፡ ቅድምናው ፡ የሐበሾች ፡ ኹኖ ፡ ተገኘ ። ዳኛውም ፡ ቅድምናው ፡ የሐበሾች ፡ ከኾነ ፡ እነሱ ፡ ይፈልጉት ፡ እንጂ ፡ እናንት ፡ በሰው ፡ ገንዘብ ፡ ምን ፡ ያጣላችኋል ፤ ይልቅስ ፡ ሂዱ ፡ እንደ ፡ ጥንታችኹ ፡ ብሎ ፡ ኹለቱንም ፡ አሳፈራቸው ። ያበሾችም ፡ በየሩሳሌም ፡ መኖርና ፡ በዚያው ፡ እንደ ፡ ባላገር ፡ መኾናቸው ፡ ከጥንት ፡ ከዘመነ ፡ ብሉይ ፡ ጀምሮ ፡ ነው ፤ ምኵራባቸውም ፡ ለብቻው ፡ የተለየና ፡ የታወቀ ፡ ነበር ፡ ይባላል ። የጎልጎታውም ፡ ቦታቸውና ፡ አገልግሎታቸው ፣ በዙሪያውና ፡ በውጪ ፡ ያለውም ፡ ገዳማቸውና ፡ የሚሳም ፡ ቤቱ ፡ ከሲያናቸው ፡ ኹሉ ፡ በስማቸው ፡ የተጠራና ፡ ርስት ፡ የኾነላቸው ፡ በወዲያ ፡ ከእሌኒ ፡ ዘመን ፡ ከቈስጠንጢኖስ ፣ በወዲኽም ፡ ከአብርሀ ፡ አጽብሐ ፡ ጀምሮ ፡ ነው ። በዚያም ፡ ከሚኖሩት ፡ ሐበሾች ፡ ብዙዎቹ ፡ ሕጋውያን ፡ ዓለማውያን ፡ ደብተሮች ፡ ጾመ ፡ ድጓ ፡ ቋሞች ፡ ናቸው ፡ እንጂ ፣ ኹላቸው ፡ መነኰሳት ፡ ብቻ ፡ አልነበሩም ፤ ምክንያቱም ፡ ቦታቸውና ፡ ርስታቸው ፡ ብዙ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ። ተሰበቱ ፡ ቅዱሳን ፡ ወዳበሻ ፡ የወጡበትንም ፡ ምክንያት ፡ ይኸን ፡ ያበሾችን ፡ ክብርና ፡ ተልእኮ ፡ በጎልጎታ ፡ ውስጥ ፡ ስላዩ ፡ ነው ፡ ብለው ፡ የሚተርኩ ፡ አሉ ። ገዳማቸውም ፡ ቢታን ፡ ጳጳሳት ፡ ከሚያዚቸውና ፡ ከሚሾሙባቸው ፡ ከሌሎች ፡ ገዳማት ፡ ተለይቶ ፡ ዴር ፡ ሥልጣን ፡ (ገዳመ ፡ ንጉሥ) ፡ መባሉ ፡ የሚያዝበትና ፡ የሚሾምበት ፡ እለቃውና ፡ ጠበቃው ፡ ባለሥልጣኑ ፣ ንጉሣቸው ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ። ከዚኽ ፡ ይልቅ ፡ ደግሞ ፡ በቅድስት ፡ አገር ፡ ለሚኖሩት ፡ ኹሉ ፡ ክርስቲያኖች ፣ እስላሞች ፡ እንዳያጠቋቸው ፡ መመኪያቸውና ፡ መኵሪያቸው ፣ ማስፈራሪያቸው ፣ አይዟችኹ ፡ ባያቸው ፡ ስለ ፡ ኾነ ፤ ክቡር ፡ አምኃውን ፡ ግማደ ፡ መስቀል ፡ እስከ ፡ መላክ ፡ ደርሰው ፡ እንደ ፡ ንጉሣቸው ፡ ያዩት ፡ ነበረና ፤ ስለ ፡ ክብሩና ፡ ስለ ፡ ግርማው ፡ ስለ ፡ ልዕልናው ፡ ነው ። የሥልጣኑና ፡ የሥልጣንነቱም ፡ ምልክት ፡ በገዳሙ ፡ ውስጥ ፡ የናዔ ፡ ካሌብ ፡ ዘውድ ፤ በውጪም ፡ በገዳሙ ፡ ደጃፍ ፡ ታላቅ ፡ ወፍራም ፡ ሰንሰለት ፡ ነበረ ፤ ግብጦች ፡ እንደ ፡ ልማዳቸው ፡ በስላሞች ፡ ትከሻ ፡ ነቅለው ፡ ቀምተው ፡ ወስደውታል ። በዚኽ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ ዴር ፡ ሥልጣን ፡ መባሉ ፡ በኛ ፡ በግብጦች ፡ ንጉሥ ፡ በምስሩ ፡ ሥልጣን ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ በሐበሻ ፡ ንጉሥ ፡ አይደለም ፡ ብለው ፡ እንደ ፡ ኒቅያው ፡ ቀኖና ፡ ለውጠው ፡ ገልብጠው ፡ ያወራሉ ። (ዮሐ፰ ፡ ፵፬) ። ዘውዱና ፡ የብር ፡ ከበሮው ፡ በሮሞች ፡ እጅ ፡ አለ ፡ ይባላል ፤ የቀሩትን ፡ ንዋያትና ፡ መጻሕፍት ፡ ካቶሊካውያን ፡ ሳይቀሩ ፡ ኹሉ ፡ ተካፍለውታል ። ይኸውም ፡ ሊታወቅ ፡ ዐዔ ፡ ዘርዐ ፡ ያዕቆብ ፡ የላኩት ፡ መጽሐፈ ፡ ነገሥት ፡ በሮማ ፡ አለ ፤ በዳሩ ፡ ጎልጎታ ፡ ያሉትን ፡ ካህናት ፡ ብርሃን ፡ የሚወጣ ፡ በኛ ፡ እጅ ፡ ከኾነ ፡ እኛ ፡ እንበልጣለን ፡ ብላችኹ ፡ በዚኽ ፡ እንዳትመኩ ፡ ዐደራ ፡ ብሎ ፣ ከትቢት ፡ የሚያርቅ ፡ የሚያስጠነቅቅ ፣ በትሕትና ፡ ዝናር ፡ የሚያስታጥቅ ፡ የምዕዳን ፡ ቃል ፡ አለበት) ። በዛሬው ፡ ዘመናችን ፡ ግን ፡ ለሐበሾች ፡ በተቀደሰው ፡ ቦታ ፡ ትንሽ ፡ እንኳ ፡ አገልግሎት ፡ የላቸውም ፤ ባመት ፡ ባልም ፡ ቀን ፡ ባንድ ፡ ኹነው ፡ የሚሠሩት ፡ ሥራ ፡ የላቸውም ። ቀድሞ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሰዎች ፡ ለሐዋርያዊ ፡ መንበር ፡ ብዙ ፡ አገልግለዋል ። የፈረንሲስካን ፡ መነኰሳት ፡ እስላሞች ፡ ባሳደዷቸው ፡ ጊዜ ፡ የተቀበሉትን ፡ መከራ ፡ ላ፲ኛው ፡ ኡጀኒዩስ ፡ አስታወቁት ። «በኤውሮፓ ፡ ቍጥር ፡ ክ፲፱፻፴፭ ፡ እስከ ፡ ፴፱ ፡ የነበረ ፡ ነው» ። እሱም ፡ መከራቸውን ፡ ለማራቅ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ኤውሮፓችን ፡ በገንዘብ ፡ ርዷቸው ፡ በማለት ፣ አንድ ፡ ጊዜም ፡ በምሥራቅ ፡ ያሉ ፡ ካቶሊኮችን ፡ ለዚኽ ፡ ለበጎ ፡ ሥራ ፡ ዕገዟቸው ፡ በማለት ፡ ብዙ ፡ ደከመ ። በመጨረሻውም ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ የምስርን ፡ ንጉሥ ፡ በግድ ፡ ያስታጣሠው ፡ ዘንድ ፡ በቅድስት ፡ አገር ፡ ተግተው ፡ ለሚያገለግሉ ፡ ለፈረንሲስካን ፡ መነኰሳት ፡ የሚገባቸውን ፡ ክርሱ ፡ በፊት ፡ የነበሩት ፡ የ

ሰጧቸውን ፡ ሰጠታ ፡ እንዳይከለክላቸው ፡ ፈጽሞ ፡ እንዲታረቃቸው ፡ አድ
ርግልኝ ፡ ብሎ ፡ ቍርጥ ፡ ቃል ፡ ላከ ። የኢትዮጵያም ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡
ሐዋርያዊውን ፡ መንበር ፡ በሚያስፈልገው ፡ ጥቅም ፡ ኹሉ ፡ ብዙ ፡ ርዳታ ፡
ረዳ ። ለምስሩም ፡ ንጉሥ ፡ በኀይለ ፡ ቃል ፡ አስታወቀው ። ለመነኰሳቱ ፡
የሚገባቸውን ፡ ካንተ ፡ በፊት ፡ የነበሩት ፡ የሰጧቸውን ፡ ነጻነታቸውን ፡ አ
ላገባብ ፡ አሽከሮችኽ ፡ ያጠፉባቸውን ፡ ክሳራ ፡ መልስላቸው ፤ ይኸ ፡ ካል
ኾነ ፡ በብዙ ፡ ሰራዊት ፡ እመጣብኻለኹ ፡ ብሎ ፡ ላከበት ። ሕዝበ ፡ ክርስቲ
ያን ፡ ኹሉ ፡ ለመነኰሳቱ ፡ ብዙ ፡ ምጽዋት ፡ ላኩላቸው ፤ በዚኽም ፡ ምክን
ያት ፡ የሄደባቸውን ፡ ክሳራ ፡ መለሱ ። ለኢትዮጵያውያን ፡ ቀድሞ ፡ ዘ
መን ፡ በጃቸው ፡ ከነበረው ፡ ቦታ ፡ ምንም ፡ አልቀረላቸው ። የተቀደሰው
ም ፡ ቦታ ፡ ለብቻቸውም ፡ የያዟቸውን ፡ ገዳማት ፡ የሚሳም ፡ ቦታቸውን ፡
ኹሉ ፡ ሮምና ፡ አርመን ፡ ወሰዱት ። የተረፈውንም ፡ ግብጦች ፡ ጨረሱት ።
በደር ፡ ሥልጣን ፡ መጓቢያ ፡ ያሉትን ፡ ወደ ፡ ጎልጎታ ፡ የሚያሳልፉትን ፡
ቱን ፡ ቤተ ፡ ክሲያኖችና ፡ ሐበሾች ፡ ከውስጡ ፡ ያሉበትን ፡ ገዳም ፡ የኛ ፡
ነው ፡ እያሉ ፡ ይሟገታሉ ። ይኸችም ፡ ጠባቸው ፡ ሐበሾች ፡ ከከተማ ፡ ው
ጪ ፡ ቦታ ፡ ገዝተው ፡ ቤተ ፡ ክሲያንና ፡ ገዳም ፡ ከሠሩ ፡ ዠምሮ ፡ እጅግ ፡
በረታች ፡ በመጨረሻው ፡ ግብጦች ፡ በሐበሾች ፡ ገዳም ፡ ውስጥ ፡ ያሉትን ፡
ኹለቱን ፡ ቤተ ፡ ክሲያኖች ፡ ዘግተው ፡ መክፈቻ ፡ ወሰዱ ፤ በኹለቱም ፡
የነሱን ፡ በረኛ ፡ አቁመው ፡ ወደ ፡ ጎልጎታ ፡ የሚያልፍ ፡ ሳሚ ፡ የሚሰጠ
ውን ፡ መባ ፡ ለራሳቸው ፡ አደረጉ ። ይኸችም ፡ ሙግት ፡ በመካከላቸው ፡
ስለ ፡ በረታች ፡ ለብዙ ፡ ክርክርና ፡ አቤቱታ ፡ ወደስጥንቡል ፡ አደረሰቻቸ
ው ። በዚኽ ፡ ምክንያት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ (ዐፄ ፡ ምኒል
ክ) ፡ ወደ ፡ ሥልጣን ፡ ብዙ ፡ ብዙ ፡ መልክተኞች ፡ ያመላልስ ፡ ነበር ። እስ
ካኹን ፡ ድረስ ፡ ነገራቸው ፡ ገና ፡ አላለቀም ። የሎንዶን ፡ ቢዮ ፡ ታሪክ ፡ እስከዚኽ ፡
ነው ፨ (ማስታወቂያ) ። አንድ ፡ ክፍል ፡ ቦታ ፡ የነበረው ፡ የጎልጎታ ፡ ምሥራቅ ፡ ደር ፡ ሥል
ጣን ፡ ካራት ፡ ተከፍሏል ፤ ፩ኛውን ፡ ክፍል ፡ ዋንኛውን ፡ ገዳም ፡ ግብጥ ፡ ልሥራላችኹ ፡ ብሎ ፡
ዘኀኑል ፡ ገብቶ ፡ ወዲያው ፡ ቀምቶ ፡ ይዞታል ። ፪ኛውን ፡ ክፍል ፡ ፈረንጆች ፡ በክራይ ፡ ገብተ
ው ፡ ከግብጥ ፡ ቀምተው ፡ ወስደውታል ፤ ግብጥም ፡ ባለርስትነት ፡ ስለሌለው ፡ ክራይ ፡ አምጡ ፡
ቢልም ፡ ውጡ ፡ ብሎ ፡ በግድ ፡ መያዝ ፡ አልቻለም ። ፫ኛውን ፡ ክፍል ፡ ግብጥ ፡ ውስጥ ፡ ለውስ
ጥ ፡ ለመስኮቶች ፡ ሽጦት ፡ ቤተ ፡ ክሲያን ፡ ተሠርቶበታል ፤ ይኸውም ፡ ቦታ ፡ የጥንት ፡ ሐበሾች ፡
የመስቀል ፡ ደመራ ፡ ያደርጉበት ፡ የነበረው ፡ ነው ። ፬ኛው ፡ ክፍል ፡ ዛሬ ፡ ሐበሾች ፡ ያሉበት ፡ ነ
ው ፤ ይኸኑንም ፡ ከቤተ ፡ እግዚያብሔሩ ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ ደርብ ፡ ቤታቸውን ፡ ቀምቶ ፡ ባለጋራ ፡ እ
ንደ ፡ መኾኑ ፡ ርሱው ፡ ራሱ ፡ ግብጥ ፡ ተቈራኝቶታል ። በዚያም ፡ የሚኖረው ፡ የግብጥ ፡ ቄስ ፡ ያ
በቶች ፡ ራኢስ ፡ እየተባለ ፡ የሐበሾች ፡ መቅደስ ፡ በነበረው ፡ በጌቴሴማኒ ፡ ይቀድሳል ። አባ ፡ ማ
ቴዎስም ፡ ከነብላታው ፡ የተዘጋውን ፡ ለማስከፈትና ፡ ለማስታረቅ ፡ በተላከ ፡ ጊዜ ፡ እስከ ፡ እስጥን
ቡልና ፡ እስከ ፡ መስኮብ ፡ ሄደ ፡ የግብጦችን ፡ ነገር ፡ መሥርቶ ፡ ገድግዶ ፡ ልቡናቸውን ፡ አክብ
ዶ ፤ የተላከበትን ፡ እምነቱን ፡ ክዶ ፡ ኢትዮጵያንም ፡ አዋርዶ ፡ ውለታዋን ፡ ኹሉ ፡ ገደል ፡ ሰደ ፡

የጠቡን ፡ እሳት ፡ በማጥፋት ፡ ፈንታ ፡ ቈስቍሶና ፡ አንድዶ ፡ ደረቅ ፡ ዕንጨት ፡ ቃሉን ፡ ዠግዶ ፡ እንዳይጠልስና ፡ እንዳይጠፋ ፡ አድርጎት ፡ ተመልሷል ። የርሱ ፡ ምስክርነት ፡ የሚጸድቅ ፡ መስሎት ፤ ኢትዮጵያ ፡ ከጥንት ፡ ዠምሮ ፡ ከግብጥ ፡ በታች ፡ የምትኖር ፡ የግብጥ ፡ ጥገኛ ፡ ናት ፡ እንጂ ፡ በዚኽ ፡ በቅዱስ ፡ ቦታ ፡ ርስትና ፡ ክፍል ፡ የላትም ፡ ብሎ ፡ በቅብጥ ፡ በዐረብ ፡ ጥፎና ፡ ዐትሞ ፡ በወዲያም ፡ በወዲኽ ፡ መንግሥት ፡ ሲለወጥ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ አውጡት ፤ ምንም ፡ ግብጥ ፡ ብኾን ፡ የማዕርግ ፡ በሚ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘኢትዮጵያ ፡ ነውና ፡ የኳላ ፡ ኳላ ፡ በግድ ፡ ምስክር ፡ ይኾናል ፡ ብሎ ፡ ነገሩን ፡ ኹሉ ፡ በሰላ ፡ ድንጋይ ፡ ወርቅ ፡ ፀንጦ ፡ ቀርጦ ፡ ለብጦና ፡ አስጊጦ ፡ ለዘመዶቹ ፡ ሰጥቷቸው ፡ መጥቷል ። ሐዋርያትም ፡ ሠለስቱ ፡ ምእትም ፡ ከባላገር ፡ በቀር ፡ ባዕድ ፡ የውጪ ፡ ሰው ፡ ጳጳስና ፡ አይሾም ፡ ማለታቸው ፡ በቤተ ፡ ክስያን ፡ ላይ ፡ እንዲኽ ፡ ሸፍቶ ፡ እንዳይኩራ ፡ እንዳይንጠራራ ፡ አድልዎና ፡ ግፍ ፡ እንዳይሠራ ፤ ለሕዝቡም ፡ እንደንጀራ ፡ እባት ፡ ምቀኛና ፡ ጠላት ፡ እሾኽ ፡ ዕንቅፋት ፡ እንዳይኾን ፡ ነበረ ፤ ኢትዮጵያ ፡ ግን ፡ እየሰማች ፡ ገና ፡ አልሰማችም ።

ቀድሞም ፡ አራቱ ፡ አቡኖች ፡ በወጡ ፡ ጊዜ ፡ ማርቆስ ፡ ወዲያው ፡ በቶሎ ፡ ሞተና ፡ ማቴዎስ ፡ ደግሞ ፡ ቦሩ ፡ ሜዳ ፡ ላይ ፡ ታሞ ፡ ለሞት ፡ ቀርቦ ፡ ሳለ ፤ ከዛቋኞች ፡ ማኸል ፡ አንድ ፡ የግዜር ፡ መንፈስ ፡ የታኘው ፡ ዳንኤላዊ ፡ መነኵሴ ፡ ዛሬ ፡ በሕልሜ ፡ ይኽ ፡ የታመመ ፡ አቡን ፡ መላውን ፡ የኢትዮጵያን ፡ ካህናት ፡ ባዋጅ ፡ በግዝት ፡ ባንዳይቅር ፡ ሰብስቦ ፡ ቁልቱላና ፡ እንቢልታ ፡ የሚያከክል ፡ ረዥኽርም ፡ ዋገምት ፡ በጁ ፡ ይዞ ፡ በያንዳንዱ ፡ ኹሉ ፡ በየካህኑ ፡ ዐንገት ፡ እየተከለ ፡ ደሙን ፡ ሲመጠው ፡ አይቻለኹና ፤ ደንጊያም ፡ ቢሆን ፡ ትንቢት ፡ አይሞት ። ሌሎቹ ፡ ያልቁና ፡ ርሱ ፡ ብቻ ፡ ቀርቶ ፡ ኢትዮጵያን ፡ ምጥምጥ ፡ አድርጎ ፡ ይበላታል ፤ ዕድሜውና ፡ ሀብቱ ፡ ብዙ ፡ ነው ፤ ሥጋዊ ፡ ጌትነት ፡ ተሰጥቶታል ፤ የነፍሱን ፡ ግን ፡ እንጃ ፤ ወዳገሩም ፡ ይመላለሳል ፡ ብሎ ፡ እስከዚኽ ፡ ድረስ ፡ ተናግሮለት ፡ ነበር ፤ እንዳለውም ፡ ኹሉ ፡ አንድ ፡ እንኳ ፡ ሳይቀር ፡ ኹሉ ፡ ተፈጸመ ፡ (ዓሞ፫ ፡ ፯) ። ከዚኽ ፡ የቀረ ፡ ዜና ፡ ገድሉን ፡ በዋዜማ ፡ ታሪክ ፡ ተመልከት ።

(ብሥራታዊ ፡ ግጥም)

የደር ፡ ሥልጣን ፡ ማኅበር ፡ ግብጥ ፡ የሚጠጣሽ ፡
መራራ ፡ ሖምጣጣ ፡ መርዛም ፡ ስባልኾንሽ ፡
ባባ ፡ ማቴዎስ ፡ ምክር ፡ እንዳይጨልጥሽ ፡
ከመዠመሪያው ፡ ጋን ፡ ከጥንቱ ፡ ገቻሽ ፡
ታሪክ ፡ እያስቀዳ ፡ ሲያባልፍልሽ ፡
ተፈሪ ፡ መኰንን ፡ ሙሴ ፡ ኾነልሽ ።

ማንኽ ፡ ባለሳምንት ፡ ብሎ ፡ ሲጠይቅ ፡
ስላንቺ ፡ ወድቄ ፡ እኔም ፡ ልመረቅ ።

ገና ፡ ሳይጠይቀኝ ፡ ይኽ ፡ ዐዲሱ ፡ ሙሴ ፡
ገድልሽን ፡ ለማንበብ ፡ ተስሏል ፡ ምላሴ ፤
ኻያ ፡ ኹለት ፡ ዓመት ፡ ያየኹትን ፡ ግፍ ፡
ይገባኛልና ፡ መናገር ፡ መጣፍ ።

አንባቦች ፡ ተርጓሞች ፡ ሰሚዎችም ፡ ደግሞ ፡
ፍትሐ ፡ ነገሥታችኹ ፡ ከታየ ፡ ፈጽሞ ፤
ግብጦች ፡ በወሰዱት ፡ በሰንሰለታችኹ ፡
ከደር ፡ ሥልጣን ፡ ጋራ ፡ ይቈራኝ ፡ ልባችኹ ።

ሊቀ ፡ ጳጳስናም ፡ የዘውዳችኹ ፡ ክብር ፡
ከኛችኹ ፡ ይግባና ፡ ዐብሮ ፡ ይታሰር ።

እመሰ ፡ ረሳዕኩኪ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ለትርስዐኒ ፡ የማንየ ፤ ወይጥጋዕ ፡ ልሳንየ ፡ በጕርዔየ ፡ ለእመ ፡ ኢተዘከርኩኪ ፤ ወለእመ ፡ ኢበፃዕኩ ፡ ለኪ ።

የኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ ዐልጋ ፡ ወራሽ ፡ ራስ ፡ ተፈሪ ።

ይድረስ ፡ ከደብተራ ፡ ኪዳነ ፡ ወልድ ፤ እንደ ፡ ምን ፡ ሰንብተኻል ፤ እኔ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይመስገን ፡ ደኅና ፡ ነኝ ። ከዐረቢ ፡ ወዳማርኛ ፡ ተተርጕሞ ፡ ይምጣልኝ ፡ ያልኹት ፡ መጽሐፍ ፡ ደርሶልኛል ። በውስጡም ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ አይታጣበትም ። እንደ ፡ ተመኘኽልኝ ፡ የእግዚአብሔር ፡ ፈቃዱ ፡ ኹኖ ፡ የኢየሩሳሌም ፡ ርስት ፡ በኛ ፡ ዘመን ፡ ከኛችን ፡ ቢገባ ፡ የኔም ፡ ዋና ፡ ምኞቴ ፡ ነው ። ሕዝቅኤሉንም ፡ በቶሎ ፡ ተግተኽ ፡ ጨርሰኽ ፡ ዐሳቤን ፡ እንድትፈጽምልኝ ፡ ይኹን ።

ጥር ፡ ፳፱ ቀን ፡ ፲፱፻፲፫ ፡ ዓመት ። ዐዲሳበባ ።

(ለ)—ሌባሻይ ። በንጉሥ ፡ ሣህለ ፡ ሥላሴ ፡ ጊዜ ፡ ሽፍታ ፡ እጅግ ፡ በዝቶ ፡ ነበር ። ከሽፍቶቹም ፡ አንዱ ፡ ዋነኛው ፡ ንግዴ ፡ ይባላል ። ሣህለ ፡ ሥላሴም ፡ የንግዴ ፡ ነገር ፡ ስላስፈራቸው ፡ አትርሱኝ ፡ ሲሉ ፡ ወደ ፡ ገዳማቱ ፡ ኹሉ ፡ ገንዘብ ፡ ላኩ ። ከመነኰሳቱም ፡ አንዱ ፡ መነኵሴ ፡ ሲያሳርጉ ፡ ንግዴም ፡ ዳር ፡ ዳሩን ፡ ያነጥንጥ ፡ ሣህለ ፡ ሥላሴም ፡ ከልጋው ፡ አይናወጥ ፡ ብለው ፡ አሳረጉ ። ይኸነንም ፡ ያሉበት ፡ ምክንያት ፡ ንግዴም ፡ በበኩሉ ፡ እየዘረፈ ፡ የሚሰጣቸው ፡ ስለ ፡ ኸነ ፡ ነው ። ንጉሡም ፡ የሽፍታና ፡ የሌባ ፡ ነገር ፡ ቢያስቸግራቸው ፡ ከባለሟሎቻቸው ፡ ጋራ ፡ መክረው ፡ የሌባሻይን ፡ ብልኀት ፡ አወጡ ፤ ብልኀቱም ፡ እንዲኸ ፡ ነው ። ባላገር ፡ ኹሉ ፡ በያገሩና ፡ በየመልከኛው ፡ በየባላባቱና ፡ በየገጠሩ ፡ አገር ፡ የሚያውልና ፡ የሚጠብቅ ፡ ስሙን ፡ የጕልማሳ ፡ ጌታ ፡ እያለ ፡ አንዳንድ ፡ ሰው ፡ ይሾም ፡ ነበር ። ሽማግሎችና ፡ አማካሪዎች ፡ መርማሪዎችም ፡ ይመረጣሉ ። እነዚኸም ፡ ኹሉ ፡ ሌባዉንና ፡ ቀጣፊዉን ፡ ሽፍታዉንና ፡ ወንበዴዉን ፡ በውነት ፡ መርምረው ፡ ይይዙና ፡ ለጕልማሳ ፡ ጌታ ፡ ይሰጣሉ ። (ወዮ ፡ ይኸች ፡ ብልኀት ፡ ምንኛ ፡ ድንቅ ፡ ናት! ፤ አባት ፡ ልጁን ፡ አይምርምና) ። ነገር ፡ ግን ፡ አንዳንድ ፡ ሌቦችና ፡ ቀጣፎች ፡ ካንዱ ፡ አገር ፡ ወዳንዱ ፡ አገር ፡ እየተዘዋወሩ ፡ ቀን ፡ ሲኼዱ ፡ ይውሉና ፡ ማታ ፡ መሸቶ ፡ ጨለምለም ፡ ሲል ፡ ሰርቀው ፡ ቀምተው ፡ ሌሊቱን ፡ ገሥግሠው ፡ ጧት ፡ በቤታቸው ፡ ይገኛሉ ። ሌብነታቸው ፡ እየታወቀ ፡ ሲይዟቸው ፡ ዐሰት ፡ አልሰረቅንም ፤ ርቱን ፡ እያሉ ፡ ያስቸግሩ ፡ ነበርና ፤ የጕልማሳ ፡ ጌታ ፡ ከሽማግሎቹና ፡ ከማካሪዎቹ ፡ ከመርማሪዎቹም ፡ ጋራ ፡ ኹኖ ፡ ለሌባሻዉ ፡ ሌባዉን ፡ ይጠቍመዋል ፤ ሌባው ፡ የተያዘ ፡ እንደ ፡ ኸነ ፡ የተሰረቀው ፡ ዕቃ ፡ ይገኛል ፤ እሱም ፡ ሌብነቱን ፡ ያምናል ። ስለዚኸ ፡ ሌባሻይ ፡ ለጊዜው ፡ እውነተኛ ፡ መሰለ ፤ ስሙም ፡ የንጉሥ ፡ ቍና ፡ ተባለ ። በኋለኛው ፡ ዘመን ፡ የነበረው ፡ ሌባሻይ ፡ ኹሉ ፡ ግን ፡ ገንዘቡ ፡ የጠፋበትን ፡ ሰው ፡ ጠላትኽ ፡ ማነው ፤ የምትጠረጥረውስ ፡ ማነው ፡ እያለ ፡ ባልሰረቀው ፡ ሰው ፡ ቤት ፡ እያስተኛና ፡ ያልሰረቀውን ፡ እየያዘ ፡ ሰውን ፡ የሚጐዳና ፡ የሚያታልል ፡ መኾኑን ፡ ስላወቁ ፡ የኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ ዐልጋ ፡ ወራሽ ፡ ልዑል ፡ ተፈሪ ፡ መኰንን ፡ በንግሥተ ፡ ነገሥታት ፡ ዘውዲቱ ፡ ጊዜ ፡ ይቅር ፡ ብለው ፡ አስቀሩት ። አገራችንም ፡ ከታላቅ ፡ አደጋ ፡ ዳነች ። በሌባሻይ ፡ ምክንያት ፡ ቤታቸውን ፡ የተወረሱና ፡ ትዳራቸውን ፡ ያጡ ፡ ብዙ ፡ ናቸው ። ሌባሻይ ፡ ምንም ፡ ቢኸን ፡ ከፈረንጅ ፡ ቤት ፡ አይገባም ፡ ነበር ። ኹል ፡ ጊዜም ፡ በውሃ ፡ ይታጠባል ፤ ይኸም ፡ ዋና ፡ ማታለያው ፡ ነው ። (፲፫ኛ ፡ ሥዕል)

(ነ)—ነብር ። ነብር ፡ በዱር ፡ የሚኖር ፡ መልክ ፡ ዥጕርጕር ፡ የድመት ፡ ወገን ፡ አው

ፊ ፡ ነው ። እሱም ፡ ፍየሎችን ፡ ዐንገታቸውን ፡ እየጠቃ ፡ (እየወጋ) ፡ ይገድልና ፡ ደማቸውን ፡ ይጠጣል ፤ ሥጋቸውን ፡ ግን ፡ በመሬት ፡ ውስጥ ፡ ቀብሮ ፡ ያበሰብስና ፡ ሲርበው ፡ ይበላል ። ደም ፡ ጠጥቶ ፡ ሳለ ፡ ሰው ፡ ሊገድለው ፡ ቢመጣ ፡ በፍጥነት ፡ አስታውኮ ፡ ወደ ፡ ሰውዬው ፡ ይገሠግሣል ፤ ባያስታውክ ፡ ግን ፡ ይሸሻል ፤ ደሙ ፡ ይከብደዋልና ፤ የተገኘ ፡ እንደኾነ ፡ መሞቻው ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ ነው ። ነብር ፡ ልበ ፡ ሙሉ ፡ ደፋር ፡ ነውና ፤ ሳይገዘ ፡ አይሞትም ። እግዜር ፡ ዥብን ፡ ጉልበታም ፡ አድርጎ ፡ ፈጠረና ፡ ልበ ፡ ፈሪ ፡ አደረገው ፤ ነብርን ፡ ግን ፡ ጉልበተ ፡ ትንሽ ፡ አድርጎ ፡ ፈጥሮ ፡ ልበ ፡ ደፋር ፡ አደረገው ፡ ይባላል ። ባላገሮችም ፡ በጕባጣ ፡ ግራር ፡ ቅርንጫፍ ፡ ላይ ፡ አንዲት ፡ ኩላላ ፡ የፍየል ፡ ግልገል ፡ አስረው ፡ ስማርድ ፡ የሚባል ፡ ወጥመድ ፡ ከግልገሏ ፡ በታች ፡ በዛፉ ፡ ላይ ፡ ያጠምዱና ፡ ነብሩን ፡ ኹሉ ፡ እየያዙ ፡ ይገድሉታል ። ነብር ፡ ያይን ፡ ዕመም ፡ ይጠናበታልና ፤ ሰዎች ፡ ዐይኔን ፡ ዐይኔን ፡ ያሉ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ከለበት ፡ ስፍራ ፡ ሸሽቶ ፡ ይሄዳል ፤ ቅንጭብም ፡ ይፈራል ። (ተረት) ፤ አንድ ፡ ቀን ፡ እያ ፡ ነብሮ ፡ ዐይኑን ፡ ታሞ ፡ ቢተኛ ፡ እንኩዬ ፡ ጦጢት ፡ ልትጠይቀው ፡ ሂዳ ፡ በቤቱ ፡ (በዋሻው) ፡ ቍጭ ፡ ብላ ፡ ስታንጋግረው ፡ ሊበላት ፡ ዐሰበ ፡ እእ ፡ እንጠራራኝ ፡ አለና ፡ እጁን ፡ ወደሷ ፡ ቢዘረጋ ፤ እኔንም ፡ ሰው ፡ ጠራኝ ፡ ብላ ፡ ሄደች ፡ (አመለጠች) ። ለወዳጆቻቸው ፡ ክፉ ፡ የሚያደርጉ ፡ ሰዎች ፡ ብዙ ፡ ናቸው ። (፪ኛ ፡ ተረት) ፤ ከዕለታት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ እንኩዬ ፡ ጦጢት ፡ በቤቷ ፡ ተቀምጣ ፡ ሳለች ፡ እያ ፡ ነብሮ ፡ ድንገት ፡ ከተፍ ፡ አለና ፡ አስደነገጣት ፤ እሷም ፡ ሥጋ ፡ ልጋብዝኽ ፡ ወይ ፡ አለችው ፤ ዕሺ ፡ ምን ፡ ከፋኝ ፡ እሳት ፤ ፈጥናም ፡ ወደ ፡ ምድጃ ፡ ሄደችና ፡ እሎሎ ፡ እግላ ፡ በሞራ ፡ ጠቅላ ፡ ሰጠችው ፤ እሱም ፡ ያንን ፡ ዋጠና ፡ ተፈነቸረ ፡ (ሞተ) ። (ተረፈ ፡ ዳን ፲፱ ፡ ፳፮) ። ሬሳዉንም ፡ ከቤቷ ፡ የሚያወጣላት ፡ አጥታ ፡ ተቸግራ ፡ ሳለች ፡ እያ ፡ ዥቦ ፡ ወደ ፡ ቤቷ ፡ መጥቶ ፡ ገንሆይ ፡ ጦጢት ፡ እባክሽ ፡ ሥጋ ፡ ስጪኝ ፡ እሳት ፤ እሷም ፡ ዥራትኽን ፡ ልስፋውና ፡ አለችው ፤ ዕሺ ፡ ስላለ ፡ አንድ ፡ ዐጥንት ፡ ሰጠችው ። ከዚኽም ፡ በኋላ ፡ ፊቱን ፡ መልሶ ፡ ዐጥንቱን ፡ ሲቈረጣጥምና ፡ ሲያልጐመጕም ፡ ከነብሩ ፡ ዥራት ፡ ጋራ ፡ ልትሰፋው ፡ በወስፌ ፡ ጠቅ ፡ ብታደርገው ፤ ተዪ ፡ ዐመምሽኝ ፡ እሳት ፤ እምጣ ፡ ዐጥንቴን ፡ አለችው ። ዝም ፡ ብሎ ፡ ዐጥንቱን ፡ ሲቈረጣጥም ፡ ዳግመኛ ፡ ጠቅ ፡ አደረገችው ፤ ተዪ ፡ ዐመምሽን ፡ እሳት ፤ እምጣ ፡ ዐጥንቴን ፡ አለችው ። እንዲኽ ፡ እያደረገች ፡ የዥቡን ፡ ዥራት ፡ ከነብሩ ፡ ዥራት ፡ ጋራ ፡ ሰፍታ ፡ ስትጨርስ ፤ ሰማኽ ፡ ወይ ፡ እያ ፡ ዥቦ ፤ እያ ፡ ነብሮን ፡ ትፈራዋለኽን ፡ አለችው ፤ ከቁም ፡ ነገርም ፡ (ከመ ፡ ጤፍም) ፡ አልቈጥረው ፡ እሳት ። አንድ ፡ ነገር ፡ ሸፍናው ፡ ነበርና ፤ ገለጥ ፡ አድርጋ ፡ ይኸ ፡ ምንድነው ፡ ብትለው ፡ ደንገጠና ፡ በዥራቱ ፡ ጐትቶ ፡ ከቤቷ ፡ ይዞላት ፡ ወጣ ፤ ሲሸሽም ፡ ወዲያው ፡ ገደል ፡ ገባ ። ይኸም ፡ ተረት ፡ ዕውቀት ፡ የሌላቸው ፡ ሰዎች ፡ ዕውቀት ፡ ካላቸው ፡ ሰዎች ፡ ጋራ ፡ ሳይመረምሩ ፡ ለጥቅማቸው ፡ ብለው ፡ በመጨረሻው ፡ ጕዳት ፡ የሚያመጣባቸውን ፡ ውል ፡ እንዳይዋዋሉ ፡ ያስጠነቅቃቸዋል ። እንቅልፍ ፡ ታበገር ፡ ከነብር ፡ ትፋዘገር ። የነብር ፡ ዥራት ፡ አይዙም ፤ ከያዙም ፡ አይለቁም ። (፲፮ኛ ፡ ምዕል)

(ዐ)—ዐይጥ ። ዐይጥ ፡ በቤትና ፡ በዱር ፡ የሚኖር ፡ ትንሽ ፡ አውሬ ፡ ነው ። እሱም ፡ ጐተራዉን ፡ ኹሉ ፡ በጥርሱ ፡ ቀዶ ፡ ይገባና ፡ እኽል ፡ ይበላል ። የከስከሶ ፡ ጐታ ፡ ክልኽነ ፡ በቀር ፡ የሚያጓደው ፡ የለም ፤ ይኸውም ፡ ዕንጨቱ ፡ የሚመር ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ነው ። በክረምትም ፡ እኽል ፡ ተዘርቶ ፡ ቡቃያው ፡ በደገ ፡ ጊዜ ፡ ቡቃያዉን ፡ በጥርሱ ፡ እየቈረጠ ፡ ይጥለዋል ፤ ስሙም ፡ ቈራጭ ፡ ይባላል ። ባላገሮችም ፡ ድ(ደ)ፍጥ ፡ በሚባል ፡ በደንጊያ ፡ ወጥመድ ፡ አንድ ፡ በሳት ፡ የተለበለበ ፡ የስንዴ ፡ ዛላ ፡ ቀጨን ፡ በኾነች ፡ የናጫ ፡ ገመድ ፡ ከማስፈንጠሪያ ፡ ጋራ ፡ ያጠምዱና ፡ ዐይጡን ፡ ኹሉ ፡ ይፈጁታል ፡ (ይገድሉታል) ። ዐይጥ ፡ ኹለት ፡ ዐይነት ፡ ነው ፤ ኹ

ለተኛው ፡ አፈ ፡ ሹል ፡ ነው ፤ ስሙም ፡ ዐይጠ ፡ መጐጥ ፡ ይባላል ። ዐይጥ ፡ የተነፈሰበት ፡ ፈትል ፡ ይበጣጠሳል ። (፲፭ኛ ፡ ሥዕል)

(ያይጥ ፡ ፍራት ።) አንድ ፡ ቀን ፡ አቶ ፡ ዐይጦ ፡ በስምሪት ፡ ዋለና ፡ ማታ ፡ ሲገባ ፡ ሚስቱን ፡ ልጆች ፡ እንደ ፡ ምን ፡ ዋሉ ፡ ብሎ ፡ ቢጠይቅ ፡ አቶ ፡ ድመት ፡ መጥቶ ፡ አንዷን ፡ ወሰደ ፡ አለችው ። እሱም ፡ ተናደደና ፣ ይኸ ፡ ድብርቅ ፡ ዐይን ፣ እኔ ፡ ልጆቼን ፡ ከቄጥ ፡ እባጥ ፡ እያልኹ ፡ አሳደግኹና ፡ ለሱ ፡ መገበር ፡ ኸነን ፤ ቈይ ፡ ብቻ ፡ ግድ ፡ የለም ፡ እያለ ፡ በቤቱ ፡ ሲንጐራደድ ፡ ድመት ፡ በሰበሰብ ፡ (ግንፌጥ) ፡ ኹኖ ፡ ስድቡን ፡ ሰምቶ ፡ ነበርና ፣ ሚያው ፡ እያለ ፡ መጥቶ ፡ ምን ፡ አልኸ ፡ ቢለው ፣ አንዱን ፡ ደግሞ ፡ በጨመርኸለት ፡ አልኹ ፡ እንጂ ፡ ሌላ ፡ ምንም ፡ አላልኹ ፡ ብሎ ፡ መለሰለት ። (ያይጥ ፡ ኵራት) ። ከዕለታት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ዐይጥና ፡ ዘንዶ ፡ ተጣሉ ። ዐይጥም ፡ ዘንዶን ፡ ለመግደል ፡ መሣሪያ ፡ (መሰቅሰቂት) ፡ ታጥቆ ፡ መጣና ፡ ከዘንዶ ፡ ጋራ ፡ ተጋጠመ ። ዘንዶዉም ፡ አፉን ፡ ከፍቶ ፡ ዐይጡን ፡ ዋጥ ፡ ሰልቀጥ ፡ አደረገው ፤ ዐይጡም ፡ በመሰቅሰቂቱ ፡ ሆዱን ፡ ቀዶት ፡ ወጣ ። ኹለተኛም ፡ ቢውጠው ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ቀዶት ፡ (ሸርከቶት) ፡ ከሆዱ ፡ ወጣና ፡ ሄደ ፤ ዘንዶዉም ፡ ሞተ ። ከዚኸ ፡ የተነሣ ፡ አቶ ፡ ዐይጠን ፡ ኵራት ፡ ያዘውና ፡ እቤቱ ፡ መግባቱን ፡ ትቶ ፡ ወረጋዉን ፡ (ባዶ ፡ እጁን) ፡ በከብ ፡ ላይ ፡ ቍጭ ፡ እያለ ፡ ይውል ፡ ገረመር ። ሚስቱም ፡ ሬ ፡ ጭልፊት ፡ ትመታዎታለች ፡ (ትወስድዎታለች) ፡ እባክዎ ፡ እቤት ፡ ይግቡ ፡ ብላ ፡ ብትመክረው ፡ (ብትለምነው) ፡ እንኳን ፡ ጭልፊትና ፡ ዘንዶ ፡ ገድያለኹ ፡ እያለ ፡ ይመክል ፡ ኸነ ። ድንገትም ፡ ሳያስበው ፡ ጭልፊት ፡ ገርሮ ፡ ግንዱን ፡ ብላ ፡ ይዘው ፡ ስትሄድ ፣ ወደ ፡ ሚስቱ ፡ ረ ፡ ዱላዬን ፡ አቀብዪኝ ፡ እያለ ፡ ጮኸ ። ሚስቱም ፡ የጐመኑን ፡ ነወይ ፡ ያገዳዉን ፡ ብላ ፡ መለሰችለት ። ጭልፊቷም ፡ እየበጨቀች ፡ በልታ ፡ ጨረሰችው ። አንድ ፡ መሣሪያ ፡ እንኳ ፡ ሳይኖረው ፡ ጭልፊትን ፡ መናቁ ፡ እጅግ ፡ ያስደንቃል ፤ ያስገርማልም ። ካይጥ ፡ ቤት ፡ ብቅል ። (፲፮ኛ ፡ ሥዕል)

ዕንጨቶች ። ከዕለታት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ዕንጨቶች ፡ ኹሉ ፡ ጠላታቸውን ፡ ለማጥፋት ፡ ምክር ፡ ሊመክሩ ፡ ተሰበሰቡ ። ከመኻከላቸውም ፡ አንዱ ፡ ተነሥቶ ፡ ጠላታችንን ፡ ማጥፋት ፡ አንችልም ፡ ብሎ ፡ ተናገረ ። ኹሉም ፡ ባንድ ፡ ቃል ፡ ስለ ፡ ምን ፡ አሉት ። ጠላታችን ፡ (መጥረቢያ) ፡ ብቻዉን ፡ መጥቶ ፡ ባልጐዳንም ፡ ነበር ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ከውስጣችን ፡ አንዳንድ ፡ ጠማማ ፡ ውስጣወቅ ፡ ይወጣና ፡ እየሄደ ፡ ከሱ ፡ ጋራ ፡ ይሰማማል ፡ (ይዋደዳል) ፤ ምስጢራችንንም ፡ ይነግረዋል ። እኛንም ፡ ለማጥፋት ፡ እጅ ፡ ለጅ ፡ ተያይዘው ፡ ይመጣሉ ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ልብስ ፡ ቅርፊታችንን ፡ ይገፋሉ ፤ ዐንገት ፡ ቅርንጫፋችንን ፡ ይቈርጣሉ ፤ ብልት ፡ ቅጥያችንንም ፡ ይሰልባሉ ፡ ብሎ ፡ መለሰላቸው ። ይኸ ፡ ተረት ፡ ባንጥያኮስ ፡ ጊዜ ፡ በእስራኤል ፡ ላይ ፡ ተፈጽሟል ። ባገራችንም ፡ ባጤ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጊዜ ፡ ተደርጓል ። (ሉቃ ፲፪ ፡ ፶፪—፶፬) ።

(ፈ)—ፈላስፋ ። በቀድሞ ፡ ዘመን ፡ የበውን ፡ መልክ ፡ አይቶ ፡ ያደረገውንና ፡ ገና ፡

የሚያደርገውን ፡ የሚያውቅ ፡ ፈላስፋ ፡ ነበርና ፡ ውበቷ ፡ ከልክ ፡ ያለፈ ፡ ይኸ ፡ ቀረሽ ፡ እያለ ፡ ሲሠራት ፡ የኖለ ፡ መገርመሪያ ፡ ሙሉ ፡ እመቤት ፡ ኹለተኛ ፡ አቻም ፡ የለሽ ፡ የተባለች ፡ ልጃገረድ ፡ እየከሳችና ፡ እየመነመነች ፡ ቅምሻ ፡ እያንሰና ፡ እየተቀነሰ ፡ እየኰሰሰ ፡ ስለ ፡ ሄደ ፤ አባቷ ፡ ወደ ፡ ፈላስፋው ፡ ይዟት ፡ መጣ ። ፈላስፋውም ፡ ጕዳቷ ፡ ደኅና ፡ ምግብ ፡ ካለመመገብና ፡ ደኅና ፡ መጋቢ ፡ ከማጣት ፡ የተነሣ ፡ መኾኑን ፡ በላወቀ ፤ ገልጦ ፡ ቢናገር ፡ የሚሰማው ፡ የለምና ፤ ላባቷ ፡ ስማኝ ፡ ወንድሜ ፡ በልጅኽ ፡ እስቀድሞ ፡ ጠቋርና ፡ ደም ፡ ቀለቡ ፡ ዐይረጨባት ፡ ነበር ፤ ኹለተኛም ፡ ብር ፡ ዐለንጋ ፡ የሚባል ፡ ዘር ፡ ዐይሮባታል ። አኹንም ፡ ወሰን ፡ ገፌ ፡ ተጨምሮባታል ፤ ሀብቷም ፡ እንዳይቀና ፡ ዐይን ፡ ጥላና ፡ የድፍንትም ፡ ተደርጎባታልና ፤ ለብር ፡ ዐለንጋ ፡ ዶግማ ፡ ፍየል ፤ ለወሰን ፡ ገፌ ፡ ነጭ ፡ ኮርማና ፡ ነጭ ፡ በግ ፡ ነጭ ፡ ዶሮም ፡ በየጊዜው ፡ እያረድኽ ፡ የኮርማዉንና ፤ የበጉን ፡ የዶሮዉንም ፡ ደም ፡ ቅባት ፡ ብሎ ፡ የቀንድ ፡ እጀታ ፡ ቢላዋ ፡ ሰጠው ። ሥጋዉንም ፡ ኹሉ ፡ ከሰ ፡ በቀር ፡ ለማንም ፡ እንዳታቀምስ ፤ ላይን ፡ ጥላዉና ፡ ለድፍንቱም ፡ በንፌው ፡ ፍየል ፡ ቈዳ ፡ ክታብ ፡ አድርግላት ፡ አለው ። እንደ ፡ ነገረው ፡ አደረገ ፤ ልጅቷም ፡ ዳነችለት ፤ ሰውነቷም ፡ እየዳበረ ፡ ሄደ ።

ከዚኽም ፡ በፊት ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ብዙ ፡ ገንዘብ ፡ ይዞ ፡ ወደ ፡ ፈላስፋው ፡ ቤት ፡ መጣ ፤ እንዲቀበለውም ፡ ለመነው ። ፈላስፋውም ፡ ገንዘብ ፡ ስቀበል ፡ ፍልስፍናዬ ፡ ይጠፋብኛልና ፡ አልቀበልም ፤ የምትጠይቀኝም ፡ ነገር ፡ እንዳለ ፡ ያለዋጋ ፡ (በብላሽ) ፡ እነግርኻለኹ ፡ አለው ። እሱም ፡ መምቻዬ ፡ምን ፡ ጊዜ ፡ ነው ፤ የምሞተውስ ፡ በምንድንው ፡ ብሎ ፡ ጠየቀው ። ፈላስፋውም ፡ ሰውዬው ፡ ውርዴ ፡ መኾኑንና ፡ ቍስል ፡ እንዲጠናበት ፡ ስላወቀ ፤ ዳግመኛም ፡ የሚኖርበት ፡ ሰፍራ ፡ እሾኽ ፡ እንደ ፡ በዛበት ፡ ስለ ፡ ተረዳ ፤ በዚኽ ፡ ዓመት ፡ በዚኽ ፡ ወር ፡ በዚኽ ፡ ዕለት ፡ ድንገት ፡ እሾኽ ፡ ወግቶ ፡ ይገድልኻል ፡ አለው ። ያም ፡ ሰው ፡ ያለ ፡ ገንዘቡን ፡ እየበላ ፡ ሱሪዉን ፡ ሳይታጠቅ ፡ ባልጋ ፡ ላይ ፡ ተኝቶ ፡ መዋልን ፡ ዐበበ ፤ እንዳሰበውም ፡ አደረገ ። ከዕለታትም ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ልጆቹን ፡ ከመንጋው ፡ መኻከል ፡ የበግ ፡ ሙክት ፡ መርጠው ፡ እንዲያመጡ ፡ አዘዛቸው ፤ ባመጡም ፡ ጊዜ ፡ መሥባቱንና ፡ አለመሥባቱን ፡ ለማወቅ ፡ ዐልጋው ፡ ላይ ፡ እንደ ፡ ተቀመጠ ፡ ወዲኽ ፡ አምጡ ፡ አሉና ፡ የበጉን ፡ ሽንጥ ፡ ሲዳብስ ፡ በጠጕሩ ፡ ውስጥ ፡ የኰሸሸላ ፡ እሾኽ ፡ ጕሮ ፡ ጣቱን ፡ ጠቅ ፡ ቢያደርገው ፡ ደንግጦ ፡ ወዲየው ፡ ሞተ ። ሥራ ፡ ሳይሠራ ፡ ባልጋ ፡ ላይ ፡ መዋሉ ፡ ሳያድነው ፡ ቀረ ፤ ተሸፋፍኖ ፡ ቢተኙ ፡ ገልጦ ፡ የሚወጋ ፡ ጌታ ፡ አለና ። (፲፱ኛ ፡ ሥዕል)

ፍርድ ። ራስ ፡ እምሩ ፡ በደጃዝማችነታቸው ፡ ሐረርጌን ፡ ሲገዙ ፡ አንዱ ፡ ሰው ፡ ኹለቱን ፡ ሰዎች ፡ በጕድጓዳ ፡ ስፍራ ፡ እኔን ፡ ደብድበችኹ ፡ ገንዘቤን ፡ ቀምታችኹኛል ፡ ብሎ ፡ ከሰሳቸው ፤ እነሱም ፡ ዐሰት ፡ አንተን ፡ ደብድበን ፡ ገንዘብኽን ፡ መቀማት ፡ የለብንም ፡ ርታን ፡ አሉት ። ራስ ፡ እምሩም ፡ ምስክር ፡ አለኽይ ፡ ቢሉት ፡ የለኝም ፡ አላቸው ። በል ፡ እሰጥ ፡ ብለኽ ፡ ተወራረድና ፡ ገንዘብኽን ፡ የቀሙብትን ፡ ምድር ፡ ምስክር ፡ ቍጠራት ፡ አሉት ። እሱም ፡ እንዳዘዙት ፡ ተወራርዶ ፡ ምድሪቷን ፡ ከቈጠረ ፡ በኋላ ፡ አመሳካሪ ፡ ዳኛ ፡ ጨምረው ፡ አንዱን ፡ አስቀርተው ፡ ከኹለተኛው ፡ ባለጋራው ፡ ጋራ ፡ ምድሪቷን ፡ ዕወቂልኝ ፡ እንዲል ፡ ላኩት ። ከዚኽም ፡ በኋላ ፡ ጥቂት ፡ ቈይተው ፡ በሳቸው ፡ ዘንድ ፡ ያለዉን ፡ ሰው ፡ በል ፡ አንተ ፡ እነዚያ ፡ ሰዎች ፡ አቀማችኹበት ፡ ቦታ ፡ ይኽን ፡ ጊዜ ፡ አይደርሱምን ፡ ብለው ፡ ቢጠይቁት ፡ አይደርሱም ፡ ብሎ ፡ መለሰላቸው ። ራስም ፡ ሰው ፡ ልከው ፡ እነዚያ ፡ በቶሎ ፡ እንዲመለሱ ፡ አደረጉ ። ከተመለሱም ፡

በኋላ ፡ ሊመሰከር ፡ የሄደዉን ፡ ቀማኛ ፡ ባልንጀራኽ ፡ እውነቱን ፡ አውጥቷልና ፡ አንተም ፡ እውነቱን ፡ አውጣ ፡ አሉት ፤ እሱም ፡ አዎን ፡ ደብድበን ፡ ገንዘቡን ፡ ቀምተነዋል ፡ ብሎ ፡ አመነ ፤ ኹለቱም ፡ ተቀጡ ። ራስ ፡ እምሩ ፡ እንዲኽ ፡ አድርገው ፡ ብልኅና ፡ እውነተኛ ፡ ስለ ፡ ኾኑ ፡ በፍርድ ፡ ነገር ፡ እጅግ ፡ የተወደዱና ፡ የተመሰገኑ ፡ ናቸው ።

(ጸ)—ጽንዕት ።

ሐሳበ ፡ ጽንዕት ፡ ወጽንጽንት ፤ (ሐሳበ ፡ ጸኒዕ ፡ ወጸንጽኖ) ። ባ፲፪ቱ ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ዕንጨት ፡ ተቈርጦ ፡ የሚነቅዝበትና ፡ የማይነቅዝበት ፡ ቀን ፡ ቍጥር ።

፩ኛ ፡ መስከረም ፡ እስከ፲፰ ፡ ጽንዕት ፤ ከዚኽ ፡ በኋላ ፡ ጽንጽንት ።

፪ኛ ፡ ጥቅምት ፡ እስከ ፡ ፳፫ ፡ ጽንዕት ፤ ከዚኽ ፡ በኋላ ፡ ጽንጽንት ።

፫ኛ ፡ ኅዳር ፡ እስከ ፡ ፱ ፡ ጽንዕት ፤ ከዚኽ ፡ በኋላ ፡ ጽንጽንት ።

፬ኛ ፡ ታኅሣሥ ፡ እስከ ፡ ፳፫ ፡ ጽንዕት ፤ ከዚኽ ፡ በኋላ ፡ ጽንጽንት ።

፭ኛ ፡ ጥር ፡ እስከ፲፯ ፡ ጽንዕት ፤ ከዚኽ ፡ በኋላ ፡ ጽንጽንት ።

፮ኛ ፡ የካቲት ፡ እስከ፳ ፡ ጽንዕት ፤ ከዚኽ ፡ በኋላ ፡ ጽንጽንት ።

፯ኛ ፡ መጋቢት ፡ እስከ ፡ ፳ ፡ ጽንዕት ፤ ከዚኽ ፡ በኋላ ፡ ጽንጽንት ።

፰ኛ ፡ ሚያዝያ ፡ እስከ፲፰ ፡ ጽንዕት ፤ ከዚኽ ፡ በኋላ ፡ ጽንጽንት ።

፱ኛ ፡ ግንቦት ፡ ጽንጽንት ።

፲ኛ ፡ ሠኔ ፡ እስከ ፡ ፳፱ ፡ ጽንዕት ፤ ከዚኽ ፡ በኋላ ፡ ጽንጽንት ።

፲፩ኛ ፡ ሐምሌ ፡ እስከ፲፰ ፡ ጽንዕት ፤ ከዚኽ ፡ በኋላ ፡ ጽንጽንት ።

፲፪ኛ ፡ ንሐሴ ፡ እስከ ፡ ፳፫ ፡ ጽንዕት ፤ ከዚኽ ፡ በኋላ ፡ ጽንጽንት ።

፲፫ ጳጕሜ ፡ እስከ ፡ ፫ ፡ ጽንዕት ፤ ከዚኽ ፡ በኋላ ፡ ጽንጽንት ። ይኽ ፡ ቃል ፡ ባሮጌ ፡ መጣፍ ፡ ዳር ፡ እየተጣፈ ፡ ይገኛል ፤ የተባባተም ፡ ቢኖር ፡ የሚያውቅ ፡ ሊያርመው ፡ ይችላል ።

(ቀ)—ቀበሮ) ። (የቀበሮ ፡ ፍርድ) ።

እባብ ፡ በክረምት ፡ ውሃ ፡ ሞልቶበት ፡ ዳር ፡ ዳሩን ፡ ሲንቀዋለል ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ መጣ ፤ እባቡም ፡ ሰውዮ ፡ እባክኽ ፡ አሻግረኝ ፡ ብሎ ፡ ለመነው ። ያም ፡ ሰው ፡ እጅ ፡ የለኽ ፤ እግር ፡ የለኽ ፤ ምንኽን ፡ ይዤ ፡ ነው ፡ የማሻግርኽ ፡ አለው ። እባቡም ፡ ፈቃድኽስ ፡ ከኾነ ፡ ራስኽ ፡ ላይ ፡ ጠምጥመኝ ፡ ቢለው ፡ ጠምጥሞ ፡ አሻገረው ። ካሻገረውም ፡ በኋላ ፡ በል ፡ ውረድልኝ ፡ ቢለው ፡ እንቢ ፡ አልወርድም ፡ አለ ። ወደ ፡ ዳኞች ፡ (አራዊትም) ፡ ኹሉ ፡ ሂደ ፡ ቢከሰው ፡ ዳኞቹ ፡ (አራዊቶቹ) ፡ በገዛ ፡ እጅኽ ፡ እባብ ፡ ራስኽ ፡ ላይ ፡ ጠምጥመኽ ፡ እያሉ ፡ ፈረዱበት ። በመጨረሻውም ፡ በቀበሮ ፡ ዳኝነት ፡ ከሰሰው ፤ ቀበሮዋም ፡ እባብን ፡ እምድር ፡ ወርደኽ ፡ በግራ ፡ ቁመኽ ፡ ሥራት ፡ ለብሰኽ ፡ ተነጋገር ፡ አለችው ፤ እሱም ፡ ተተረተረና ፡ ዱብ ፡ አለ ። ከዚኽም ፡ በኋላ ፡ ቀበሮዋን ፡ ሰውዬው ፡ እህ ፡ እላት ፤ እሷም ፡ ሰው ፡ በትር ፡ ይዞ ፡ ቁሞ ፤ እባብ ፡ እምድር ፡ ተጋድሞ ፡ ብትለው ፡ ራስ ፡ ራሱን ፡ ብሎ ፡ ቀጥቅጦ ፡ ገደለው ። ችሎትም ፡ ሲመለስ ፡ ብድሯን ፡ ለመክፈል ፡ ማታ ፡ በግ ፡ አመጣልሻለኹና ፤ ቤትሽን ፡ አሳዪኝ ፡ አላት ፤ እሷም ፡ አስከትላው ፡ ሂዳ ፡ ቤቷን ፡ አይቶ ፡ ተመለሰ ። ማታም ፡ ውሻዉን ፡ አስከትሎ ፡ ሂዶ ፡ ከበር ፡ አፉ ፡ ቁሞ ፡ እንኰይ ፡ ቀበሩት ፡ ብቅ ፡ በዪ ፡ አላት ፤ በግ ፡ ይዞልኝ ፡ መጥቶ ፡ ይኾናል ፡ አለችና ፡ ብቅ ፡ ብትል ፡ ያገር ፡ ኵቲ ፡ ብሎ ፡ ውሻዉን ፡ ለቀቀባት ፤ እሷም ፡ ሰው ፡ ሰው ፡ ሰው ፡ ለሰው ፡ ሞት ፡ አነሰው ፡ እያለች ፡ ወደ ፡ ቤቷ ፡ ጥልቅ ፡ አለች ። ዠማግሌ ፡ ሲመርቅ ፡ ከወዳጅ ፡ ጠላት ፡ ያድንኽ ፡ የሚለው ፡ እንደዚኽ ፡ ያለዉን ፡ ነው ። ይኽ ፡ ሰው ፡ ክፋትን ፡ የተማረ ፡ ከእባብ ፡ ነው ። (ዘፍ፫ ፡ ፱–፩) ። (፳ኛ ፡ ሥዕል)

ቂል ፡ ባሪያ ። በኀይለ ፡ መለከት ፡ ጊዜ ፡ አንዱ ፡ የወግዳ ፡ ሰው ፡ ከፉ ፡ ሥራ ፡ ስለ ፡ ሠራ ፡ ቤቱ ፡ ሲወረስና ፡ ከብቱ ፡ ሲቈጠር ፡ ባሪያዉን ፡

በጐተራ ፡ ውስጥ ፡ ደበቀው ። ሹሞቹም ፡ ከብት ፡ ከገባ ፡ በኋላ ፡ መጥተው ፡ ቤቱን ፡ ሲይዙና ፡ ከብቱን ፡ ሲቈጥሩ ፡ ያ ፡ ባሪያ ፡ በከብቱ ፡ መኻከል ፡ እያቀናጀ ፡ የኰልማዉን ፡ የሚያርስበት ፡ አንድ ፡ በሬ ፡ ነበረ፡ውና ፤ ራሱን ፡ ከጐተራው ፡ ውስጥ ፡ ብቅ ፡ (ዘለፃ) ፡ አድርጎ ፡ ይመለከት ፡ ዠመር ፤ ሹሙም ፡ ከብቱን ፡ ኹሉ ፡ እየቈጠረ ፡ ከሱ ፡ በሬ ፡ አጠገብ ፡ ሲደርስ ፡ አየና ፡ «ተው ፡ አያ ፡ እሱ ፡ የኔ ፡ በሬ ፡ ነው» ፡ ብሎ ፡ ቢጮኽ ፡ አንተም ፡ እዚኽ ፡ ኑረኻልን ፡ ብሎ ፡ ከጐተራው ፡ ውስጥ ፡ ጐተተና ፡ አውጥቶ ፡ ወሰደው ። በለፈለፉ ፡ በአፍ ፡ ይጠፉ ።　　(፳፩ኛ ፡ ምዕል)

ቆቅ ። ቆቅና ፡ ደሮ ፡ እጅግ ፡ ይዋደዱ ፡ ነበር ፤ ከፍቅራቸውም ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ፡ ማኅበር ፡ ሊጠጡ ፡ ነገሩን ፡ ቈረጡ ። መዠመሪያውም ፡ ማኅበር ፡ በቆቅ ፡ ደረሰ ፤ ማኅበሩም ፡ በኅዳር ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ደሮ ፡ ተጠርቶ ፡ ወደ ፡ ቆቅ ፡ ቤት ፡ (ወዳረኽ) ፡ መጣ ። ለድግሱም ፡ የበንደዉና ፡ የገብሱ ፡ የባቄላዉና ፡ ያተሩ ፡ የማሽላዉም ፡ እሸት ፡ ተሰናድቶ ፡ (ጐምርቶ) ፡ ነበርና ፡ እንዳፈቀዳቸው ፡ ሲጋበዙ ፡ (ሲተከትኩና ፡ ሲጠረጥሩ) ፡ ዋሉ ፤ በመሸም ፡ ጊዜ ፡ እጅግ ፡ በለሰለሰ ፡ ገርሣ ፡ ውስጥ ፡ ተኝተው ፡ ዐደሩ ። በማግስቱም ፡ ምሳቸውን ፡ በጧት ፡ ተጋበዙና ፡ ደሮ ፡ ወደ ፡ ቤቱ ፡ ሄደ ። ከዚኽም ፡ በኋላ ፡ የደሮ ፡ ማኅበር ፡ ቢደርስ ፡ ቆቅ ፡ ተጠራ ፤ ደሮም ፡ በሚኖርበት ፡ ዐጥር ፡ ግቢ ፡ ውስጥ ፡ ባንድ ፡ ፊት ፡ የበንደዉና ፡ የገብሱ ፡ ፍትግ ፡ ባንድ ፡ ፊት ፡ የባቄላዉና ፡ ያተሩ ፡ የሽንብራዉም ፡ ክክ ፡ ተሰናድቶ ፡ (ተሰጥቶ) ፡ ቢያይ ፡ ለማኅበሩ ፡ የተሰናዳ ፡ መስለውና ፡ ቆቅን ፡ ደስ ፡ አለው ። ነገር ፡ ግን ፡ ሊበሉ ፡ ወደ ፡ ገበታው ፡ (ወደ ፡ ስጡ) ፡ ዳር ፡ በቀረቡ ፡ ጊዜ ፡ የእኽሉ ፡ ባለቤት ፡ ቤት ፡ ዕሽ ፡ አለችና ፡ ቅምዝምዝ ፡ ብታቅመዘምዝ ፡ የደሮን ፡ ክንፉን ፡ የቆቅን ፡ እግሩን ፡ መታቻቸው ፤ እነሱም ፡ ሸሽተው ፡ ወደ ፡ ጕድፍ ፡ ሄዱ ፤ በጕድፍም ፡ ሲጭሩ ፡ ቈዩና ፡ ከቅንቡርስና ፡ ከሙኚት ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ምንም ፡ አላገኙም ። በዚያውም ፡ ላይ ፡ ጣይ ፡ መታቻቸውና ፡ ሳይጠግቡ ፡ እያለከለኩ ፡ ወደ ፡ ጥላ ፡ ገቡ ። በመሸም ፡ ጊዜ ፡ ሆዳቸው ፡ ጥቂት ፡ እንኳ ፡ ቡርቡሮ ፡ ሳይል ፡ ወደ ፡ ቁጥ ፡ ላይ ፡ ወጥተው ፡ ተኙ ፡ (ሰፈሩ) ። ከዚኽም ፡ በኋላ ፡ እሳት ፡ ነደደና ፡ ጪሱ ፡ ዐይናይናቸውን ፡ ቢላቸው ፡ አመሹ ፤ እሳቱ ፡ ተዳፍኖ ፡ ጪሱም ፡ ቢጠፋ ፡ በቁጡ ፡ ላይ ፡ ቅንቅን ፡ ነበርና ፤ እስከኩለ ፡ ሌሊት ፡ እንቅልፍ ፡ ሳያሸልባቸው ፡ ቀረ ። እኩለ ፡ ሌሊትም ፡ በኾነ ፡ ጊዜ ፡ ደሮ ፡ ክንፎቹን ፡ እንዘፈዘፈና ፡ ኩኩሉ ፡ ብሎ ፡ ጮኸ ። ቆቅም ፡ እጅግ ፡ ስለ ፡ ገረመው ፡ በዚኹም ፡ ዐዳርኽ ፡ ግብር ፡ አለብኽ ፡ አለው ፡ ይባላል ። እንዳይነጋ ፡ የለምና ፡ ሌሊቱም ፡ በነጋ ፡ ጊዜ ፡ ቆቅ ፡ እከከከከ ፡ አለና ፡ በሮ ፡ ወደ ፡ ቤቱ ፡ ሄደ ።　　ደሮ ፡ የመከረኛው ፡ ድኻ ፡ ምሳሌ ፡ ነው ። ደሮ ፡ እንደዚኽ ፡ ባለ ፡ አኗኗር ፡ ይኖርና ፡ በመጨረሻው ፡ ይታረዳል ። ድኻም ፡ በብዙ ፡ ችግር ፡ ኑሮ ፡ ይሞታል ። ቆቅን ፡ ከኽል ፡ ምክንያት ፡ የተነሣ ፡ ወጥመድ ፡ ይይዘዋል ። ሰነፎችንም ፡ ጠላታቸው ፡ በገንዘብ ፡ እያባበለ ፡ እጅ ፡ ያደርጋቸዋል ። ደሮ ፡ ክንፎቹን ፡ ስለ ፡ ምን ፡ ያንዘፈዝፋል ፤ የሚያውቅ ፡ የለም ። ባላገሮች ፡ ግን ፡ የመላእክትን ፡ ክንፍ ፡ ድምጥ ፡ እየሰማ ፡ ነው ፡ ይላሉ ፤ (ሕዝ፩ ፡ ፳፬) ። ደሮ ፡ ዕንቍላላቸውን ፡ ቀፍቅፈ ፡ (ፈልፍላ) ፡ ያሳደገቻቸው ፡ የቆቅ ፡ ገላግልቶች ፡ (ጫጩቶች) ፡ ክንፋቸው ፡ ሲጠና ፡ ቱር ፡ እያሉ ፡ ወደ ፡ ዱር ፡ ይሄዳሉ ። ትምርትንም ፡ የተማረ ፡ ሰው ፡ ከችግርና ፡ ከጨካኞች ፡ ቀንበር ፡ ይድናል ፤ ይወጣል ፤ ያመልጣልም ። ነገር ፡ ግን ፡ በገላግልትነታቸው ፡ ክንፋቸውን ፡ ቢሰብሯቸው ፡ መብረር ፡ አይችሉም ። ትምርትንም ፡ ያጣ ፡ ሰው ፡ ከድንቍርናና ፡ ከባርነት ፤ ከግብዝነትና ፡ ከመቀማት ፤ ከመታለልና ፡ ከመሞኘት ፤ ከችግርና ፡ ከድኽነት ፡ አይድንም ። ስደ ፡ ማሳደድ ፡ ቢሻኽ ፡ ደሮኽን ፡ ለቆቅ ፡ ለውጥ ። (፳፪ኛ ፡ ምዕል)

(ሰ)—ሴት ።　　የሴት ፡ ዐይነቷና ፡ ስሟ ፡ አራት ፡ ነው ፡ ይባላል ።

መገ(ር)መሪያዋ ፡ ጣዝሙት ፤ ኹለተኛዋ ፡ ንቡት ፥ ሦስተኛዋ ፡ ተርቡት ፤ አራተኛዋ ፡ ዝንቡት ፡ ናት ። ጣዝማ ፡ ማሯ ፡ እጅግ ፡ ጣፋጭ ፡ ነው ፤ ዋጋዉም ፡ የከበረ ፥ የሚገኘውም ፡ በጨዋ ፡ ቤት ፡ ነው ፤ ለቍስልና ፡ ለሳል ፡ ለባጭ ም ፡ ይበጃል ፡ (መድኀኒት ፡ ይኾናል) ። የጣዝማ ፡ ማር ፡ በኹሉ ፡ ስፍራ ፡ አይገኝም ። ጣዝማ ፡ ሰው ፡ አትና(ነ)ደ(ድ)ፍም ። (ጣዝሙት) ፤ ባለቤያ ፡ ቤት ፡ የጋገረችው ፡ እንጀራ ፡ የጠመቀችው ፡ ጠላ ፡ እጅግ ፡ ይጣፍጣል ፤ የሠራችው ፡ ወጥ ፡ እጅ ፡ ያስመጥጣል ፤ ለሰውነትም ፡ ጤና ፡ ይኾናል ። የፈተለችው ፡ ድርና ፡ ማግ ፡ እዩኝ ፡ እዩኝ ፡ ይላልና ፥ ሸማዉን ፡ ባደባባይ ፡ ማንም ፡ እየጐተተ ፡ ያየዋል ። እሷም ፡ የምትገኘው ፡ ለባለድል ፡ ነው ። ባሏንም ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ እንኳ ፡ አስቀይማው ፡ አታውቅም ፤ ከሞት ፡ በቀር ፡ ከባሏ ፡ የሚለያት ፡ የለም ። የሴት ፡ ንግሥት ፡ ይሉኻል ፡ ይኽች ፡ ናት ። ጣዝሙትን ፡ ሰሎሞን ፡ በምሳሌው ፡ ምዕ ፡ ፴፩ ፡ ከቍጥር ፡ ፲ ፡ እስከ ፡ ፴፩ ፡ ሲያመሰግናት ፡ ስማ ፡ (እይ) ። ንብ ፡ የማትቀሥመው ፡ ዕንጨት ፡ የለም ፥ ወደ ፡ ቀፎዋም ፡ ስትገባ ፡ ቀሥሟን ፡ በጇና ፡ በጓሯ ፡ ይዛ ፡ ትገባለች ፤ ምንም ፡ ብና ፡ ቢኾን ፡ ከቀፎዋ ፡ (ከርኬናው ፡ አጠገብ) ፡ ያውራ ፡ እራት ፡ አይታጣም ። ደመናም ፡ ባየች ፡ ጊዜ ፡ ማሯን ፡ ከዳ ፡ ታደርገዋለች ፥ ቀፎዋን ፡ ትታ ፡ ወደ ፡ ሌላ ፡ ቀፎ ፡ አትገባም ፤ ቀሠማም ፡ ባታገኝ ፡ በዱር ፡ ታድራለች ፤ የሰው ፡ ወዝ ፡ ሳይቀር ፡ ትቀሥማለች ። አንድ ፡ ጊዜ ፡ ሰውን ፡ ከነደፈች ፡ ኹለተኛ ፡ አትና(ነ)ደ(ድ)ፍም ፤ መርዟ ፡ ይወድቃልና ። ሥራቷም ፡ እጅግ ፡ የሚያምር ፡ በመኾኑ ፡ እግዜር ፡ ንብን ፡ አይተኽ ፡ ተገዛ ፡ ብሏል ፡ ይላሉ ፤ የሰው ፡ ሥራት ፡ ግን ፡ በየጊዜው ፡ ሲበላሽ ፡ ይኖራል ። የማይና(ነ)ደ(ድ)ፈውም ፡ ንብ ፡ ድንጕል ፡ ይባላል ፤ ውሃም ፡ ይቀዳል ። (ንቡት) ፤ የማታውቀው ፡ ሞያ ፡ የለም ፤ ወደ ፡ ገበያም ፡ ወጥታ ፡ የሚያስፈልጋትን ፡ ገዝታ ፡ ትመለሳለች ፡ እንጂ ፥ የማይፈለግ ፡ ነገር ፡ ይዛ ፡ አትመጣም ። ምንም ፡ ችግር ፡ ቢኾን ፡ ቤቷ ፡ አይጐድልም ፤ ከቅል ፡ እቀንድ ፡ እያለች ፡ የባሏን ፡ ጕን ፡ ትጠብቃለች ። የቤቱን ፡ ሞያ ፡ ኹሉ ፡ ታጠናለች ። ባሏንም ፡ በሚገባ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ትቈጣዋለች ፡ እንጂ ፥ በማይገባ ፡ ዘወትር ፡ አትጨቀጭቀውም ። በደኅና ፡ ቀን ፡ ትለግሳለች ፤ በክፉ ፡ ቀን ፡ ግን ፡ ትቈጥባለች ። ባሏን ፡ ትታ ፡ ሌላ ፡ ባል ፡ አታገባም ። ወፍጮ ፡ የሚፈጩና ፡ ውሃ ፡ የሚቀዱ ፡ ገረዶች ፡ ትቀጥራለች ። (ስትናገርም ፤ ካፏ ፡ ማር ፡ ይዘንባል ፥ ተከንፈሯ ፡ ጠጅ ፤ ወይዘሮ ፡ ንቡት ፡ የትጋት ፡ ወዳጅ) ። የሴት ፡ ዐምስትያ ፡ ይሉኻል ፡ ይኽች ፡ ናት ። ሰሎሞንም ፡ አስተዋይ ፡ ሴት ፡ ለባሏ ፡ ዘውድ ፡ ናት ። ብልኀተኛ ፡ ሴት ፡ ቤቷን ፡ ትሠራለች ፡ ያላት ፡ ንቡት ፡ ነው ፡ (ምሳ፲፪ ፡ ፬ ። ፲፬ ፡ ፩ ። ተርብ ፡ እንደ ፡ ማር ፡ ዐይነት ፡ ያለ ፡ ታበጃለች ፤ ነገር ፡ ግን ፡ በውስጡ ፡ ምንም ፡ አይገኝበትም ። በቤቷም ፡ ውስጥ ፡ በያይነቱ ፡ ትል ፡ ይገኛል ። በመና(ን)ደፍም ፡ ከንብ ፡ እጅግ ፡ ትከፋለች ፤ መርዟ ፡ ከሷ ፡ አይለይምና ። የተርብ ፡ እንጀራ ፡ የበላ ፡ ውሻ ፡ ክፉ ፡ ይኾናል ፤ እሷ ፡ እንዴት ፡ ትከፋ ። (ተርቡት) ፤ እንደ ፡ ሴቶቹ ፡ ትጋግራለች ፥ ትጠምቃለች ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ለድግሷ ፡ ጣዕም ፡ የለውም ። ባሏ ፡ ምነው ፡ እንጀራው ፡ ቂጣ ፡ ኾነ ፥ ወጡስ ፡ ምነው ፡ ዐልጫ ፡ ኾነ ፡ ቢላትም ፥ ብትበላ ፡ ብላ ፤ ባትበላ ፡ ተወው ፡ ትለዋለች ፤ ቢመታትም ፡ መልሳ ፡ ትመታው ፡ ይኾናል ። ቡኻቃዋንም ፡ አታጥበው ፤ ዐመዱንም ፡ አትጠርገው ፥ ቤቷንም ፡ አታጠዳው ፤ ዕቃዋንም ፡ አትክድነው ። ስለዚኽ ፡ በድግሷና ፡ በመሰናዶዋ ፡ ኹሉ ፡ ጕድፍ ፡ ይገኝበታል ፡ (ይገባበታል) ።

አንድ ፡ ቀን ፡ ተርቡት ፡ ከባሏ ፡ ተጣላችና ፡ ሽማግሎች ፡ ታረቂ ፡ ቢሏት ፡ አሸፈረኝ ፡ አለች ፤ ምክንያቱንም ፡ ቢጠይቋት ፤ በመኗኗችን ፡ አባ ፡ ጨጓሬ ፡ ቢገባበት ፡ ጭቅጭቅ ፡ ዝንብ ፡ ቢገባ ፡ ጭቅጭቅ ፤ አልችልም ፡ ይፍታኝ ፡ አለቻቸው ። አሳዳጊ ፡ የበደላት ፡ ይሉኻል ፡ ይኽች ፡ ናት ። ስሎሞን ፡ በምሳሌው ፡ ከጠበኛ ፡ ሴት ፡ ጋራ ፡ ባንድ ፡ ቤት ፡ ከመቀመጥ ፡ በማገር ፡ አጠገብ ፡ መቀመጥ ፡ ይሻላል ። ከጠበኛና ፡ ከቍጡ ፡ ሴት ፡ ጋራ ፡ ከመቀመጥ ፡ በምድረ ፡ በዳ ፡ መቀመጥ ፡ ይሻላል ፡ ያላት ፡ ተርቡትን ፡ ነው ። (ምሳ፳፩ ፡ ፱ና ፡ ፲፱) ። **ዝንብ ፡ ቍስልንና ፡ መግልን ፡ ደምንና ፡ ዕድፍን ፡ ኹሉ ፡ የምትቀሥም ፡ ናት ፤ ያረፈችበትም ፡ ነገር ፡ ለሰው ፡ ዐይን ፡ ያጸይፋል ፤ ያንዱን ፡ ቍስል ፡ ቀሥማ ፡ ላንዱ ፡ ታጋባለች ፤ ባቈላም ፡ በተሰበረ ፡ ጊዜ ፡ አገዳው ፡ ውስጥ ፡ ገብታ ፡ ታልቃለች ።** (ዝንቡት) ፤ ያገኘችውን ፡ ወንድ ፡ ኹሉ ፡ የምትተኛ ፡ አመንዝራ ፡ ሴት ፡ ናት ። ገንዘብም ፡ ከሰጠት ፡ ይኽ ፡ ጌታ ፡ ነው ፤ ይኽ ፡ ድኻ ፡ ነው ፤ ይኽ ፡ ጨዋ ፡ ነው ፤ ይኽ ፡ ባለጌ ፡ ነው ፤ ይኽ ፡ ቈንጆ ፡ ነው ፤ ይኽ ፡ መጥፎ ፡ ነው ፡ አትልም ። ገንዘብም ፡ ብታገኝ ፡ የማይረባ ፡ ነገር ፡ ትገዛበታለች ፡ (ታበላሽዋለች) ። ያንዱንም ፡ በሽታ ፡ ወዳንዱ ፡ እያስተላለፈች ፡ በጨብጥና ፡ በቂጥኝ ፡ በብዙ ፡ ዐይነት ፡ ሕመም ፡ ሰዉን ፡ ኹሉ ፡ ትፈጀዋለች ፡ (ትጨርሰዋለች) ። ወረቷም ፡ ባለቀ ፡ ጊዜ ፡ የትም ፡ ወድቃ ፡ ትቀራለች ። ባልም ፡ ብታገባ ፡ ቤት ፡ ከማበላሸት ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ሥራ ፡ የላትም ። የቤት ፡ ረኽጥ ፡ ይሉኻል ፡ ይኽች ፡ ናት ። ወዳጅኽን ፡ ይዘኽ ፡ ና ፡ ቢሉት ፡ ውሻዉንና ፡ ቈርበቱን ፤ ጠላትኽን ፡ ይዘኽ ፡ ና ፡ ቢሉት ፡ ሚስቱን ፡ ይዞ ፡ የኼደ ፡ ሰው ፡ የዝንቡት ፡ ባል ፡ ነው ። ዝንቡትን ፡ ስሎሞን ፡ በምሳሌው ፡ ፯ ፡ ፳–፳፯ ፡ የሚላትን ፡ ስማ ፡ (እይ) ።

(ተ)—ቴዎድሮስ ። በዘመናችን ፡ ያጤ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጭክናቸውና ፡ ክፋታቸው ፡ ይነገራል ፡ እንጂ ፡ ዕውቀታቸውና ፡ እውነተኛ ፡ ፍርዳቸው ፡ እጅግ ፡ አይነገርም ፤ አይወራም ፤ አይወማም ። ነገር ፡ ግን ፡ ወልደ ፡ ሚካኤል ፡ የሚባል ፡ ደብተራ ፡ በተንኰሉ ፡ አእምሯቸውን ፡ ሳይለውጠውና ፡ ሳያጠፋው ፡ እጅግ ፡ የሚያስደንቅ ፡ ፍርድ ፡ ይፈርዱ ፡ ነበር ፤ ፍርዱም ፡ ይኽ ፡ ነው ። የይፋት ፡ እውራጃ ፡ ክህናት ፡ በገዛ ፡ እጁ ፡ ከውሃ ፡ ገብቶ ፡ የሞተዉን ፡ ሰው ፡ ተዝካር ፡ በለ ፡ በሎ ፡ የከፋ ፡ ተዝካሩ ፡ ያቅራል ፡ እንዲሉ ፡ ተከሰሱና ፡ ጐንደር ፡ ኼዱ ፤ እንጉሡ ፡ አደባባይም ፡ ቀረቡ ። ዐጤ ፡ ቴዎድሮስም ፡ ነገሩን ፡ በሰሙ ፡ ጊዜ ፡ ባብዬ ፡ ሣህለ ፡ ሥላሴ ፡ አገር ፡ የደግ ፡ እረኛ ፡ ስሙ ፡ ማን ፡ ይባላል ፡ ብለው ፡ ሺምችን ፡ ቢጠይቁ ፡ ስሙር ፤ የከፋው ፡ ባ ፡ ቢሉ ፡ ማጋጣ ፡ ይባላል ፡ አሏቸው ። ስሙር ፡ እረኛ ፡ ከብቶቹን ፡ ሲያግድ ፡ የሰው ፡ ዝሪት ፡ እንዳያጠፉ ፡ የሰው ፡ ማሳ ፡ እንዳይረግጡ ፡ ተጠንቅቆ ፡ ሲጠብቅ ፡ ይውላል ፤ ከብቶቹንም ፡ ማለፊያ ፡ ግጦሽና ፡ ለቀም ፡ ወዳለበት ፡ ይወስዳቸዋል ። በዚያዉም ፡ ላይ ፡ ለማምሻ ፡ ዕንጨት ፡ ይሰብራል ፤ ለመብራትም ፡ የከትክታና ፡ የፍየለፈጅ ፡ ጕጥጓጥ ፡ ይገጠግጣል ፤ ማታም ፡ ከብቶቹን ፡ ነድቶ ፡ ከቤቱ ፡ ይገባ ፡ የለሞይ ፡ ቢሉ ፤ እዎን ፡ ጃንሆይ ፡ እውነት ፡ ነው ፡ አሏቸው ። ማጋጣ ፡ እረኛም ፡ እንዳርቶ ፡ ገባና ፡ እንደ ፡ ወሮ ፡ በላ ፡ ከዝላይና ፡ ከጨዋታ ፡ በቀር ፡ ከብቶቹን ፡ አንድ ፡ ጊዜም ፡ መለስ ፡ ብሎ ፡ አያያቸውምና ፤ የሰው ፡ ዝሪት ፡ ሲበሉ ፤ የሰው ፡ ማሳ ፡ ሲያበላሹ ፡ ይውላሉ ፤ በመጨረሻውም ፡ ተበታትነው ፡ ይጠፋሉ ። እሱም ፡ አንዱን ፡ ሳይዘው ፡ የትም ፡ ጠፍቶ ፡ ያድራል ፤ ከኒኽ ፡ ከኹለቱ ፡ አማላጅ ፡ የሚፈልገው ፡ ማንኛው ፡ ነው ፡ ቢሉ ፤ ማጋጣው ፡ አሏቸው ። ኽዚያዲያማ ፡ መጣፍ ፡ «ወለጻድቃንሰ ፡ እምግባሮሙ ፡ ትሜሕሮሙ ፤ ወትሜስዮሙ ፡ በከመ ፡ ጽድቆሙ ። እስመ ፡ ስን ፡ ለንጥኣን ፡ ለእመ ፡ መሐርከን ፡ ውእተ ፡ አሚረ ፡ ትሰመይ ፡ መሓሬ» ፡ ይል ፡ የለምን ፤ የንስሓ ፡ በታስ ፡ የሚባለው ፡ ለኀጥኣን ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ለጻድቃን ፡ ነውን ፤ ጌታስ ፡ «ኢመጻእኩ ፡ እጸውዕ ፡ ጻድቃን ፡ አላ ፡ ኀጥኣን ፡ ለንስሓ» ፡ ብሎ ፡ የለምን ። ስሙር ፡ እረኛ ፡ አማላጅ ፡ ከልፈለገ ፡ እነዚኽ ፡ ክህናት ፡ ኀጢአት ፡ የለባቸውም ፡ ብለው ፡ በየንላቸው ።

(ኹለተኛው ፡ ፍርድ) ፤ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ዐጤ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ዘመቻ ፡ ሲኼዱ ፡ ባንድ ፡ አገር ፡ ለፍረው ፡ ስንበቱ ፤ ወታደሩም ፡ በባላገር ፡

ላይ ፡ ተመራ ። ከወታደሮቹም ፡ አንዱ ፡ ባንዲት ፡ ድኻ ፡ ሴት ፡ ቤት ፡ ተመርቶ ፡ ነበርና ፡ ዕቅፍ ፡ ዶሮዋን ፡ ከማፈኑ ቆጂ ፡ ነጥሎ ፡ ዐርዶ ፡ በላባት ። በማግስቱም ፡ ንጉሡ ፡ በክብት ፡ ተቀምጠው ፡ ጕዞ ፡ ሲዠምሩ ፡ ያች ፡ ድኻ ፡ ሴት ፡ ፲፪ማፈኑቆች ፡ በወንፊት ፡ ይዛ ፡ ሻንሆይ ፡ እማዚሓር ፡ ያሳይዎ ፡ ክርስቶስ ፡ ያመልክትዎ ፡ እኔ ፡ ባሪያዎ ፡ ሴትኛ ፡ ዐዳሪ ፡ ድኻ ፡ ስለ ፡ ኾንኹ ፡ አንዲት ፡ ዶሮ ፡ ነበረችኝና ፡ እሷን ፡ እያረባኹ ፡ ያመት ፡ ልብሴንና ፡ የለት ፡ ጕርሜን ፡ ችላኝ ፡ ትኖር ፡ ነበር ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ትላንትና ፡ አንዱ ፡ ወታደር ፡ ዐርዶ ፡ በላብኝ ፡ አለችና ፡ ፎሮኾች ። እሳቸውም ፡ የኔ ፡ አሽከር ፡ እንኳን ፡ ዶሮና ፡ በሬስ ፡ ዐርዶ ፡ ቢበላ ፡ ምናለበት ፡ ብለው ፡ በቍጣ ፡ አስጠሩት ፤ እሱም ፡ በመጣ ፡ ጊዜ ፡ በሬም ፡ ዐርደኽ ፡ ብትበላ ፡ ግድ ፡ የለም ፤ ብቻ ፡ እውነቱን ፡ ንገረኝ ፡ ቢሉት ፡ ማድረጉን ፡ አመነ ። ቈማጣ ፡ ቈመጥማጣ ፡ ኽዚያዲያማ ፡ እንዚኽ ፡ ማፈኑቆች ፡ እናታቸው ፡ ሙታባቸው ፡ ታ(ዐ)ቅፎ ፡ የሚያሳድጋቸው ፡ የለምና ፡ ያሳዝናሉ ፤ ብርድና ፡ ችጋርም ፡ ይገድላቸዋል ። ንማማ ፡ እናታቸው ፡ ዘንድ ፡ ደብላቸው ፡ እናታቸው ፡ ት(ታ)ቀፋቸው ፡ አሉና ፡ በክብት ፡ ተቀምጠው ፡ እንደ ፡ ቆሙ ፡ ፲፪ማፈኑቆች ፡ አሰጡት ። ለድኻዋም ፡ ገንዘብ ፡ ሰጧት ። ሌላም ፡ የሰሎሞንን ፡ ፍርድ ፡ የሚመስል ፡ ብዙ ፡ ፍርድ ፡ አላቸው ። የሠሩት ፡ ኀጢአት ፡ ኹሉ ፡ ኢትዮጵያን ፡ አንድ ፡ በማድረጋቸው ፡ ይሰረይላቸዋል ፤ ለደብተራ ፡ ወልደ ፡ ሚካኤል ፡ ይብላኝለት ፡ እንጂ ። ሲፎክሩም ፡ ዘራፍ ፡ መይሳው ፡ ካሳ ፡ ያበሻ ፡ ባል ፡ የየሩሳሌም ፡ ውሽማ ። መይሳው ፡ ካሳ ፡ ባጭር ፡ ታጠቂ ፤ ዘመድ ፡ ከዘመድ ፡ አደባላቂ ፡ ይሉ ፡ ነበር ፡ ይባላል ። እጅግ ፡ የሚያስፈሩ ፡ ፳(፯)ባሎች ፡ ነበሯትና ፡ ከንዚያ ፡ አስጥለው ፡ ስለ ፡ ወሰዷት ፤ ባንድም ፡ እንድትረጋ ፤ ለጠላቷም ፡ አንድ ፡ ኹና ፡ እንድትመክት ፡ ስላደረጓት ፡ ላበሻ ፡ በውነት ፡ ባሏ ፡ ናቸው ። ቍርባን ፡ ወግቼ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ አገሬን ፡ እስለቅቃለኹ ፡ ስላሉ ፤ ታጠቅ ፡ ብሎ ፡ ፈረስ ፡ ካሳ ፡ ብሎ ፡ ስም ፡ ዐርባርብ ፡ ይሸበራል ፡ ኢየሩሳሌም ። እኛም ፡ ጌታ ፡ አይደለኹ ፤ አንተም ፡ ሌሎሌ ፤ የየሩሳሌም ፡ ሰው ፡ ካልማን ፡ በርበሬ ፡ ይባል ፡ ነበር ። ባገራችን ፡ እንዳጤ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ዝናው ፡ የደስ ፡ ደስ ፡ ያለው ፡ ንጉሥ ፡ ከሳቸው ፡ በፊት ፡ አልነገሠም ። ጳጳሳቸውንም ፡ የውጪ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ የጠላቶቻቸው ፡ ስላይና ፡ መሪ ፡ መኾኑን ፡ ስላወቁ ፡ አስረው ፡ ገደሉት ። ከንግሊዝ ፡ አገር ፡ የሚመጣውን ፡ ደብዳቤ ፡ በማሰሮ ፡ መሸፈኛ ፡ ውስጥ ፡ እያደረገ ፡ ለታሰሩት ፡ እንግሊዞች ፡ ያቀብል ፡ ነበርና ። አበሻንና ፡ ግብጥን ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ ድረስ ፡ ያፋቀረ ፡ ይኸ ፡ ይኾናል ። ፅንጨት ፡ ሳይቈረጥ ፡ ቤት ፡ አይሠራምና ፤ የኢትዮጵያን ፡ ያንድነት ፡ ቤቷን ፡ ሲሠሩ ፡ ብዙ ፡ ፅንጨት ፡ ዐንገት ፡ ቈረጡ ፤ ብዙ ፡ ደም ፡ ውሃ ፡ አፈሰሱ ። እንዳይገባብን ፡ ዝናብ ፡ ጠላት ፤ አለመያዛቸው ፡ ክፍኩፋት ። የነጻነት ፡ ክዳን ፡ ጕልላት ፤ በገዛ ፡ እጃቸው ፡ መሞት ። አገራችን ፡ ብዙ ፡ የብረት ፡ ቀንበር ፡ ተሸክማ ፡ ነበርና ፤ ያንን ፡ ኹሉ ፡ የሰበሩላት ፡ ዐጤ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ናቸው ። ይኸውም ፡ ብላቴን ፡ ጌታ ፡ ኅሩይ ፡ በጣፉት ፡ በሕይወት ፡ ታሪክ ፡ ይታወቃል ።

ቅኔ ፡ (ዋዜማ) ።

መድኀኔ ፡ ዓለም ፡ ቴዎድሮስ ፡
በፈቃደ ፡ ርእሱ ፡ ዘሞተ ፡ ወተመጠወ ፡ ኵነኔ ፡
ለእለ ፡ ተዘርዉ ፡ በብዙኀ ፡ ኵርጓኔ ፡
አባግዐ ፡ በቀል ፡ ወቂም ፡ መሳፍንት ፡ ኀሊፍ ፡ ምጣኔ ፡
አስተጋብኦሙ ፡ ደርገ ፡ ወአሐተኔ ።
ወዳግመ ፡ ወሰነ ፡ ውሳኔ ። (ጽሮኛ ፡ ሥዕል)

ክፍል ፡ ፬ ።

ምዕራፍ ፡ ፯ ።

በጦር ፡ ተማሪ ፡ ቤት ፡ ባደባባይ ፡ ወንዝ ፡ የሚዘመር ፡ የወግዳ ፡ ግጥም ፡ ይኸ ፡ ነው ።

እባራፊው ፡ ጉበዝ ፡ የንብር ፡ ለምድ ፡ ለብሶ ፡ በደም ፡ የተነከረ ፡ ጉራደዉን ፡ በቀኙ ፤ ጠምራ ፡ ጦሩን ፡ በግራው ፡ ይዞ ፡ ባርበኞቹ ፡ መኻከል ፡ ቁሞ ፡ እንዲኽ ፡ ይላል ።

መሸሽ ፡ መሸሽ ፡ መሸሽ ፡ የለመደ ፡
በመጫኛም ፡ ቢያስሩት ፡ ሄደ ፡ እየጐመደ ።
ስመን ፡ ኽረት ፡ ያለሽ ፡ ዕዳሪ ፡
መኙ ፡ ትቀሪያለሽ ፡ ሳትሞከሪ ።
ስመን ፡ ኽረት ፡ ያለሽ ፡ አሞራ ፡
ሥጋዉን ፡ በልተሽ ፡ ለምዱን ፡ ዐደራ ።
ስመን ፡ ኽረት ፡ ከቡ ፡ ስምንት ፤
ያንን ፡ ሳይዘለው ፡ ሚስት ፡ ዐጩለት ።
ስመን ፡ ኽረት ፡ ያልተወላዳ ፡
ሚስት ፡ አይጩሉት ፤ እህያ ፡ ይንዳ ።
ወይ ፡ ግደላት ፤ ወይ ፡ ሙትላት ፤
የፈሪ ፡ ወዳጅ ፡ አታስኛት ።
የፈሪ ፡ ወዳጅ ፡ ታስታውቃለች ፤
አፋፍ ፡ ላይ ፡ ቁማ ፡ ታመነታለች ።
የጉበዝ ፡ ወዳጅ ፡ ታስታውቃለች ፤
እመኻል ፡ ገብታ ፡ በለው ፡ ትላለች ።
ይወለድና ፡ ቂጠ ፡ ሰፋፊ ፡
ያባቱን ፡ ምድር ፡ ወስን ፡ አስገፊ ።
ይወለድና ፡ ቂጠ ፡ ሰፋፊ ፡
ከናቱ ፡ ጋራ ፡ ጕመን ፡ ዘራፊ ።
ይወለድና ፡ ኮባ ፡ መሳሳይ ፡
ለጋለሞታ ፡ ይኽናል ፡ ሲሳይ ።
ውረድ ፡ እንውረድ ፡ ተባባሉና ፡
አስደበደቡት ፡ አፋፍ ፡ ቆሙና ።
የወግዳ ፡ ጉበዝ ፡ ስሙ ፡ ደንቄፊ ፡
ይደበደባል ፡ ቁሞ ፡ እንደ ፡ በፊ ።
ወደት ፡ ሄዱና ፡ አባት ፡ በሮቹ ፡
ፈፋናጠፉት ፡ ወይፋፍኞቹ ።
የጥኛ ፡ ማሩ ፡ መምሬ ፡ ማምሻ ፡
ወዲኽ ፡ በዳዊት ፡ ወዲኽ ፡ በጋሻ ።
በላይነኽ ፡ ቶራ ፡ እሱ ፡ ባልነበር ፡
ሰው ፡ እንደ ፡ በሬ ፡ ይታረድ ፡ ነበር ።

ከጫጫ ፡ ወንዝ ፡ ዠምሮ ፡ እስከ ፡ ደንጊያ ፡ ክምር ፡ ድረስ ፡ በራስ ፡ ጉበና ፡ መሪነት ፡ ድፍን ፡ የጋላን ፡ ቤት ፡ ኹሉ ፡ የከፈተች ፡ ይኽች ፡ ትውልድ ፡ ናት ። ያገሪቱም ፡ የፈረስ ፡ ስሟ ፡ በራስ ፡ ጉበና ፡ ቋንቋ ፡ ወራና ፡ ይባላል ፤ ጦር ፡ ማለት ፡ ነው ። (ሠንጋ ፡ ምት)

እንራስ ፡ ጉበና ፡ ባቀኙት ፡ አገር ፡
ቀኛዝማች ፡ ግራዝማች ፡ ይባሉ ፡ ዠመር ።
ጉበና ፡ አባ ፡ ጥጉ ፡ ሆድኽን ፡ አይባሰው ፤
ወትሮም ፡ ልማድኽ ፡ ነው ፡ እያቀናኽ ፡ ለሰው ።
ያመ ፡ ሠላሳ ፡ ለት ፡ ጉበና ፡ ባይጠና ፡
ይካፈሉን ፡ ነበር ፡ እንቱፋ ፡ ሙና ።
መኙ ፡ አገለገለ ፡ ጉበና ፡ በልግም ፤
የንጉሥ ፡ አገር ፡ ታሞ ፡ እየዞረ ፡ ሲያግም ።
የሚሰጡት ፡ ቢያጡ ፡ ከድፍን ፡ አበሻ ፡
ለራጉኤል ፡ ሰጡት ፡ የጉበናን ፡ ጋሻ ።
ጉበና ፡ ጉበና ፡ ጉበና ፡ ጉበና ፡ ራስ ፡ ጉበና ።

ምዕራፍ ፡ ፷ ።

የተማሪ ፡ ቤት ፡ ግጥም ።

ተማሪ ፡ በሞተ ፡ በሰባት ፡ ዓመቱ ፡
ተምሮ ፡ ይመጣል ፡ ትላለኙ ፡ እናቱ ።
ተማሪ ፡ ሲጥፍ ፡ ቀስተኒቻ ፡ ይሻል ፤
መቃብር ፡ ዐጕል ፡ ነው ፤ ቀለም ፡ ያበላሻል ።
አፈር ፡ መልሱ ፡ እንጂ ፡ ደንጊያ ፡ ለምናችኹ ፤
የቀለም ፡ ቀንድ ፡ ነው ፤ ትሰብሩታላችኹ ።
በተማረው ፡ ድኅ ፡ በጣፈው ፡ ግንዘት ፡
ድረስ ፡ ድረስ ፡ እሱት ፤ ግባተመሬት ።
አብ ፡ እሳት ፡ ወልድ ፡ እሳት ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ እሳት ፤
ቄስ ፡ እንዴት ፡ ይሞታል ፡ ጕሟን ፡ ሲቀድሳት ።
አገሩ ፡ ደብረ ፡ ብራን ፤ ታቦቱ ፡ ሥላሴ ፤
ዳዊቱን ፡ ጨርሶ ፡ ገብቷል ፡ እቅዳሴ ።
ዳዊቱም ፡ ይላላ ፡ ይኄይስ ፡ ታምኖ ፤
ባልንጀራ ፡ ሲሞት ፡ ይሄዷል ፡ መንኖ ።
ዳዊቱም ፡ ይላላ ፡ እኮን ፡ እኮን ፤
ሰዉ ፡ በሰው ፡ ነገር ፡ ምንው ፡ መኰንን ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ምዕራፍ ፡ ፱ ።

ዐደራ ። ከዚኽ ፡ ቀጥላችኹ ፡ የውጪ ፡ አገር ፡ ቋንቋ ፡ ለመማር ፡ እንደምትተጉ ፡ የግእዝንም ፡ ቋንቋ ፡ መማር ፡ እንድትወዱ ፡ ዐደራ ፡ እላችኋለኹ ። ስለ ፡ ምን ፡ ብትሉ ፤ በውጪ ፡ አገር ፡ ቋንቋ ፡ የተማራችኹትን ፡ ጥበብና ፡ ዕውቀት ፡ የግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ ካላወቃችኹ ፡ ወዳማርኛ ፡ በቀጥታ ፡ መተርጐም ፡ አትችሉምና ።

እንክሮ ። ግእዝ ፡ ቋንቋ ፡ ሳወቀው ፡ ሰው ፤ ዋይ ፡ ርቀቱ ፡ ምስጢር ፡ የሚያናግረው ። ዋይ ፡ ቅኔው ፡ ከደስታ ፡ ኹሉ ፡ የሚበልጠው ። ዋይ ፡ ዜማው ፡ ሙዚቃ ፡ የማይፈልገው ። ዋ

ይ ፡ ቅዳሴው ፤ ዋይ ፡ መዋሥዕቱ ፤ ዋይ ፡ ዝማሬው ፡ ልብ ፡ የሚመሠጠው ።

ምስክር ። ትምርት ፡ ተምራችኹ ፡ ስትጨርሱ ፡ የምትቀበሉት ፡ ምስክር ፡ ይኸ ፡ ነው ። ፩ኛ ፤ አረቄ ፡ አለመጠጣት ፤ ያረቄ ፡ መጠጥ ፡ ኻያ ፡ ሰው ፡ ቢገድል ፡ አይቻለኹና ። እናንተም ፡ ብዙ ፡ ቢገድል ፡ አይታችኹል ፡ (ታያላችኹ) ። እእምሮ ፡ የተባለውንም ፡ ያን ፡ ትልቁን ፡ ሰው ፡ ይገድለዋል ። ፪ኛ ፤ ስጃራን ፡ መጥባት ፤ ስጃራ ፡ በነፍስ ፡ ባይኰንን ፡ በገንዘብ ፡ ምክንያት ፡ በሥጋ ፡ ይኰንናልና ። ፫ኛ ፤ ያገራችኹን ፡ ፊደልና ፡ ቋንቋ ፡ ሳትማሩ ፡ የውጪ ፡ አገር ፡ ቋንቋ ፡ አለመማር ። ፬ኛ ፤ በላገራችኹ ፡ ዐላባችኹን ፡ ካለፉት ፡ ሰዎች ፡ እንደ ፡ ብላታ ፡ ገብረ ፡ እግዚሐር ፤ እንደ ፡ ነጋድራስ ፡ ገብረሕት ፡ ማድረግና ፡ እነሱ ፡ የጣፉትን ፡ መጣፍ ፡ ዘወትር ፡ ማንበብ ፡ ነው ። እነዚኽ ፡ ኹለት ፡ ነቢያት ፡ ብናደርገው ፡ ጥቅም ፡ ባናደርገው ፡ ጕዳት ፡ የሚኾንብንን ፤ ወደ ፡ ፊትም ፡ ባገራችን ፡ ላይ ፡ የሚመጣውን ፡ ኹሉ ፡ ጥፈው ፡ ትተውልን ፡ ኼደዋልና ። (ዐደራ) ፨

መ ወ ድ ስ ።

ኛንሆይ ፡ መጻሕፍትን ፡ ስለ ፡ ማሳተማቸውና ፡ በየቀኑ ፡ ለድኾች ፡ ምሳ ፡ ስለ ፡ ማብላታቸው ።

አካዝያስ ፡ ከነ ፡ ጽልመተ ፡ መጽሐፍ ፤
ወነዌ ፡ ባዕል ፡ መሠረተ ፡ ሥሥዕት ፡ ይሰመይ ።
ኀይለ ፡ ሥላሴሰ ፡ ክህን ፡ ገባሬ ፡ ሠናይ ፡
ማኀቶት ፡ ለመጻሕፍት ፤
ወጽጋብ ፡ እንበለ ፡ አድልዎ ፡ ለኵሉ ፡ ነዳይ ።
ናፖሊዮንሂ ፡ ንጉሠ ፡ ኀይል ፡
ዕበየ ፡ ኀይሉ ፡ ያጠይቅ ፡ ዲበ ፡ ዘመንግሥቱ ፡ ንዋይ ፡
ይብል ፡ ተለቂሖ ፡ ወርቀ ፡ ቃለ ፡ ዳዊት ፡ ነቢይ ፡
በምድር ፡ ናፖሊዮን ፡ ወእግዚአብሔር ፡ በሰማይ ።
በሕቱ ፡ ኀሊፎ ፡ ወሰነ ፡ ዘናፖሊዮን ፡ ቀላይ ፡
ኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ በዲበ ፡ ምድር ፡ ወኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ በሰማይ ፡ ላይ ፡
ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ ይነግሥ ፡ እምቅድመ ፡ ክሴብ ፡ ፀሓይ ።
(ኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ በዲበ ፡ ምድር ፡ ወኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ በሰማይ ፡ ላይ)

ያማርኛ ፡ መወድስ ፤ — ልዑል ፡ ራስ ፡ መኰንን ፡ ትግሬ ፡ ሳሉ ፡ ከየሩሳሌም ፡ በኪዳን ፡ ወልድ ፡ እጅ ፡ ተጥፎ ፡ ባባ ፡ ወልደ ፡ ገብሬል ፡ እጅ ፡ ወዳዲ ፡ ከተማ ፡ የተላከ ።

ፈረስኽ ፡ በእግር ፡ የዳመጠውን ፡
እየነደፍክለት ፡ በቀስት ፡ ያመለምላል ፡ ጕራዴኽ ።
ራስ ፡ መኰንን ፡ ገደል ፡ ሰው ፡ የማይደፍርኽ ፤
ምኒልክ ፡ አዳምን ፡ በገነት ፡ ሰልፍ ፡
ይቀድመዋልና ፡ ፊያታይ ፡ እግርኽ ።
በሚታበዩትም ፡ ጠላቶችኽ ፡

ያዘንምባቸዋል ፡ እሳት ፡ ኤልያስ ፡ ሰናድሮኽ ።
ጣሊያንንሂ ፡ የማሽላ ፡ እሸት ፡ እንድታበላው ፡ ጠብሰኽ ፡
ምኒልክ ፡ ያ ፡ ደገኛ ፡ ይመጣልና ፡ ወደ ፡ ቤትኽ ።
አምጥተኽ ፡ ቈየው ፡ በፊት ፡ ራስ ፡ ራሱን ፡ ቈርጠኽ ።
አገዳውንስ ፡ ይመጡታል ፡ እየሰባበሩ ፡ አሽከሮችኽ ።

«ወኵሎ ፡ ዘተብህለ ፡ በእንተ ፡ አብ ፡ ርቱዕ ፡ ያምጽኡ ፡ ኀበ ፡ ወል
ድ ፤ እስመ ፡ ዘይገብር ፡ አብ ፡ ወልድኒ ፡ ኪያሁ ፡ ይገብር ፡ በአምሳሉ ፤ ወ
ዘየዐቢ ፡ ግብረ ፡ ሀለዎ ፡ ያርኢ ፡ ለኵሉ ፡ በጽንዐ ፡ ኀይሉ» ።

ዓዲ ፡ መወድስ ፡ ካልእ ፡ በእንተ ፡ መቅበርቱ ፡ ወተዝካረ ፡ሞቱ ፡ ለ
ዝንቱ ፡ ልዑል ፡ እምልዑላን ፡ ወርእሰ ፡ ርኡሳን ፡ ዘቡሩክ ፡ ዝክሩ ፡ እም
ንእሱ ፤ ወቡሩክ ፡ ዘርዑ ፡ ወፍሬ ፡ ክርሡ ።

ሚካኤል ፡ ቤትከ ፡ ቤተ ፡ አብርሃም ፡
እስመ ፡ እምትክት ፡ ውእቱ ፡ ማኅደረ ፡ ፈላሲ ፡ ወነግድ ።
ወድንግለ ፡ሙሴ ፡ ፍቅርከ ፡ እመ ፡ ወልደ ፡ አምላክ ፡ ዋሕድ ፤
አመ ፡ ዕለተ ፡ ሞት ፡ ወሊዶታ ፡
ጥብሉለ ፡ እስመ ፡ አስከቦቶ ፡ ውስተ ፡ ዝ ፡ ዐጸድ ።
ሕገ ፡ ሰብእናሁ ፡ ከመ ፡ ታግህድ ፡
ለተክለ ፡ ሃይማኖት ፡ ዮሴፍ ፡ አበ ፡ ብዙኃን ፡ ውሉድ ።
እግረ ፡ ፀርሂ ፡ መቃብሪሁ ፡ ከመ ፡ ኢይኪድ ፡
መብረቅ ፡ እምየማንከ ፡ ወእምፀጋምከ ፡ ነጐድጓድ ።
ወኀይለ ፡ ሥላሴ ፡ ዐይንከ ፡ ዐይነ ፡ ርግበ ፡ ሰማይ ፡ ውዱድ ፡
ለምድረ ፡ አሕዛብ ፡ ይኔጽራ ፡ ወይሬስያ ፡ ከመ ፡ ትርዐድ ።

፲፱፻፳፮ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ግንቦት ፡ ፲፪ ።

ኪ ፡ ወ ፡ ክ ፨

ይኽ ፡ በዚች ፡ መጣፍ ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፡ ተረትና ፡ ምሳሌ ፡ አለጥፈት ፡ ከነበሩት ፡ ከጥንት ፡ ፈላስፎች ፡ አባቶቻችን ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ ሲያያዝ ፡ የመጣ ፡ ነው ፡ አስቀድሞ ፡ በግእዝ ፡ ነበር ፡ ግእዝ ፡ በደከመ ፡ ጊዜ ፡ ወዳማርኛ ፡ ገብቷል ።

አባቶቻችንም ፡ ያገር ፡ ፍቅርን ፡ ሲያስተምሩ ፡ ዝንጀሮን ፡ አጁን ፡ እግሩን ፡ ቂጡን ፡ ኹለንተናውን ፡ እሾኽ ፡ በወጋው ፡ ጊዜ ፡ ወዳጆቹ ፡ አስቀድመን ፡ የትኛውን ፡ እናውጣልኽ ፡ ቢሉት ፡ መቀመጫዬ ፡ ይብሳል ፡ አለ ፡ ይላሉ ። ስለ ፡ ሃይማኖትም ፡ የት ፡ ላይ ፡ ተቀምጠኽ ፡ እግዜርን ፡ ታማያለኽ ፡ ብለዋል ። እንኪያስ ፡ አገር ፡ (ምድር) ፡ በግዜር ፡ እጅ ፡ ከኾነች ፡ አገሩን ፡ (ወገኑን) ፡ የወደደ ፡ እግዜርን ፡ አመነ ፡ (፩ዮሐ ፡ ፫ ፡ ፲፭ ፡ ፲፯ ። ፬ ፡ ፳ ፡ ፳፩) ። ግብዝነትን ፡ ለማጥፋት ፡ ፍጹም ፡ ፍቅርንም ፡ ለማስፋት ፡ እንዳገሩ ፡ ይኖሩ ፡ እንደ ፡ ወንዙ ፡ ይሻገሩ ። ስላንድነት ፡ ድር ፡ ቢያብር ፡ አንበሳ ፡ ያስር ። ስለ ፡ ጥበብ ፡ ከብዙ ፡ ጉልበት ፡ ጥቂት ፡ ብልኀት ። ንጉሥንም ፡ ስለ ፡ ማክበር ፡ እንደ ፡ ንጉሡ ፡ አጎንብሱ ፡ ብለዋል ።

ባ፶፯ ፡ ገጽ ፡ ከ፴፫ኛው ፡ መሥመር ፡ ጫፍ ፡ ተረስቶ ፡ የቀረ ፡
የስፖጽ ፡ መዠመሪያ ፡ ቃል ።

ባለታሪኩ ፡ ሎንዶ ፡ ቢዮ ፤ ሐበሾች ፡ ከሮምና ፡ ካርመን ፡ ጋራ ፡ ኹነው ፡ ከመቃብሩ ፡ ውስጥ ፡ ገብተው ፡ ብርሃን ፡ ማውጣታቸው ፡ የቀረበትን ፡ ጊዜ ፡ ለይቼ ፡ አላወቅኹትም ፡ ያለው ፤ በጐንደሮች ፡ መንግሥት ፡ ፍጻሜ ፡ ዘመን ፡ መሳፍንት ፡ ሲዠመር ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ኾነ ፡ ርግጡ ፡ ታውቋል ፤ ይኸውም ፡ ባ፲፯፻፸፯ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ወይም ፡ ቋ፱ ፡ ይኾናል ። ከዚያ ፡ ወዲኽ ፡ የደር ፡ ሥልጣን ፡ ቦታ ፡ ስፋቱና ፡ ክብሩ ፡ እያነሰና ፡ እየተቀነሰ ፡ ሂዶ ፡ ስሙ ፡ ብቻ ፡ ቀርቷል ። ምክንያቱም ፡ በወዲያ ፡ በወዲኽ ፡ እስላም ፡ አብቶ ፡ መንገዱ ፡ ተዘግቶ ፡ ከዚኽ ፡ የሚሄድ ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ታጣና ፡ በዚያም ፡ ያሉትን ፡ ጣዑን ፡ የሚባል ፡ ወረርሽኝ ፡ በሽታ ፡ ባገር ፡ ገብቶ ፡ ስለ ፡ ፈጃቸው ፡ ነው ፡ ይባላል ።